

Umeås nya lokala miljömål:

Samrådsredogörelse

Samråd

Samråd skedde mellan 10 april 2019 och 21 juni 2019 där det efterfrågades inspel på förslaget och konstruktiva synpunkter på mål, ansvar och indikatorer. Förslaget mailades ut till remissinstanser som nämnder och bolag, partierna, universiteten, samverkanskommuner, myndigheter, organisationer och föreningar. Det fanns även utställt på webben med möjlighet att lämna synpunkter via webbformulär. 58 svar lämnades in.

Sammanfattning av genomförda ändringar

- Inledande beskrivning till de fem fokusområdena infört.
- Texterna till målen har förtydligats.
- En kort beskrivning om nuläge har uppdaterats till varje mål.
- Ansvaret för målen har uppdaterats så att det står nämnder/utskott och kommunala bolag, ej verksamheter.
- Förslag på åtgärder tagits bort då dessa bereds i ett separat åtgärdsprogram.
- Indikatorer har uppdaterats.
- Klimat: Klimatmålen har lyfts fram som första fokusområde. Texten till klimatmålen har förtydligats.
- Biologisk mångfald: Mål om ekosystemtjänster är tidigarelagt till 2025.
- Biologisk mångfald: Skogsmålet har omarbetats.
- Vatten: Vattenmålet om exploatering av kustlinjen har ändrats till den befintliga formuleringen, Allmänhetens tillgänglighet till kustens strandlinje ska inte minska.
- Vatten: Mål om försurade sjöar samt att minska utsläpp av mikroplaster ingår i vattenmålet att sjöar och vattendrag ska ha god status. Detta då försurning ingår i god ekologisk status och inte behöver redovisas separat. Mikroplaster mäts inte i dagsläget och arbetet bör fokusera på åtgärder i kommande åtgärdsprogram.
- God bebyggd miljö: Målet om miljövänligare byggnader har omarbetats.
- God bebyggd miljö: Arbetet med omställning till en cirkulär ekonomi och målsättningar för avfall tas upp i den kommunala avfallsplanen.
- Giffri miljö: Mål om att minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor har omformulerats så att det matchar indikatorn.
- Avsnitt Målkonflikter och synergier har lyfts ut och finns som arbetsmaterial.
- Kostnads- och resursavvägningar görs i samband med kommande åtgärdsprogram.

Kommentar angående jordbruksmark:

Då de lokala miljömålen ska harmonisera med befintliga beslutade planer bedöms formuleringen med brukad jordbruksmark vara en realistisk målsättning. I texten till målet förtydligas det att ett sätt att kompensera för ianspråktagande behöver utvecklas.

Kommentar angående delmål:

Flera instanser har lyft önskemål att införa delmål till de föreslagna målen. Uppdraget har varit att uppdatera de befintliga lokala miljömålen och i mån det är möjligt hålla nere och helst minska antalet mål då det finns över 300 mål i Umeå kommun.

Kommentar angående målår:

För att få en enhetlig struktur för arbetet, rapportering och uppföljning har målår 2025 och 2040 valts. 2025 som är närliggande i tid och 2040 för att visa riktning för ett mer långsiktigt arbete. Med hänsyn till redan tagna beslut och nationella målsättningar frångås det i strukturen i två fall: vattenmål till 2027, klimatmål till 2030.

Innehållsförteckning

Samråd	2
Sammanfattning av genomförda ändringar	2
Innehållsförteckning	4
MYNDIGHETER	7
Länsstyrelsen.....	7
Havs- och vattenmyndigheten.....	11
Naturvårdsverket	11
Sametinget	11
SLU	12
Trafikverket	18
Umeå universitet	18
Region Västerbotten	19
Miljömedicin norr/Arbets- och miljömedicin Region Västerbotten samt avd. Hållbar hälsa, Umeå universitet	20
KOMMUNER.....	23
Örnsköldsviks kommun.....	23
Skellefteå kommun	24
KOMMUNALA NÄMNDER OCH BOLAG	25
Byggnadsnämnden.....	25
Individ- och familjenämnden	27
För- och grundskolenämnden.....	27
Fritidsnämnden	29
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	29
Kulturnämnden	30
Jämställdhetsutskottet	30
Mark och exploatering.....	31
Miljö- och hälsoskydd	32
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	32
Näringsliv.....	36

Fastighet och Gator och parker	36
Tekniska nämnden	38
Äldrenämnden	41
Överförmyndarnämnden	42
Dåva Deponi och Avfallscenter	42
UPAB	43
Umeå kommunföretag.....	45
Umeå Energi.....	45
Vakin	46
INAB	48
AB Bostaden i Umeå	49
POLITISKA PARTIER	56
Centerpartiet.....	56
Liberalerna	57
Miljöpartiet	59
Moderaterna.....	63
Vänsterpartiet	65
ORGANISATIONER.....	72
Biofuel Region	72
Cradlenet.....	72
Hushållningssällskapet Norrbotten-Västerbotten.....	76
Läraryrket.....	78
FridaysForFuture i Umeå	79
Jordens Vänner Umeå.....	81
Kommunal Umeå	83
Lokalklubben i Umeå av Riksförbundet M Sverige (fd. Motormännen).....	88
Naturskyddsföreningen Umeå med omnejd	91
Norra Skogsägarna.....	98
Västerbottens Ornitologiska Förening.....	99
PRO Umeå samorganisation	100
Swedavia	102

PRIVATPERSONER	103
Gunnar Berg	103
Marie Eriksson.....	103
Elisabeth Lind	103
Anna	104
Malin Näsbon	104
Maria Hägglund.....	104
Anita Åström	107

MYNDIGHETER

Länsstyrelsen

Generella synpunkter

Länsstyrelsen är positiv till att Umeå kommun tar fram nya lokala miljömål med en tydlig koppling till Agenda 2030 och att dessa ska vara vägledande för kommunens verksamheter och bolag, och för alla som verkar i Umeå.

Kommunen föreslår fem fokusområden och till dem har miljömålen och Agenda 2030 målen kopplats. De fem fokusområdena saknar allmän beskrivning men skulle lättare förstås med en kortare inledande beskrivning.

Kommunerna är mycket viktiga i arbetet för att nå miljömålen. Genom att översätta nationella och regionala miljömål till lokala mål och åtgärder blir miljömålen redskap för det lokala arbetet. Länsstyrelsen anser att det är bra om kommunen kan förtydliga hur detta dokument förhåller sig till de nationella och regionala miljömålen.

För att få en helhetsbild av kommunens miljöarbete vore det också bra med en förteckning av de dokument som det hänvisas till i texten.

Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss

En stor del av fokusområdet Biologisk mångfald handlar om ekosystemtjänster och vår tillgång till natur. Det blir tydligare om dessa begrepp klargörs ex genom att skilja syften som gäller naturvärden och biologisk mångfald samt ekosystemtjänster och tillgång till natur som ger värden för oss människor.

Bevara brukad åkermark, betesmark och kärnområden för rennäringen.

Målet i tabellen är konkret och bra och också mätbart.

Rennäringen nämns i texten, men det saknas analys av vilka behov man behöver tillgodose eller hur man ska värna dessa.

Integrera och synliggöra ekosystemtjänster

Att arbeta med ekosystemtjänster i detaljplaner och översiktsplaner är bra och viktigt. Det skulle behöva förtydligas hur ekosystemtjänster och biologisk mångfald/naturvärden ska integreras i det arbetet. Det finns bra vägledningar hur man arbetar med detta i kommunala verksamheter ex [Ekosystemtjänster i stadsplanering - en vägledning](#), [Guide för värdering av ekosystemtjänster](#)

Randanmärkning: Havre pollineras inte av bin utan är, som samtliga spannmålsslag vindpollinerat.

Om kommunen med "grönstruktur" menar detsamma som grön infrastruktur bör det tydliggöras.

Opåverkade våtmarker

Målet beskriver bevarande till 100 % av värdefulla våtmarker. I texten beskrivs behov av

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

restaureringsåtgärder på tätortsnära våtmarker som kan få höga rekreativvärden. Det skulle behövas ytterligare ett mål för restaurering och rekreation för att uppnå det som i texten beskrivs som behov av restaurering av våtmarker.

Bevara skog

Målet att 50 procent av skogen ska vara över 50 år är lågt satt, då det redan är uppfyllt. Här borde det finnas ett tydligare och bättre definierat mål för att bevara den riktigt gamla skogen.

Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden

I texten beskrivs att det saknas tydliga definitioner om vilka natur- och rekreationsområden som har höga sociala värden. Att då ha 2040 som mål för genomförande verkar vara en lågt ställd målsättning. Det skulle vara bättre med ett tidigare mål.

Begreppet "mångbruksplan" kan vara bra att förklara för att förstå vad en sådan plan innefattar.

Det saknas text om utveckling av områden, bara skötsel och tillgängliggörande

Vatten – Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs.

Skydda vattentäkter

För att nå miljömålet Grundvatten av god kvalitet är det viktigt att kommunens grundvattenförekomster får ett bra skydd. Det är bra att kommunen har som mål att uppdatera vattenskyddet.

Målformuleringen skulle kunna förtydligas:

Senast 20xx har alla allmänna och större enskilda vattentäkter ett gott skydd.

Alla har tillgång till stränder

Länsstyrelsen är positiv till att detta tas upp. Ett sätt att förtydliga målet är att skriva - "säkerställa att allmänheten har tillgång till" eller "skyddas mot ytterligare exploatering".

Avrinningsområden med rikare växt- och djurliv.

Området kan förtydligas. Vandringshinder består framför allt av felaktigt lagda vägtrummor och av dammar. Dammar kan vara äldre konstruktioner, ofta från flottningens tid eller dammar för produktion av elkraft. Flottleder är inte vandringshinder utan består av vattendragssträckor som rensats på stenblock och kanaliserats för att underlätta transport av timmer. Miljön blir där väldigt likartad med ett jämt snabbt vattenflöde och en likartad botten med få strukturer. Flottlederna har därför stor brist på lämpliga habitat för både fisk, insekter och växter.

Målet om Sävarån är till största delen redan uppfyllt då de flesta vandringshinder i avrinningsområdet redan är åtgärdade och stora delar av ån är restaurerade. När det gäller nuläget så genomför Umeå kommun flera restaureringsåtgärder ex. Åhedån. Ett förslag är att sätta ett mål för fler vattendrag då det finns många vattendrag som behöver uppnå god ekologisk status till 2027.

Inga försurade sjöar

En viktig faktor som påverkar försurningen är förekomsten av sura sulfatjordar och potentiellt sura sulfatjordar. De kan utgöra problem i samband med jord- och skogsbruk, men inte minst i samband med avvattning för byggnationer eller för infrastruktur. För att det ska bli tydligare behövs en beskrivning av sura sulfatjordar och dess påverkan vid markanvändning.

En beskrivning av hur kalkade vatten påverkas av att själva kalkningen påbörjats och att det inte går att bara avsluta den processen skulle också ge en tydligare bild av målet.

Skogsbruket bidrar till försurningen men inte p g a av utsläpp utan p g a att det avlägsnar baskatjoner från jorden när de gör virkesuttag och därmed tar bort naturens egna sätt att buffra det sura nedfallet.

Målsättningen - Inga försurade sjöar är svår att uppnå då det alltid kommer att finnas naturligt försurade sjöar samt att de som är försurade av nedfall (antropogent) kommer att behövas kalkas framledes.

Yt- och grundvattenförekomster med god status

Viktigt att beskriva att i Vattenförvaltningen så ingår bara vattenförekomster över en viss storlek. Mindre vatten ingår inte i vattenförvaltningen, men deras påverkan och att genomföra åtgärder i eller i anslutning till mindre vatten kan vara en viktig pusselbit för att uppnå miljö kvalitetsnormerna (MKN).

God bebyggd miljö – Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning.

Sammantaget innehåller förslaget en bra sammanställning av status och pågående arbete för en hållbar stadsutveckling med fokus på miljömässiga aspekter.

Mer hållbart resande

Länsstyrelsen är positiv till målet om hållbart resande, det är bra, relativt nära i tid, konkret och mätbart samt med en tydlig ambition i relation till nu-värdet (2014).

Indikatorn Resvaneundersökning, är den som följer upp målet. Uppföljningen är viktig för att kunna modifiera insatser eller prioritera ytterligare insatser.

Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö

Då bullernivån i Umeå tätort i huvudsak påverkas av vägtransporter så är det bra om det finns en indikator över trafikarbetet samt att ett mål antas för att minska trafikarbetet.

Definitionen av tillgänglighet i målet är otydlig. Det bör framgå om det rör sig om tid att ta sig till platsen från centrum, tillgänglighet i form av möjlighet att röra sig i området eller om det ska finnas platser med låg bullernivå med ett visst mellanrum inom tätorten. Med gällande text går det inte att följa upp om målet uppnåtts. Värdet i dB för "god ljudmiljö" bör även framgå av målet för att det ska vara uppföljningsbart.

Miljövänligare byggnader

Det är positivt att Umeå kommun vill utmärka sig med byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan. Det ger även synergier med näringsssatsningar i regionen på hållbart byggande och exempelvis träbyggande.

Övrigt

Målet kopplat till ett mer **hållbart resande** skulle även kunna fokusera på utvecklingen av infrastrukturen för miljövänliga drivmedelsalternativ som tillgång på el-laddning eller biodiesel. Indikatorer för uppföljning skulle kunna vara ex. - andelen större arbetsplatser med tillgång till kollektivtrafikstråk.

Giffri miljö

Erbjuda större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter

Tillgång på ekologiska livsmedel kan vara en viktig väg, men det är viktigt att också väga in andra aspekter, som till exempel närhet till produktionen.

Minska utsläpp av kemikalier och plast (till miljön- havet, sjöar och vattendrag)

Målet är positivt men svårt att följa upp. För att kunna följa upp målet behöver det ske mätningar av mikroplaster i sjöar och vattendrag i kommunen.

Länsstyrelsen föreslår ett par saker som kan vara bra att lyfta under fokusområdet: Tillhandahålla miljöstationer vid hamnar samt möjliggöra båtbottentvätt eller miljöeffektiva lösningar för fritidsbåtar, identifiera de lokala källorna till marint skräp och sätta in förebyggande åtgärder för att stoppa skräpet redan vid källan.

Åtgärda förorenade områden

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att ta fram en strategisk plan för arbetet med förorenade områden i Umeå kommun.

Kommentar: Det ser ut som att kommunen blandat ihop några av begreppen för förorenade områden i nulägesbeskrivningen. Identifierade objekt har ej inventerats och delas in efter branschklass (1–4). En riskklass (1–4) fås efter att objektet inventerats.

Klimat – vi ska vara fossilfria

Sveriges nationella klimatmål är nettonoll-utsläpp 2045 för att därefter bli negativa. Detta mål rör samtliga växthusgaser och eftersom innebörden är -85 procent till 2045 jämfört med 1990 och en del metan och lustgasutsläpp mer eller mindre är oundvikliga innebär det i praktiken noll utsläpp av fossil koldioxid.

Formuleringen i första stycket i Umeå kommuns miljömål är därmed inte i harmoni med det av riksdagen beslutade klimatmålet då det står "För att motverka detta behöver de fossila utsläppen snabbt minska för att vara nära noll år 2050."

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Målet om konsumtionsbaserade utsläpp, såväl som texten om detta i inledningen är bra.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Havs- och vattenmyndigheten

Myndigheten avstår från att yttra sig.

Naturvårdsverket

Myndigheten avstår från att yttra sig.

Sametinget

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament med syfte att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametingets uppgift är att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas – däribland renskötselns intressen – vid utnyttjandet av mark och vatten. Sametinget har fått möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende och har inga särskilda synpunkter men vill dock påminna att involvera länets samiska aktörer i miljömålsarbetet. Ur ett samiskt perspektiv är alla frågor miljöfrågor och natur går inte att skilja från kultur. Den samiska traditionella kunskapen och renskötselns framtid är avgörande för Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv där bevarande och användning av lokal och traditionell kunskap, som relaterar till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald är viktigt.

Sammanhållen grön infrastruktur är förutsättningen för att renskötsel, natur och samisk kultur ska tillåtas fortleva. Grön infrastruktur har i alla år bundit samman människans och djurens färdvägar och är nödvändiga för en fungerande renskötsel. Renskötseln ger ett viktigt bidrag till svenskt miljö- och naturvårdsarbete bland annat genom att vara en indikator för det sammanhållna landskapets tillstånd. En välmående fungerande renskötsel innebär ett välmående sammanhållet och ekologiskt stabilt landskap.

Kommentar

De samiska aktörerna bjuds in i det kommande arbete med ett åtgärdsprogram för de lokala miljömålen.

SLU

Sammanfattning

- Sveriges lantbruksuniversitet, SLU anser att föreslagna miljömål, framförallt inom klimatudelen, lyfter fram viktiga aspekter för kommunen att följa upp, förbättra, samt bevaka.
- Med tanke på nuvarande status för flera av miljömålen anser SLU att kommunen speciellt bör prioritera 1) Klimatfrågan (inklusive hållbart resande), 2) Bevarandet av brukad jordbruksmark och förbättringen av den biologiska mångfalden i naturliga ängs- och betesmarker, 3) Lokal livsmedelsproduktion (både ekologisk och konventionell) och 4) Grundskolornas möjlighet till skolskog och skolodling.
- SLU anser att det är viktigt att upprätta en långsiktig plan för restaurering och kontinuerlig gräsmarksförvaltning för bevarandet av den biologiska mångfalden.
- Umeå har en unik infrastruktur i direkt anslutning till staden genom SLU:s och Umeå universitets anläggningar på Röbbäcksdalen. En utveckling av ett grönt campus på Röbbäcksdalen i samverkan mellan kommunen och universitetet skulle kunna bidra till flera av miljömålen.
- SLU är positiv till att Umeå kommun vill använda sig av en koldioxidbudget i arbetet med utsläppsminskningar. Det är önskvärt att använda sig av en standardiserad budget så att det blir möjligt att jämföra olika geografiska enheter emellan, som t.ex. den som Länsstyrelsen i Västerbotten tagit fram med hjälp av forskare vid Klimatledarskapsnoden på Uppsala universitet.
- SLU är positiva till målen om fossilfrihet, men tycker att målet måste preciseras tydligare och göras uppföljningsbart genom att ange tydliga årliga utsläppsminskningssmål av koldioxid för kommunens geografiska område. Att vara fossilfri betyder inte per automatik att man når de utsläppsminskningar som är nödvändiga. Utsläppsminskningssmål formuleras bäst genom en tydlig koldioxidbudget.
- SLU ser positivt på att kommunen gjort en undersökning av kommuninvånarnas konsumtionsvanor som visar det stora klimatavtryck (11,7 ton/år) invånare i kommunen har. Detta underlag kommer att vara viktigt i kommunens arbete med att minska invånarnas klimatavtryck. Även detta mål behöver preciseras tydligare med årliga minskningssmål och uppföljning av dessa mål. En handlingsplan för att nå målet 1 ton per invånare och år är nödvändig.
- Eftersom kommunen som organisation endast har direkt rådighet över en liten del av koldioxidutsläppen behöver kommunen - för att klara de utsläppsminskningar som krävs - upprätta samverkan mellan näringsliv, privatpersoner, föreningar och det offentliga samt söka stöd av personer med kunskap i energi och klimat. Detta samarbete måste utvecklas och stärkas liksom regional och nationell samverkan.
- SLU vill att miljömålen ska 1) ha väl definierade delmål om tidsperioden är längre än 10 år för slutmålet 2) ha ett definierat startvärde som målet mäts emot om målet är ökning eller minskning, 3) ambitiösa mål som syftar till kvantifierade förändringar (ökningar/minskningar).

- SLU önskar mer väldefinierade och konkreta åtgärdsförslag. Många av de åtgärder som anges som exempel är luddigt formulerade med ordval som "främja", "uppmuntra" och "säkerställa". En åtgärd behöver vara betydligt mer konkret och väldefinierad för att fungera.

Generella synpunkter

Indelning, sidan 5

I inledningen av dokumentet skriver författarna att strävan är att målen ska vara smarta, dvs specificerade, mätbara, användbara, rimliga och tidsatta. Författarna har tagit fasta vid en vanlig modell för formulering av projekt – eller personlig utveckling där bokstäver (i detta fall i ordet SMART) står för krav man vill sätta på målen. I litteraturen finns det olika beteckningar för vad bokstaven A i SMART står för. A kan stå för accepterat, men också för attraktiv eller ambitiöst, dock normalt inte användbart. Övergripande kan man inte säga att de målen som beskrivs i dokumentet är just ambitiösa. I ett antal fall har målen redan uppfyllts med råge vilket gör hela processen med att sätta mål överflödigt. Långsiktighet är viktigt, men många mål verkar ha en tidshorisont på 20 år, vilket är en mycket lång period. För lång tidshorisont kan senarelägga viktiga åtgärder, vilket i slutändan kan göra att målet inte nås.

Bevara brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden ..., sidan 7

SLU anser att målet att endast bevara arealen är för defensivt. Kommunen borde kunna satsa på att förekomsten av dessa naturtyper ska öka med t.ex. 10 %.

Älvstränder, vägkanter och ej plöjda, naturliga ängs- och betesmarker med höga naturvärden förekommer på flera platser i kommunen. Naturliga slätter- och betesmarker tillhör de absolut artrikaste miljöerna och är viktiga för såväl kärlväxter som pollinerande insekter. Kommunen bör sträva efter att aktivt förvalta dessa miljöer genom återupptagen slätter och/eller betesdrift.

Rimligen bör huvudansvaret för skötsel av ängs- och betesmarker ligga på de personer på Umeå kommun som arbetar med miljöfrågor och förvaltning, dvs. kommunekologen i samarbete med förvaltningsfunktionen som jobbar med skötsel av parker och andra miljöer.

Nulägesbeskrivning bör upprättas om status av naturliga ängs- och betesmarker i kommunen. Ta hjälp av kartsnitt från ängs- och betesmarksinventeringen samt artportalens inrapporterade förekomststoppgifter av hävdgynnade och hotade arter i kommunen.

Förslag på åtgärder:

Upprätta en långsiktig plan för restaurering och kontinuerlig gräsmarksförvaltning.

För att säkra den långsiktiga finansieringen av verksamheten kan kommunen söka tillgängliga, riktade EU-stöd för skötsel av värdefulla slätter- och betesmarker.

Erbjuda lokala livsmedel, sidan 8

Det lokala lantbruket är viktigt för att bevara det öppna landskap som är första steget för en bevarad biologisk mångfald. Detta borde framgå i inledningen av denna punkt (och är förmodligen också varför den listas under biologisk mångfald).

Integrera och synliggöra ekosystemtjänster, sida 8-9

Med ekosystemtjänster menas de funktioner som ekosystemet har som kan gynna människor, där biologisk mångfald **kan** vara en. I detta avsnitt kopplar författarna ihop ekosystemtjänster med biologisk mångfald som om resultatet av tjänsten **är** biologisk mångfald.

På Röbbäcksdalen bara 2 km från centrum finns unika forskningsanläggningar med tydligt grönt fokus. SLU dominerar med sin fältforskningsstation, forskningsladugård, samt biomassateknologiskt centrum, men även Umeå universitet har verksamhet genom sina fiskdammar. SLU:s verksamhet ingår även i SITES (Swedish infrastructure for ecosystem sciences). Via SITES följs exempelvis vattenkvaliteten i Röbbäcken och Degernäsbäcken, två viktiga vattendrag för Umeås stadsdelar väster om älven. Utöver myndigheterna finns flera intressenter inom den gröna näringen på plats, t.ex. Hushållningssällskapen, Svensk maskinprovning, Växa Sverige, m.fl. Här finns en potential att utveckla ett grönt campus, med inriktning på närproducerad matproduktion och tillhörande ekosystemtjänster. Redan idag förs diskussioner om att utveckla ett grönt campus på Röbbäcksdalen, dessa kan med fördel intensifieras för att se hur området skulle kunna användas.

Målets beskrivning kan med fördel förtydligas. Var ska ekosystemtjänster integreras? I kommunens arbete? I stadsplaneringen? Bland innevånarna?

Kommunen bör ta fram delmål med 3-4 års längd som tydligt visar att man är på väg i rätt riktning. Senast 2040 är en mycket lång period för ett så viktigt mål, utan att ha tydligt definierat hur man ska komma dit.

Indikatorerna som är föreslagna är avstånd till naturreservat eller skid/motionsspår. Om kommunen vill jobba med biologisk mångfald måste andra indikatorer väljas, som specifika arter man vill följa (varför inte storspov som är länets landskapsdjur och hotad art) eller antal rödlistade arter i kommunen. Data kan erhållas från Artportalen på SLU:s webb.

Grundskolor ska ha möjlighet till skolskoq och skolodling, sidan 11

Exemplet på åtgärd att "främja nyttjandet av skolskogar och odling" är ingen åtgärd. Att främja något är ett odefinierat begrepp, en åtgärd måste vara mer konkret och tillämpbar. För att det ska vara en åtgärd måste man därför beskriva hur man ska främja nyttjandet.

Förslag på åtgärd: Här vill SLU återigen peka på möjligheterna med ett grönt campus på Röbbäcksdalen, se kommentar ovan under punkten "Integrera och synliggöra ekosystemtjänster". Röbbäcksdalens fält, Degernäsbäcken och Röbbäcken, kan vara av intresse för skolorna, t.ex. som utflyktsmål och för laborationslektioner i naturen.

Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden, sidan 12

En mycket viktig åtgärd som borde återkomma på fler ställen. SLU vill lägga till att dessa mål även bör vara mer kortsiktiga (3-4 år) än det övergripande målet för att säkerställa att det övergripande målet i slutändan kan följas upp.

Mer hållbart resande, sidan 17

Förslag på åtgärd: Umeå kommun har tagit fram ett mycket ambitiöst cykeltrafikprogram, som man behöver lyfta fram. Ett exempel på åtgärd är att starta samarbeten med större arbetsgivare i staden för att informera om de förändringar man planerar för att underlätta cykelpendlingen i kommunen.

Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö, sidan 19

Det är viktigt att kommunen följer upp bullernivåerna när västra länken börjar användas. I dokumentet nämns Bölesholmarna som ett område med god ljudmiljö. Det är mycket möjligt att den ganska branta slänten ned mot älven bromsar ljudet, men potentiellt skulle detta område även kunna påverkas av trafiken på västra länken.

Miljövänligare byggnader, sidan 19

Kommunen borde kunna fokusera på att sätta mål för det egna bolaget Bostaden och på så sätt gå före och visa vägen. Om det är det man menar i sitt nuvarande mål bör det förtydligas.

Åtgärden uttrycks än en gång för diffust; man ska "uppmuntra". Hur tänker man sig att göra detta, framförallt med privata bolag som bygger?

Stärka kulturmiljöer, sidan 20

Målet är föredömligt nog på en överskådlig tid, dock finns ingen utgångstid att jämföra med, vilket gör målet verkningslöst. Kommunen bör dessutom kunna kvantifiera önskad minskning för målet, annars blir det i praktiken ett mål där det inte får öka, snarare än att det ska minska.

Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor, sidan 21

Återigen saknas ett referensvärde som målet ska jämföras mot i målbeskrivningen.

Indikatorn Miljökrav vid upphandling är en vid beskrivning när målet är att minska miljö- och hälsofarliga ämnen. Bra om man som indikator även identifierar vilka ämnen som man ställer krav på i sin upphandling.

Erbjuda större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter, sidan 22

Här borde man ha en samsyn med tidigare mål om ökad andel lokalproducerad mat. Ekologisk matproduktion är relativt väldefinierad, men konventionell kan se väldigt olika ut. I norra Sverige är odlingen mindre intensiv och med mindre bekämpningsmedel förekommer än på många andra platser i världen. Man bör därför fråga sig hur stor andel ekologiska livsmedel som också förväntas vara lokalproducerade. Nu finns två mål 1) 40 % lokalproducerat och 2) 50 % ekologiskt. Är det idag

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

möjligt för små, lokala, ekologiska producenter att vinna en upphandling hos Umeå kommun med tanke på de volymer som kan krävas?

Minska utsläpp av kemikalier och plast, sidan 23

Återigen saknas ett referensvärde som målet ska jämföras mot i målbeskrivningen.

Klimat – Vi ska vara fossilfria, sidan 25-26

Koldioxidbudget – Umeå kommun ska uppfylla sin del av Parisavtalet

Det går att räkna ut hur mycket återstående koldioxid som är möjlig att släppa ut om världens länder ska hålla vad de förbundit sig till i Parisavtalet - en global koldioxidbudget. Det går också att räkna ut hur stor del av del globala koldioxidbudgeten som tillfaller Umeå kommun. På senare år har metoder utvecklats för att på ett rättvist sätt fördela den globala koldioxidbudgeten till olika geografiska nivåer, till exempel länder och kommuner. Länsstyrelsen i Västerbotten samt 16 andra kommuner och län i landet har tagit fram en koldioxidbudget för respektive geografiska område med hjälp av forskare vid Klimatledarskapsnoden på Uppsala Universitet^{1,2}.

Klimatdelens mål 1 (Fossilfritt Umeå 2040), 2 (Fossilfri kommunkoncern 2025) och 3 (Fossilfri fordonsflotta) i Umeå kommuns miljömålsdokument bör ställas i relation till en koldioxidbudget med årliga utsläppsminskningkrav. Det är klokt att ha strategier som tidigt kan sättas in om utvecklingen inte går i rätt riktning.

Utsläppsminskningar bör följas upp oftare än en gång per år, eftersom:

Det är kritiskt att radikala utsläppsminskningar sker omedelbart de närmsta åren genom förändrat beteende och effektivisering av energianvändning

ii. Sverige riskerar att tvingas göra kraftfullare åtgärder i framtiden, med större negativa effekter på samhället, om vi misslyckas att minska utsläppen kraftigt de kommande åren³.

Vad det gäller mål 4 (Invånarna ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan) är det positivt att kommunen tar fram en handlingsplan för minskad konsumtion bland invånare.

Transporter

Utrikes och inrikes transporter utgör en stor del av kommunens utsläpp. Trafikverket pratar om tre sätt att minska inrikestrafikens utsläpp: transporteffektivisering, effektivare fordon, byte till förnybar energi. Eftersom hållbart nyttjande av biodrivmedel bara kommer att räcka till en förhållandevis liten del av omställningen behöver effektivisering och minskad energianvändning stå för en större del. I

¹ Kevin Anderson, Jesse Schrage, Isak Stoddard, Aron Tuckey and Martin Wetterstedt (2018). Koldioxidbudget för Skellefteås kommun 2020-2040. Klimatledarskapsnoden, Uppsala universitet, Sverige.

² Kuriakose et al. (2018) Quantifying the implications of the Paris Agreement for the city of Manchester. Manchester city, UK

<http://www.manchesterclimate.com/sites/default/files/Manchester%20Carbon%20Budget.pdf>

³ Anderson m.fl. (2019) Koldioxidbudget för Västerbottens län, sammanfattning för beslutsfattare. Klimatledarskapsnoden Uppsala universitet

ett mer transporteffektivt samhälle föreslår trafikverket en 25 % minskning av personbilstrafik innan 2030 som framför allt bör ske i städer. Detta innebär att kommunen bör planera och utveckla bebyggelse för minskad biltrafik samt ökad tillgänglighet för bilfria alternativ som gång, cykel och kollektivtrafik. Se även förslag på åtgärd under rubriken "Mer hållbart resande" ovan. Exempel på åtgärder föreslagna av trafikverket⁴:

Minskat utrymme för bilinfrastruktur och parkering, samt lägre hastigheter

Tätt, centralt, kollektivtrafikhärl, funktionsblandat

Utformat för gång, cykel, kollektivtrafik, samordnat gods

Fördubblat utbud kollektivtrafik

Resfria möten, e-handel

Specifika synpunkter

1. På sidan 25 i kommunens remisshandling står det i sista meningen första stycket " För att motverka detta behöver de *fossila utsläppen* snabbt minska för att vara nära noll år 2050". Riksdagen har beslutat om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser⁵. Det borde således stå *växthusgaser* alternativt *koldioxid* och inte fossila utsläpp i kommunens dokument.
2. Rubrik på sidan 25; *Klimat – Vi ska vara fossilfria*. Att vara fossilfri betyder inte per automatik att Sverige når de utsläppsminskningar som är nödvändiga. Utsläppsminskningmål formuleras bäst genom en tydlig koldioxidbudget. Umeå kommun bör genom att anta en koldioxidbudget, med en utsläppsminskningplan, uppfylla sin del av Parisavtalet.
3. Det är inte tydligt, exakt vilka utsläpp som innefattas i Mål 3 Fossilfri fordonsflotta i kommunens dokument på sidan 26. Menas kommunkoncernens fordon, eller samtliga fordon som befinner sig inom kommunens geografiska område? Oavsett vad som menas är det lämpligt att ställa utsläppsminskningarna i denna post i relation till en koldioxidbudget med årliga utsläppsminskningsskrav.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

⁴ Johansson, H. Möjliga vägar till fossilfri transportsektor och hur trafikverket bidrar till det. <https://handelskammaren.com/wp-content/uploads/2019/01/GMilj%C3%B6tillst%C3%A5ndsrapport-2019-H%C3%A5kan-Johansson-Trafikverket.pdf>

⁵ Sveriges miljömål – begränsad klimatpåverkan (2018)
<http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/begransad-klimatpaverkan/>

Trafikverket

Myndigheten avstår från att yttra sig.

Umeå universitet

Sammanfattning av Umeå universitets synpunkter

Umeå universitet ser mycket positivt på kommunens arbete med att konkretisera den ekologiska hållbarheten i kommunens vision genom föreslagna miljömål. För att bistå med realiseringen vill universitetet ge några förslag och inspel för hur kommunens miljömålsarbete ytterligare skulle kunna konkretiseras. Umeå universitet vill också i sammanhanget framhålla, i linje med det strategiska samverkansavtalet med kommunen, att universitetet kan erbjuda vetenskaplig kompetens som kan bidra till att ytterligare stärka miljömålsarbetet i Umeå kommun.

Umeå universitet vill lämna följande synpunkter:

Universitetet tycker att åtgärdsprogrammet berör relevanta områden men för att målen ska få en verklig positiv miljöpåverkan kan med fördel mätbara kriterier tas fram för respektive mål. För att miljömålsarbetet ska få effekt är det viktigt att målen ger ett mervärde utöver det arbete och de åtgärder som pågår redan idag.

För tydlighetens skull tror universitetet att ansvarsbeskrivningarna skulle bli mer konkreta om de förtydligas med på vilket sätt respektive nämnd/aktör är ansvarig. På samma sätt tror vi att åtgärdsförslagen skulle upplevas mer konkreta om det finns en direkt, utskriven, koppling mellan föreslagna åtgärder och den miljönytta de kalkyleras att få.

Vidare tror universitetet att det kommande arbetet för miljömålen skulle stärkas om det än mer tydliggörs på vilket sätt de nya målen kopplar till befintliga kommunala planer och program. Till exempel målet om hållbar tillväxt och 200 000 invånare.

Specifika synpunkter:

BIOLOGISK MÅNGFALD, s. 7: Forskningen bedömer att skyddet för jordbruksmark borde höjas, främst med tanke på Röbbäckslättens regionala status.

BIOLOGISK MÅNGFALD, s. 8: Jämför målformuleringen angående lokalproducerade livsmedel med målet om ekologiska livsmedel, så att de inte hamnar i konflikt med varandra. Att göra livscykelanalyser utifrån ett miljö-och/ eller klimatperspektiv kan vara ett sätt för att ta hänsyn till både ekologiska och lokalproducerande perspektiv.

BIOLOGISK MÅNGFALD, s. 10: Enligt forskare har våtmarker i kommunen inte påverkats sedan 2012 varför vi föreslår att ambitionsnivån för målet skulle kunna höjas.

VATTEN, s. 15: Det är inte korrekt att ange att "det är svårt att veta vilka sjöar som är naturligt försurade så sker kalkning vid alla som är försurade." Försurningsforskning har bedrivits sedan länge

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

på Umeå universitet och det är förhållandevis enkelt att med hjälp av kiselalgsanalys i sediment att bestämma naturliga bakgrundsförhållanden och därmed kunna styra kalkningsbehovet.

VATTEN, s. 16: Universitetets forskare bedömer att för att uppnå målet "Yt- och grundvattenförekomster med god status", krävs kraftigare och fler åtgärder, samt ekonomiska resurser.

GOD BEBYGGD MILJÖ, s. 18: För målet Renare luft föreslår forskare vid universitetet, med hänsyn till problemets betydelse ur hälsosynpunkt, att man bör ha tydligare indikatorer, till exempel "Antal meter stadsgata (med bostäder, butiker och arbetsplatser) som har en årsmedelhalt över miljökvalitetsmålet för kvävedioxid och "Antal boende/arbetande vid sådana adresser vore kanske ännu mer relevant med tanke på förtätning i staden". För att leva upp till miljökvalitetsnormerna bedömer forskningen också att mer kraftfulla åtgärder behövs.

GIFTFRI MILJÖ, s. 21-22: Vi föreslår att målet kompletteras med en åtgärd om att även kemikalieanvändningen (inkl. plastanvändning) i skolkök ses över med.

GIFTFRI MILJÖ, s. 23: Vad gäller utsläpp av plaster/mikroplaster finns åtgärder som skulle kunna komplettera listan, t ex att åtgärda enskilda avlopp, läckande avloppsledningar mm.

GIFTFRI MILJÖ, s. 24: Vi saknar förslag och mål kring PFAS.

KLIMAT, s. 25-26: Klimatmålen är överlag relevanta och ambitiösa, och universitetet ser positivt på en fortsatt strategisk samverkan i klimatfrågan. En fundering från vår sida är om det behövs något förtydligande angående de mål som har slutår 2040; "Fossilfritt Umeå" och "Den konsumtionsbaserade klimatpåverkan ska minska till 2 ton", så att det inte upplevs så att det finns en motsättning mellan dessa? Blir det tydligare om det första målet omformuleras till "Fossilfri energi i Umeå" (transporter behandlas i det tredje klimatmålet).

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Region Västerbotten

Region Västerbotten avstår från att avge yttrande över remissen för Umeås lokala miljömål 2019.

Miljömedicin norr/Arbets- och miljömedicin Region Västerbotten samt avd. Hållbar hälsa, Umeå universitet

Miljömedicin norr vill verka inom de fyra regionerna i norr för en ökad hälsa genom att minska exponering för miljömedicinska risker i samt underlätta för hälsovinster från vår omgivningsmiljö.

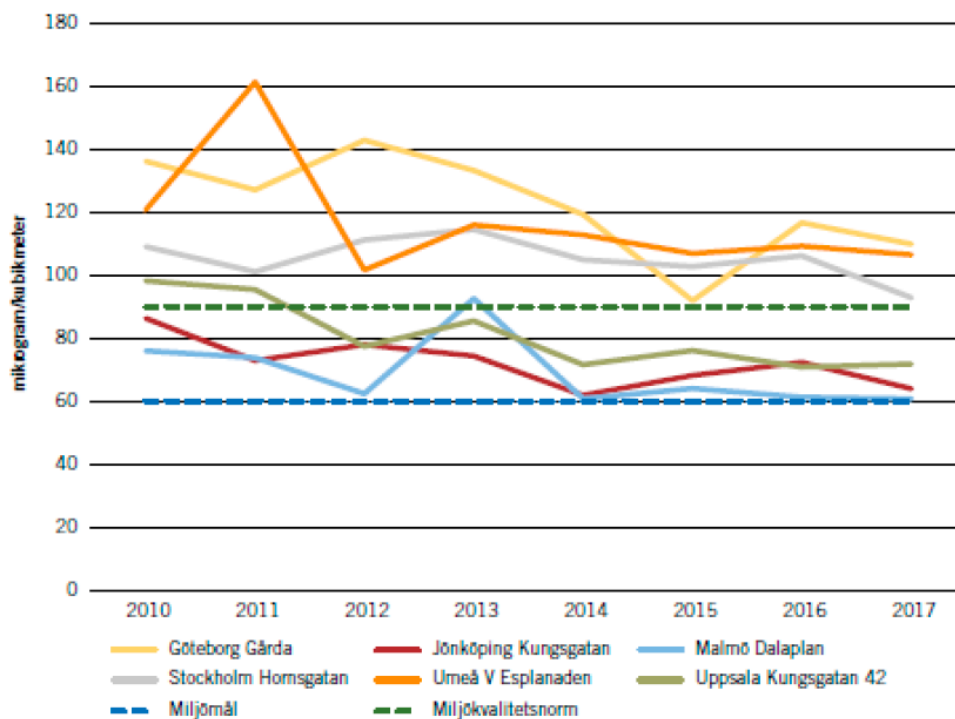
Vi ser det som särskilt viktigt att Umeå kommun arbetar med trafikens luftföroreningar i centrum, eftersom denna källa är huvudsaklig orsak till högre föroreningshalter samt att miljökvalitetsnormen för kvävedioxid överskrids lokalt inom centrum. Detta bör i synnerhet beaktas eftersom föroreningshalterna inte minskat tillräckligt för att klara normen trots att problemet varit känt en längre tid, och det nu är miljökvalitetsmålet som man bör ha ambitionen att uppfylla. Även halterna av PM10 är periodvis så höga att de utgör en hälsorisk. I detta fall är halterna troligen högre vid vissa andra trafikerade gator i Umeå än vid mätpunkten eftersom man där håller nere halterna genom att frekvent sprida dammbindande lösning på vägbanan.

Vi befarar att en så kallad förtätning centralt kan medföra en ökad trafik och därmed ökade luftföroreningshalter och bullernivåer.

Inom Miljömålsarbetet bör effekter hos mer känsliga grupper beaktas. Exempel är barn, vars organ är under utveckling och där riskmedvetenheten inte kan jämföras med en vuxen, eller funktionshindrade och äldre i befolkningen, där en ökad förekomst av kroniska sjukdomar kan misstänkas och som i sig gör individen mer känslig för påverkan av olika miljöfaktorer. Sådana avvägningar kan säkerligen vara svåra, och Miljömedicin norr kan då vara en diskussionspart.

Renare luft (Miljömål God bebyggd miljö) (sid. 18)

Detta viktiga område ur ett hälsoperspektiv får förhållandevis litet utrymme. Halterna av avgaser (kvävedioxid) i centrala Umeå (Västra Esplanaden) är de högsta i Sverige avseende stadsmiljö, och högre än exempelvis vid Hornsgatan i Stockholm (Figur 1). Miljökvalitetsnormen skulle ha uppfyllts för många år sedan, och preciseringen av det nationella miljömålet (20 µg/m³ som årsmedelvärde) är vad man nu ska fokusera på.

Figuren visar halter av kvävedioxid i gatumiljö, uppmätt som timmedelvärde (98-percentil), för några utvalda mätstationer. Trenderna illustrerar situationen i stora och mellanstora städer i Sverige. Miljökvalitetsmålets precisering överskrids vid alla stationer. Miljökvalitetsnormen (MKN) för timmedelvärdet överskrids i några kommuner.

Källa: Naturvårdsverket.

Figur 1. Utvecklingen av kvävedioxid (NO₂) 2010-2017 – en jämförelse mellan olika större städer i Sverige. Orange linje visar NO₂ vid Västra Esplanaden i Umeå. Från Naturvårdsverkets rapport Miljömålen, Figur 2.8, 2019

Med hänsyn till problemets stora betydelse ur hälsosynpunkt borde man ha en tydligare indikator än den vagt formulerade "övervakning..." (se första tabellen sid. 18 i Remissen). Antal meter stadsgata (med bostäder, butiker och arbetsplatser) som har en årsmedelhalt över miljökvalitetsmålet för kvävedioxid vore en tydlig indikator. Antal boende/arbetande vid sådana adresser vore kanske ännu mer relevant med tanke på förtätning i staden, men något mer krävande att beräkna. Vidare framför Umeå kommun **endast en föreslagen åtgärd** för en renare luft. Det är ett för litet antal och själva åtgärden är inte underbyggd med motivering till att och hur stor effekt den skulle ha inom problemområdet. Det är förvånande att inte mer kraftfulla exempel på åtgärder nämns.

Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö (Miljömål God bebyggd miljö) (sid. 19)

Avsnittet hänvisar till Umeås nyligen beslutade Åtgärdsprogram mot buller Umeå 2019_2023. Vi utfärdade ett remissvar inför beslutet (1), men återupprepar här några punkter som inte hörsammades. Buller i gröna strukturer. Hur ska detta buller definieras och mätas? Med buller i gröna strukturer avser man vanligen mer tillfälligt uppkomna ljud från enskilda fordon eller andra mänskliga aktiviteter ("störning") som bryter en förhållandevis låg bullernivå ("tystnad"). Ett sådant buller behöver mätas på annat sätt, då det sällan påverkar A(8)-nivån. Exempel är antal störningar per tidsenhet. Folkhälsomyndigheten föreslår en checklista för utvärdering av ett grönområde och

föreslår i likhet med Naturvårdsverket en bullernivå (utan ytbegränsning) under 50 dB(A), men även att subjektiva mått på ljudnivåer ingår.

Målkonflikter och synergier (sid. 29)

I remissen lyfts förtätning av bebyggelse fram som en viktig del i att få minskade utsläpp av växthusgaser. Vi ställer oss dock frågande till detta argument. Argumentet framfördes även i Åtgärdsprogrammet mot buller, men vad för stöd finns det bakom påståendet att förtätning leder till minskad trafik (med minskade utsläpp, minskade luftföroreningar och lägre bullernivåer)? I Remissen nämns endast minskade grönområden och en minskad upptagningsyta för dagvatten som målkonflikter med en förtätning. Resonemanget kan kompletteras med att en förtätning kan medföra fler och högre husfasader mot gaturummet, vilket i sig kan leda till minskad luftomväxling med risk för lokalt ökade föroreningshalter samt bullernivåer. Om detta kan man exempelvis läsa mer om i en nyligen utgiven rapport från IVL (2). Vidare kan ett sådant smalare och djupare gaturum innebära risk för högre lokala temperaturer inne i fastigheterna sommartid, i synnerhet om nybebyggelse innebär mindre lägenheter utan genomgång (boenden för studenter, äldre eller funktionshindrade).

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Miljömedicin norr/Arbets- och miljömedicin Region Västerbotten samt avd. Hållbar hälsa, Umeå universitet bjuds in i kommande arbete vid revideringar av "Åtgärdsprogram för renare luft" och "Åtgärdsprogram mot buller".

KOMMUNER

Örnsköldsviks kommun

De nya föreslagna miljömålen är presenterade på ett lättläst och pedagogiskt sätt tillsammans med bakgrund och därmed motiv till målformuleringen. Läsaren förstår därmed varför målet finns med och syftet med det tänkta framtida målarbetet. Örnsköldsvik anser det både klokt och tilltalande att Umeå föreslår att miljömålen ska vara vägledande vid beslut inför kommunens medfinansiering i olika projekt. På så sätt styr miljömålen de medel som behöver avsättas. Samtliga 28 miljömål är intressanta och strategiskt viktiga men vissa av målen är inte mätbara.

- BIOLOGISK MÅNGFALD: Målet "Bevara brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen" anses som ett viktigt mål men som styrs av många faktorer som inte kan regleras på plats inom Umeå kommun.
- BIOLOGISK MÅNGFALD: Målet "Integrera och synliggöra ekosystem-tjänster" är bra men målet har en mera försiktig ansats än andra målformuleringar genom att man satt mål året till 2040. Målet är dessutom inte mätbart - vad är i så fall värdet med att ha en indikator som mäter något annat?
- BIOLOGISK MÅNGFALD: Målet "Bevara skog" är bra – men är skogens ålder ett självändamål? Skog kan också fungera för att minska klimatpåverkan i form av kolsänkor, och därför är det viktigt att fortsätta dialogen om vilka allmänna värden som skogen kan tillföra samhället. Sociale friluftsvärden, ekologiska naturvärden, ekonomiska värden och värden i form av minskad klimatpåverkan ska alla samsas i skogen.
- VATTEN: Målet "Alla har tillgång till stränder" är inte speciellt ambitiöst. I översiktsplanen är ambitionsnivån för att öka tillgängligheten till kusten för allmänheten högre än vad miljömålet är satt. Målet borde justeras för att uppnå samma ambitionsnivå och indikatorn borde mäta andelen exploaterad kust i kommunen. Tillgängligheten till Umeås havsstränder är viktigt ur ett regionalt besöksnäringssperspektiv då Umeås skärgård binder ihop det för Sverige och Finland gemensamma Världsarvet Höga Kusten/ Kvarkens skärgård. Ett större sammanhållet område blir mer konkurrenskraftigt internationellt.
- GOD BEBYGGD MILJÖ: Målet "Mer hållbart resande" är viktigt ur ett regionalt perspektiv. Här skulle tillgängligheten till de två tågstationerna och utökat lobbyarbete för att få till satsningar som förbättra förutsättningar för långväga resande kunna läggas till som åtgärder. Exempel på sådana satsningar är dubbelspår ut med Ostkustbanan och dubbelspår för Botniabanan igenom Umeå.
- GOD BEBYGGD MILJÖ: Målet "Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö" är ett framåtskridande mål. Trots att ett första nuläge av indikatorn för målet håller på att utarbetas skulle målet stärkas om en indikation kunde ges redan i detta skede kring vad "god tillgång" innebär.
- GOD BEBYGGD MILJÖ: Örnsköldsvik anser även att målet "Miljövänligare byggnader" är spännande men målet saknar beskrivning av vad begreppet "utmärker sig" står för. Detta skulle kunna ge en känsla av att målet är "försiktigt eller otydligt" formulerat.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Örnsköldsviks kommun har inga andra synpunkter än att Umeås fyra lokala miljömål för sitt klimatarbete är alla mycket ambitiösa mål som verkligen belyser den omställning samhället och Sverige behöver göra.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Skellefteå kommun

Skellefteå kommun har fått inbjudan att lämna synpunkter på Umeå kommuns förslag till lokala miljömål 2019. Miljömålen har fördelats i fem fokusområden, Biologisk mångfald, Vatten, God bebyggd miljö, Giftfri miljö och Klimat, som täcker in 14 av de nationella miljömålen och 11 av de globala hållbarhetsmålen. För uppföljning av målen används indikatorer. Kommunledningskontorets har upprättat ett förslag till yttrande enligt vilket Skellefteå kommun anser att Umeås förslag till nya lokala miljömål följer en tydlig struktur, är väl formulerade och ger goda förutsättningar att vara vägledande för kommunens olika verksamheter. Indikatorerna ger även möjlighet att följa utvecklingen över tid och förtydligar föreslagna ambitioner.

Kommentar

Umeå kommun tackar för synpunkten.

KOMMUNALA NÄMNDER OCH BOLAG

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden antar remissvaret enligt tjänsteskrivelsen med följande tillägg:

- Fokusområde Klimat ska lyftas upp som första miljömål.
- Efter meningens *Tabeller med Mål, Ansvar, Indikatorer, och kort om nuläget är visuellt tydligt och kopplat till såväl nationella mål som de globala målen* i första stycket tillägg med:
 - Dock anser nämnden att samtliga mål som tar sikte på 2040 bör kompletteras med ett delmål för 2030, detta för att ge tydligare fart och riktning i arbetet med att nå målen från start. Detta är särskilt viktigt för målen som rör luftkvalité, fossilfritt Umeå samt minskad konsumtionsbaserad klimatpåverkan. Det vore också bra om det förtydligas var rapporteringen ska göras. I respektive nämnd och/eller på annat sätt.
- Att skolskog och odling är en fråga som ej kan lösas via detaljplanen utan är en fråga för fastighetsägaren att vid kommunala skolor att detta drivs av Mark och exploatering.
- Rubriken på s. 25: Vi ska vara fossilfria byts ut mot: Vi ska vara fossilfria och minska vår klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet.
- Att sista punkten i tjänsteskrivelsen som lyder *Stycket om jordbruksmark bör ges ett tillägg som tydliggör vad miljöbalken reglerar avseende i ianspråktagande av jordbruksmark även om det tas fram kompensationsåtgärder* ersätts med följande text:
 - Byggnadsnämnden anser att det behöver fastslås definitioner av vad som ska ses som jordbruksmark. Kommunfullmäktige borde ge byggnadsnämnden i ansvar att ta fram definitioner av jordbruksmark samt ansvara för att ta fram och besluta om riktlinjer och rutiner kring hur kompensation ska gå tillväga.
- Tillägg till sid. 26 med: Målet kräver delmål om årlig minskning utifrån CO₂—budget från och med år 2020 och till sid. 9 med: Målet om ekosystemtjänster: byggnadsnämnden bör vara delansvarig.

Byggnadsnämnden uppskattar den vikt som lagts på ett systematiskt och pedagogiska arbetssätt och upplägg i översynen av de lokala miljömålen. Nämnden noterar att stor vikt lagts på överblickbarhet och koppling till såväl nationella mål som de globala målen. Tabellerna med Mål, Ansvar, Indikatorer och kort om nuläget är visuellt tydligt och kopplat till uppföljningsavsnittet. Här vore det bra om det förtydligas var rapporteringen ska göras. I respektive nämnd och/eller sammanställas på annat sätt.

Nämnden noterar att det under avsnittet "Målkonflikter och synergier" lyfts att det finns åtgärder som kommunen inte har rådighet över men ändå behöver beaktas i Umeås lokal miljömål 2019. Här bör strategier utarbetas inklusive indikatorer, där dessa inkluderar de lokala initiativ som enskilda och företag skapar samt tar ansvar för. Här vill nämnden lyfta att särskilt de synergieffekter som skapas med dessa initiativ som främjar människors fysiska och psykiska välmående, särskilt utanför femkilometersstaden, som i förlängningen kommer att gynna hela kommunens invånare.

Här skulle ett ökat fokus på kommunens mindre orter kunna visualiseras exempelvis när det gäller god bebyggd miljö — mer hållbart resande. Detta särskilt när översiktsplanen tydligt anger tillväxtmål utanför Umeå tätort. Ett annat exempel är "Grönområden med god social och ekologisk funktion" som nämnden upplever vagt. Det framgår att det är viktigt ur folkhälsa—, social- och ekologisk aspekt med att öka tillgängligheten till grönområden. Men samtidigt resoneras det om kompensation för intrång. Här vore det lämpligt med ett tydliggörande gällande ifall kvantiteten grönyta ska öka/bibehållas eller om det är rimligt att kvantiteten grönyta minskar om kvalitén höjs.

Vad gäller målet stärka kulturmiljöer anser byggnadsnämnden att åtgärden "Ta fram ett kulturmiljöprogram som innehåller lokala mål för kulturmiljö och åtgärder med uppföljning" inte är lämplig. Särskilt då det finns otydligheter var ett kulturmiljöprogram syftar till. Det krävs också stora resurser för att verksamheten ska ta fram det. Byggnadsnämnden anser att det finns många inventeringar och underlag där Byggnadsordningarna är ett underlag som nämnden arbetat fram under ett stort antal år. Nämnden frågar sig vad ett kulturmiljöprogram ska tillföra ytterligare? Byggnadsnämnden ser hellre åtgärder som kan kopplas till nämndens tillsynsplan, eftersom en sådan åtgärd skulle vara kopplat till den indikator som angetts.

Nämnden saknar en skrivning angående att stärka den antikvariska kompetensen inom detaljplanering och bygglov som kan bistå när det gäller avvägningar avseende kulturmiljöer och tillväxtmål. Det ser byggnadsnämnden som ett mer adekvat förslag på åtgärd.

Några ytterligare mindre förändringar som bör bearbetas in är att:

- Detaljplanering och Bygglov kan i endast se till så att tillgången till aktuella strandområden inte minskar. Målet bör formuleras om.
- Detaljplanering har att säkerställa MKN Luft för detta mål i detaljplanerna varför verksamheten bör stå med som ansvariga på samma sätt som vad gäller god status för vattenförekomsterna.
- Byggnadsnämnden kan inte ha ansvar för opåverkade våtmarker. I den mån det är kommunal mark är det Mark och exploatering som har ett ansvar. Ansvaret bör formuleras om.
- Likaledes gäller det målet "Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling". Ansvaret bör formuleras om.
- I Stycket om jordbruksmark bör ges ett tillägg som tydliggör vad miljöbalken reglerar avseende i anspråktagande av jordbruksmark även om det tas fram kompensationsåtgärder.

Sammantaget har Umeås lokala miljömål 2019 goda ansatser med sitt anslag och uppföljningskapitel. Byggnadsnämnden anser dock att föreslagna förändringar bör inarbetas i Umeås lokala miljömål 2019 innan det går till beslut i kommunfullmäktige.

Kommentar

Texterna till målen har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämnden anser att de lokala miljömålen för 2019 är tydligt formulerade och utformade.

- Nämnden föreslår att rubriken på sidan 25 ändras till, "Klimat - Vi ska vara fossilfria och minska vår klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet".
- Vidare ser nämnden positivt på att det finns en målsättning om kemikaliesmarta skolor och förskolor, men anser att detta även bör gälla övrig verksamhet som finns för barn och unga. Nämnden förslår därför att de verksamheter som individ- och familjenämnden har ansvar över och som riktar sig till barn och unga även bör inkluderas i målet, så som öppen förskola och korttidsverksamheter för barn och unga inom LSS.

Nämnden ställer sig positiv till målet om att utöka andelen resor med kollektivtrafik, cykel och till fots. För att uppnå detta anser nämnden att det är viktigt med tillgängliga och trygga cykelstråk. Det är även viktigt med goda kollektivtrafikförbindelser till nämndens verksamheter, för att göra det möjligt för personal att åka kollektivt till sina arbeten. Detta är även angeläget ur ett personalförsörjningsperspektiv, där goda trafikförbindelser gör det enkelt för personal att röra sig mellan nämndens verksamheter.

Utöver detta anser nämnden även att digitaliseringens möjligheter bör lyftas fram som en del i miljöarbetet, där digitala lösningar i olika sammanhang exempelvis kan minska antalet resor.

Sammantaget ställer sig nämnden bakom de lokala miljömålen, men vill poängtera vikten av att nämndens miljöarbete inkluderas i det kommande åtgärdsprogrammet. Det är även viktigt att nämnden involveras i de mål och åtgärder som tas fram i andra verksamheter som indirekt även påverkar nämndens verksamheter.

Individ- och familjenämnden efterfrågar även att det i gemensam beredning tas fram vilka konkreta åtgärder som krävs av nämnderna för att uppnå de uppsatta målen. Detta med anledning av att remissförslaget överlåter till nämnderna att själva ta fram passande aktiviteter och ambitionsnivå, vilket är resursineffektivt och leder till bristande styrning över att målen uppnås.

Kommentar

Texterna till målen har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

För- och grundskolenämnden

Umeå kommuns förslag till nya miljömål fångar i huvudsak de viktiga delarna i arbetet med att nå de nationella miljö kvalitetsmålen antagna av Riksdagen och som ska leda vägen för vår strävan att åstadkomma en ekologiskt hållbar samhällsutveckling.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Flera av de globala målen handlar om miljödimensionen i en hållbar utveckling, till exempel att hejda förlusten av biologisk mångfald. Sveriges miljömål omhändertar nationellt den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Umeås miljömål syftar till att göra detsamma på lokal nivå, vilka täcker in 11 av de 17 globala målen. Detta anser för— och grundskolenämnden vara positivt, då det är viktigt att i alla sammanhang också bidra i ett globalt perspektiv.

Dock föreslår för- och grundskolenämnden att följande synpunkter

beaktas:

- Att utrymme ges för utbildning och livslångt lärande inom hela organisationen för ökad kunskap och därmed motivation att uppnå målen.
- Att kompetens finns vid upphandling, så att miljö- och hälsofarliga varor och tjänster inte är ett alternativ för verksamheterna.
- Genomgående bör Umeå ersättas med Umeå kommun.
- För att nå målen krävs en tydlig uppföljning vilken bör synliggöras för att få en kontinuerlig bild av process och måluppfyllelse.

Övriga synpunkter:

Sid 21, Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor - MÅL "Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska till år 2025. " Varor som upphandlas bör inte vara miljö- och hälsofarliga.

Sid 22, Kemikalismarta förskolor och skolor Ändra målformulering till: "Senast år 2025 är alla förskolor och skolor i Umeå kemikaliesmarta." — Lägg till under "Ansvariga" Teknik och fastighet, Samhällsbyggnad samt Upphandling - Lägg till och förskolor under "Indikatorer" samt att angiven indikator avser för— och grundskolan. Förslag till utbildning för förskola och grundskola finns. Vid inköp av pedagogisk utrustning och inventarier bör Upphandling säkerställa att varor och tjänster inte är miljö— och hälsofarliga.

Sid 24, Fasa ut särskilt farliga kemikalier

MÅL "Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ersatts eller fasats ut.

- Lägg till för— och grundskolenämnd under "Ansvar" (gäller främst högstadiet).

Här avser för— och grundskolan använda tidigare framtaget egenkontrollprogram.

Sid 26, Fossilfritt Umeå

MÅL Fossilfri fordonsflotta

Lägg till för- och grundskolenämnden under "Ansvar" (avser skolskjuts)

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

MÅL ”Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtions—baserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040.”

- Lägg till för— och grundskolenämnd under "Ansvar".

Kommentar

Texterna till målen har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ställer sig positiv till remissens förslag.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Umeå kommuns förslag till nya miljömål fångar i huvudsak de viktiga delarna i arbetet med att nå de nationella miljö kvalitetsmålen antagna av Riksdagen och som ska leda vägen för vår strävan att åstadkomma en ekologiskt hållbar samhällsutveckling.

Flera av de globala målen handlar om miljödimensionen i en hållbar utveckling, till exempel att hejda förlusten av biologisk mångfald. Sveriges miljömål omhändertar nationellt den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Umeås miljömål syftar till att göra detsamma på lokal nivå, vilka täcker in 11 av de 17 globala målen. Detta anser Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden vara positivt, då det är viktigt att i alla sammanhang också bidra ett globalt perspektiv.

Dock föreslår Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att följande synpunkter beaktas:

- Genomgående bör Umeå ersättas med Umeå kommun.
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvar bör framgå i dokumentet.
- För att nå målen krävs en tydlig uppföljning vilken bör synliggöras för att få en kontinuerlig bild av process och måluppfyllelse.

Övriga synpunkter:

Sid 21, Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor

— MÅL ”Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska till år 2025.”

Varor som upphandlas till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bör vara varor som inte är miljö— och hälsofarliga.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Sid 22, Kemikalismarta förskolor och skolor

— Lägg till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd under "Ansvar". Förslag till utbildning för gymnasie- och vuxenutbildningen finns.

Sid 24, Fasa ut särskilt farliga kemikalier

MÅL "Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ersatts eller fasats ut. "

- Lägg till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden under "Ansvar".

Sid 26, Fossilfritt Umeå

MÅL "invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtions-baserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040. "

- Lägg till gymnasie— och vuxenutbildningsnämnden under "Ansvar".

Kommentar

Texterna till målen har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ställer sig positivt till remissens förslag.

Jämställdhetsutskottet

Jämställdhetsutskottet ser positivt på att nya lokala miljömål för Umeå tas fram. De föreslagna målen har en tydlig struktur och kopplingar till relevanta övergripande mål och strategier på nationell och internationell nivå, framför allt de nationella miljömålen och de globala målen i Agenda 2030.

Jämställdhetsutskottet noterar dock att sex av de globala målen, däribland mål 5 jämställdhet, saknas i det föreslagna dokumentet och vill framhålla att dessa mål formuleras i Agenda 2030 som integrerade och odelbara. Inget mål kan nås på bekostnad av ett annat – och framgång krävs inom alla områden för att målen som helhet ska kunna uppnås.

Utskottet har förståelse för att vissa av de globala målen har en tydligare och mer direkt koppling till miljömålens fem fokusområden men önskar ändå att de sex mål som nu lämnats utanför kan tas med som horisontellt övergripande mål att förhålla sig till.

Jämställdhetsutskottet ser att Umeå kommun har alla förutsättningar att vara en föregångare i att adressera ojämställdhetsfrågor i relation till de utmaningar som presenteras i de föreslagna miljömålen och skapa verktyg för att hitta konkreta lösningar som leder oss mot ett jämställt och hållbart samhälle för alla. Här är analysmetoden Det könade landskapet en grund att utgå ifrån.

Tydligast finns kopplingarna till jämställdhetsperspektivet i de två fokusområdena God bebyggd miljö och Klimat. När det gäller målet hållbart resande (fokusområde God bebyggd miljö) visar den senaste resvaneundersökningen (2014) att kvinnors resor sker till större del med hållbara trafikslag än mäns. Detta är viktig kunskap till grund för utformningen av åtgärder för att uppnå målet mer hållbart resande. På samma sätt visar även konsumtionsvaneundersökningen för Umeå kommun (2018) att kvinnors konsumtionsbaserade utsläpp ligger något lägre än mäns, vilket har bäring på målet fossilfritt Umeå (fokusområde Klimat).

Kommentar

Texterna in inledning och till målen har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Mark och exploatering

2040 är minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 50 år. Sid 11:

”Inom Umeå kommun som helhet är drygt 20 procent av skogarna äldre än 50 år” Detta är ett faktafel korrekt siffra är ca. 55 %. Som kuriosa kan jag nämna att 21 % av kommunens skogar som helhet är över 100 år.

Målet och skrivningen i texten korrelerar inte. I texten står att ”inte mer än 50 % av skogen vara yngre än 50 år.” I Målet står att ”2040 är minst 50 % av skogarna, som i översiktsplanen är utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 50 år.”

Senast 2040 sköts alla i översiktsplanen utpekade natur- och rekreationsområden så att deras värden bevaras och tillgängliggörs² på lång sikt. Sid 12

Här kan finnas en intressekonflikt. I de allra flesta fall kan inte ett område skötas på samma sätt om fokus är på rekreation och friluftsliv som om det ska skötas för att bevara och skapa naturvärden.

KLIMAT, sid 25-26

Här har inge hänsyn tagits till skogens bidrag och möjligheter till ett fossilfritt Umeå. I Umeå kommun finns idag ca. 160.000 ha produktiv skogsmark utanför reservat och andra avsättningar. Den forskning som finns på området visar att varje avverkad m³ bidrar med ca. 500 kg i minskade co2 utsläpp. Bara kommunens skogar bidrar med ca. 11.500 ton årligen i minskad utsläpp tack vare den skog som årligen avverkas. En siffra som med rätt skötsel skulle kunna ökas till 15-20.000 ton årligen.

Kommentar

Målet och texten för skogen och klimat har omarbetats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Miljö- och hälsoskydd

Verksamheten har lämnat redaktionella synpunkter.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden är positiv till att kommunen sätter nya mål och målen bedöms överlag vara i linje med kommunens politiska inriktning. Minskad klimatpåverkan och god bebyggd miljö är högprioriterade.

Mållåret 2025 bedöms lämplig. 2040 framstår mer som ett visionsår. För de långsiktiga målen saknar vi övergripande sammanhang och en beskrivning av vägen dit. Mål bortom 2025 behöver kopplas till regelbundna avstämningar och omtag för att hållas vid liv. Kanske kompletteras med fler delmål på vägen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utpekats i förslaget som delansvariga för mer än 15 mål och underlag för uppföljning av ytterligare några. Det behöver tillföras mer resurser än idag för att nämnden ska kunna bidra till det. Det gäller områdena miljöövervakning, arbete med skyddsområden för vattentäkter samt tillsyn av vattenverksamhet, avlopp och förorenade områden. Motsvarande gäller troligen för andra delar av kommunen och på övergripande nivå behöver kommunens övergripande strategiska miljökompetens stärkas.

Nämnden kommer liksom andra delar av kommunen att behöva använda målen vid verksamhetsplanering och uppföljning. Kommunen bör styra upp hur det ska arbetas in i styrsystemet. För att ge överblick, länka ihop med andra delar av den totala hållbarheten och visa effekterna av vårt samlade arbete.

Synergieffekter

Nämnden ser gärna satsningar på sådana åtgärder, med effekter för Umeås och kommuninvånarnas fortsatta välmående. Det gäller exempelvis:

- Integrera ekasystemtjänster, som bedöms gynna alla tre hållbarhetsområdena.
- Mer hållbart resande, som bedöms gynna privatekonomi och folkhälsa.
- Grönområden med god social och ekologisk funktion, som ger effektiv markanvändning för miljö och människa.
- Fasa ut särskilt farliga kemikalier, som bl.a. kan begränsa riskerna för minskad fortplantningsförmåga hos både människor och djur.

Fortsatt arbete

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att överblicken över nuläget behöver snabbt förbättras. Det ger en gedigen startplatta att ta avstamp från och mäta utveckling från fram till i första hand 2025, med delavstämningar innan dess. Nu är nulägesbeskrivningen för flera mål gammal eller otydlig.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att nästa steg blir ett tidsatt handlingsprogram med åtgärder och ansvar för att nå målen. Ett miljöprogram som hanterar helheten och håller ihop kommunens miljöarbete. Programmet ger fortsatt överblick och samlad styrka. Det gör det också lättare att upptäcka svaga punkter i kommunens miljöarbete. Göteborgs och Örebros miljöprogram är goda exempel.

- **BIOLOGISK MÅNGFALD:** 2025 ska arealen brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå.
Nämnden föreslår ambitionshöjning:
2025 ska arealen brukbar jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå.
I Umeå finns det stora arealer med före detta jordbruksmark som fortfarande är brukbar men inte brukas aktivt i dagens läge. Dessa marker är viktiga reserver inför de väntade klimatförändringar där det kan bli både angeläget och ekonomisk lönsamt att återta dem i bruk. Jämför även nationella mål där jordbruksmarkens värde för biologisk och livsmedelsindustrin ska skyddas.
- **BIOLOGISK MÅNGFALD:** Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald.
Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att kommunen, med systematiskt arbete, bör ha nått målet långt innan 2040. Att integrera ekosystemtjänster vid planering, byggande och drift inom flera sektorer i Umeå bedöms som en nyckelfaktor för att säkra den biologiska mångfalden samtidigt som vi arbetar med förtätning och omvandling av stad och landsbygd för människans bästa. Mållåret bör ändras och målformuleringen justeras till det tydligare och mer offensiva: 2025 har vi integrerat ekosystemtjänster vid Umeås utveckling och förvaltning, så att vi bevarar och utvecklar biologisk mångfald.
- **BIOLOGISK MÅNGFALD:** 2040 är minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 50 år. Ambitionsnivån bör höjas och målet föreslås ändras till:
2040 är minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 80 år.

- **VATTEN:** Tillgång till stränder. Målet bör justeras så att det gäller allmänhetens tillgång till stränder inte bara vid kusten. Nämnden föreslår ett mål som ligger nära kommunens nuvarande målet och där det redan finns en indikator som kan användas:
Allmänhetens tillgänglighet till kustens och Umeälvens strandlinje ska inte minska.
- **GIFTFRI MILJÖ:** Minska kemikalier och plast. Målet är för otydligt avgränsat och mycket svårt att följa upp. Dessutom går målet omlott med målet på sid 24 " Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ersatts eller fasats ut". Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att målet görs om och avgränsas tydligt.
Nytt förslag: Utsläpp av plast till miljön, sjöar och vattendrag från konstgräsplaner ska minska till år 2025. Som ansvariga föreslås: FN, MHN
- **KLIMAT:** Nytt förslag på formulering (Vi ska vara fossilfria): Vi ska vara fossilfria och minska vår klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet.
- **KLIMAT:** Sid 26, Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040. Målet bör förtydligas till:
Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂—ekvivalent per person till år 2040.
- **KLIMAT:** Sid 26, Fossilfritt Umeå. Miljö— och hälsoskyddsnämndens förslag på delmål:
Med start år 2020 minskar Umeå kommun årligen sina koldioxidutsläpp i en takt som innebär koldioxidneutralitet år 2040. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp. Som ansvariga föreslås: Samtliga nämnder och kommunkoncernen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens roll och ansvar:

- **BIOLOGISK MÅNGFALD:** Sid 12, Bevara och tillgängliggöra natur— och rekreationsområden. Lägg till miljö- och hälsoskyddsnämnden som delansvarig. Nämnden har tillsyn över reservat och hyser kompetens för naturvärden.
- **GOD BEBYGGD MILJÖ:** Sid 18, Grönområden med god social och ekologisk funktion. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bör tas med bland de delansvariga. Nämnden håller kompetensresurs för den ekologiska aspekten av målet.
- **GIFTFRI MILJÖ:** Sid 21 Upphandling. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser att Upphandling behöver egen kompetens och resurs som hanterar miljö- och hälsofarliga ämnen vid upphandling och uppföljning. Vi har inte tillräckliga resurser för att lämna stöd kring detta idag.

INDIKATORER

- VATTEN: Sid 13. Indikatorn för dricksvattenskydd behöver preciseras så att avgränsningen för målet blir tydlig. Det gäller: Andel vattentäkter med skydd enligt miljöbalken, som försörjer fler än 50 personer eller där uttaget från vattentäkten är mer än 10 kubikmeter per dygn.
- VATTEN: Sid 14. Som följd av nämndens förslag till ändrat mål om allmänhetens tillgång till stränder bör också indikatorn ändras så att den mäter tillgänglig strandsträcka, inte avstånd från bostad till de utpekade områdena. Förslag: Exploaterad sträcka längs kust och älv, på samma sätt som kommunens egen uppföljning i miljöbarometern 2007 och 2013.
- VATTEN: Sid 16, Yt- och grundvattenförekomster med god status. Indikatorn ändras till: Andel sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvattenförekomster som har god eller hög status VISS och karta över vattenstatus i VISS.* *Exklusive kvicksilver och PBDE som Sverige har generella undantag för p.g.a. storskalig spridning i ytvatten-miljön.
- GOD BEBYGGD MILJÖ: Sid 17 Mer hållbart resande. Fler indikatorer behöver användas för att följa upp drivkrafter för hållbart resande. Indikatorer för det kan lämpligen tas från de olika trafikprogrammen där kollektivtrafikprogrammet håller på att tas fram nu. Även närheten till viktiga funktioner, vilket är en del av Översiktsplanens mål, påverkar hur och hur folk tas sig fram i staden.
- GOD BEBYGGD MILJÖ: Sid 18 Grönområden med god social och ekologisk funktion. Den föreslagna indikatorn är bra en bra grund för uppföljning. Uppföljningen av målet behöver dock utvecklas ett steg till så att indikatorerna täcker målets målsättningar social och ekologisk funktion. Kan göras i samband med grönstrukturprogram.
- GIFTFRI MILJÖ: Sid 21 Innehåll av farliga kemikalier i upphandlade varor och tjänster. Indikatorn bör preciseras till: Andel upphandlingar med ställda krav om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen av totala antalet upphandlingar.
- GIFTFRI MILJÖ: Sid 23, Minska utsläpp av plast. Nya förslag till indikatorer till det nya förslaget till mål för utsläpp av plast från konstgräsplaner och lektyr: Mängd påfyllt granulat på konstgräsplaner.
- GIFTFRI MILJÖ: Sid 23, Förorenade områden. Byt ut ordet identifierats till inventerats. ' Andel objekt (förorenade områden) som inventerats, utretts och åtgärdats.
- GIFTFRI MILJÖ: Sid 24 Fasa ut kemikalier. indikatorn bör justeras så att delen kopplad till upphandling bara används för att följa upp målet om innehåll av kemikalier i upphandlade varor. Nytt förslag: Årlig uppföljning på verksamhetsnivå av utfasningar och ersättningar av särskilt farliga kemikalier.
- KLIMAT: Sid 26, Fossilfritt Umeå. Förslag på indikator för miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till delmål: ' Utifrån den framtagna koldioxidbudgeten för Umeå kommun används den fastställda årliga minskningen av koldioxidutsläpp, från kommunens verksamheter och kommunkoncernen, som indikator.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Näringsliv

Näringsliv tycker att miljömålen generellt är väl formulerade och de kan ställa sig bakom dem i stort. Det enda målet där Näringsliv vill föreslå en ändring är under "ansvar" för målet om att **"Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtions-baserade klimatpåverkan till 2 ton CO2-ekv till år 2040."**

Näringsliv har förvisso många kontakter i näringslivet, men tycker inte det är lämpligt att ta på sig huvudansvaret för att nå alla invånare i Umeå kommun angående detta mål.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Fastighet och Gator och parker

Verksamheterna har lämnat redaktionella synpunkter.

Synpunkter från Fastighet som överlämnas separat från TN:s yttrande:

- Vi föreslår att certifiering enligt BREEAM och LEED tas bort och att endast certifiering enligt Miljöbyggnad kvarstår, den är vanligast förekommande. (sid 19)
- Tag bort bisatsen "vilket också innebär en kostnad" (sid 19)
- Bestäm hur Upphandlingsbyrå/Upphandling ska benämnas. Ex. s21 jmf s22, s27
- Bestäm hur Kommunala bolagen/UKF/Umeå kommunföretag ska benämnas s 8, 9, 21, 26, 28
- Är Skolplanering Utbildning? Jag känner inte till någon enhet som heter skolplanering. S 11
- När det står Naturskolan bör det stå Utbildning (Naturskolan). Ex. s11, s27-28
- När det står Miljöplanering bör det stå Miljö- och hälsoskydd (Miljöplanering). S27-28
- Kemikalierregisteransvarig (s28) är inte en enhet. Vem avses, är det Malin Ärlebrant? I sådana fall Stadsledningskontoret (Administration och innovation) alt Administration och innovation. Det senare skrivs när vi skriver Gator och Parker, då skrivs ju inte Teknik och Fastighet.
- De lokala miljömålen är en bra ram för att utarbeta ett åtgärdsprogram. Men formuleringen kring detta behöver skrivas om. Förslag till förtydligad formulering:

"För att målen ska bli verklighet behövs det åtgärder och en stor del av dessa har redan identifierats och några exempel finns i detta dokument. Det som återstår är *att ett åtgärdsprogram för att nå målen sätts ihop utifrån de åtgärder som verksamheterna prioriterar och valt ut som sitt bidrag för att nå målen.* Detta föreslås att göras efter att de nya lokala miljömålen har antagits."

Fastighet väljer att yttra sig kring målet Miljövänligare byggnader. Vi står som ansvariga även för målen:

- Utsläpp av kemikalier och plast till miljön, sjöar och vattendrag ska minska till år 2025.
- Fossilfritt Umeå 2040
- Fossilfri kommunkoncern 2025
- Fossilfri fordonsflotta 2030
- Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040

Vi anser att vi även till viss del berörs av målet: Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald.

Hur Fastighet bidrar till dessa mål tas fram i åtgärdsprogrammet.

Synpunkter från Gator och parker som överlämnas separat från TN:s yttrande:

- Under rubriken "Indikatorer" gör en punktlista så de tre indikatorerna tydligt framgår.
- Benämnd indikatorn enligt följande: Andel av befolkningen i Umeå tätort som har tillgång till ett huvudvägnät för gång och cykel inom 200 meter.
- Nuläget avseende indikatorn ovan är att 84 % av befolkningen i Umeå tätort har tillgång till ett huvudvägnät för gång och cykel inom 200 meter.
- Vad innebär "tillgång till ett kollektivtrafikstråk inom 500 m"? Avses tillgång till ett stomstråk? Bra om vi använder samma begrepp så förvirring inte uppstår om vad som menas.
- Ovanför tabellen står "Bussåkandet har dock ökat kraftigt under de senaste åren." Vi föreslår att denna mening stryks då det saknas belägg för ett sådant påstående. I antal resor har en ökning noterats, men det finns inte belägg för att kollektivtrafiken tagit andelar från de övriga färdmedlen.
- Tabellerna inom respektive fokusområde har inte samma färg; Biologisk mångfald samt Klimat har orange medan andra fokus områden har blå färg. Tycker man med fördel kan ha olika färger för varje fokusområde, vilket tydligt signalerar att det är olika områden.
- Det är olika typsnitt på s 25 jmf med övrig text i dokumentet.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Tekniska nämnden

Observera att yttrandet i tjänsteskrivelsen fastställdes med tillägg av de yrkanden som bifölls, nr 7-12. Dessa lyder som följer:

TN påtalar särskilt att:

Allmänt

7. Utpekad ansvar ska ligga på nämnd/styrelse inte verksamhet. Beakta också att vissa ambitionshöjningar innebär motsvarande kostnadsökningar.

8. Exempel på åtgärder bör konsekvent plockas bort för att ge ansvarig nämnd ansvar att formulera åtgärder och måttal utifrån den egna verksamhetens förutsättningar.

9. Ang målet om närproducerade livsmedel ska TN läggas till som ansvarig.

10. De två första målen under Biologisk mångfald harmonierar inte med varandra.

Arealen brukad åkermark ska inte minska jfr 2019. Däremot ska andelen närproducerade livsmedel som serveras öka från 24-40.

11. Angående mål om ökad andel ekologiska livsmedel bör beaktas att TN också för diskussioner om målsättning för kombination av ekologiska/närproducerade livsmedel. Det övergripande målet bör formuleras så att detta medges.

12. *Hållbara resor*: Sätt mål till 70% och målår till 2030, då kan vi relatera till resvaneundersökningar både 2022 och 2030.

Generella synpunkter

Dokument är lättöverskådligt och ger en bra bild över kommunens lokala miljömål. Dock bör det åtgärdsprogrammet som ska tas fram vävas in när åtgärderna är beslutade på samma sätt som det är gjort i Åtgärdsprogrammet för luft och för Åtgärdsprogrammet för buller.

För att få verkstad i arbetet krävs att ansvaret blir tydligare. Om den fetstilta texten avser att utpeka en huvudansvarig verksamhet som ska leda och driva arbetet med uppföljning och genomföra åtgärder bör detta framgå i avsnittet inledning och syfte. Ange också gärna **en** huvudansvarig nämnd som åtgärder fortlöpande ska rapporteras till. Ansvar för mål och kontroll över indikatorer bör lämpligen följas åt. Detta förslag gäller som förbättringsförslag för alla miljömål.

De indikatorer som finns i uppföljningen ska vara samma som de indikatorer som tagits upp tidigare i dokumentet under respektive fokusområde. För vissa indikatorer står det t.ex. om det är den geografiska ytan Umeå kommun, Umeå tätort eller kommunkoncernen som avses. Antingen ska det stå på alla indikatorer eller på ingen indikator alternativt då det avviker från det som de flesta indikatorer gäller.

Under respektive fokusområde har Tekniska nämnden följande synpunkter

Fokusområde Biologisk mångfald – Erbjuder lokalproducerade livsmedel

Lokalproducerat föreslås att bytas mot närproducerat i målet *Senast år 2025 erbjuds 40 % lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamhet och bolag.*

Fokusområde Biologisk mångfald – Opåverkade våtmarker

Mark och exploatering och Gator och parker bör läggas till som ansvariga verksamheter för *målet 2040 är 100 % av värdefulla våtmarker fortsatt opåverkade utifrån 2019 nivå*, eftersom dessa verksamheter förvaltar mark som innefattar våtmarker.

Fokusområde Biologisk mångfald – Bevara skog

Målet 2040 är *minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 50 år*, behöver formuleras om så det gäller all kommunal skog eftersom miljömålen ska vara kommunövergripande. Vidare står det att målet i dagsläget uppfylls med råge men då borde uppgifter om nuläget framgå, samt att målet uttrycks i att status ska bibehållas.

Fokusområde Biologisk mångfald – Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling

Det är en bra intention att grundskolor ska ha odlingsmöjligheter men det mesta av arbetet med att sköta en odling sker under sommarlov vilket gör det svårt att realisera utan sommarskola eller liknande. Därav kanske målet behöver formuleras om.

Fokusområde Vatten – Yt- och grundvattenförekomster med god status

För målet 2025 *ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status* bör Miljö och hälsoskydd stå som huvudansvarig från tjänstemannahåll för att ta fram åtgärder och rapportera det fortlöpande arbetet.

Fokusområde God bebyggd miljö – Mer hållbart resande

För målet att andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans ska vara minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort har måläret justerats från 2022 till 2025. Det har vi inga synpunkter på, då den senaste resvaneundersökningen (år 2014) visade på att andelen är ca 50 %. Däremot genomförs resvaneundersökningar i Umeå normalt vart 8:e år och frågan är om det är tänkt att fördröja den resvaneundersökning som är planerad till 2022 eller om en till är tänkt att genomföras för att kunna följa upp målet? Vår bedömning är att det vore olyckligt att fördröja den planerade resvaneundersökningen då det är vår bästa möjlighet att följa upp effekten av genomförda åtgärder.

Om den fetstilta texten under rubriken "Ansvar" betyder huvudansvarig så är vi tveksamma till om det är rätt tänkt. Gator och parker kan aldrig göra mer än vi får förutsättningar för i översiktsplaner och detaljplaner, här krävs det gemensamma arbetsinsatser där beslut som tas av Övergripande planering, Mark- och Exploatering samt Detaljplanering har stor inverkan på slutresultatet. Vi bedömer att Kommunstyrelsen bör vara ansvarig nämnd.

Fokusområde God bebyggd miljö – Miljövänligare byggnader

Vi föreslår att texten kompletteras med följande: "Att göra livscykelanalys är ett sätt att medvetandegöra och skapa förutsättningar för en lägre miljöpåverkan i byggskedet." Med motivet att om olika alternativ med olika miljöpåverkan t.ex. klimatpåverkan (CO₂-utsläpp) och beräknad kostnad presenteras är det lättare att välja det klimatomått bästa samtidigt som hänsyn tas till vad som är ekonomiskt rimligt.

Som ansvariga för målet bör Detaljplanering och Bygglov läggas till utöver Fastighet och Bostaden. Fastighet och Bostaden ansvarar för att genomföra sina projekt på ett miljömässigt bra sätt, men ansvarar inte för att uppmuntra andra aktörer till projekt med höga miljöambitioner såsom nämns i exemplet till åtgärd.

Det finns tre områden som bör omfattas av indikatorerna: energianvändning per m², klimatpåverkan per m² och kemikalieanvändning. När det gäller material/kemikalieval har vi inte hittat någon lämplig indikator som fångar det arbete med kemikalier enligt Sunda hus eller liknande som görs utanför certifieringar. Därför föreslås ingen sådan indikator.

Eftersom flertalet ny- till och ombyggnationer inte kommer att certifieras fångar inte indikatorerna det arbetet som görs utanför certifieringarna. Materialval omfattas i certifieringar även vid renoveringar och därför är indikatorn "Andel byggen och renoveringar med material som uppfyller t ex Bra Miljöval¹" överflödigt och bör strykas. Däremot bör antal certifierade miljöbyggnader stå kvar som indikator, då det fångar en del av det arbete som görs.

För att visa på arbetet med energianvändningen i alla byggnader kan statistik från Boverket och energideklarationerna användas för att se hur energianvändningen utvecklas för alla byggnader i Umeå kommun som enligt lagkrav behöver göra energideklaration. Ett utgångsvärde behöver fastställas.

För att minska klimatpåverkan från byggnader behöver man ha ett livscykelperspektiv. Därför föreslås indikatorn CO₂_{ekv}/m² BTA. Det finns i dagsläget inga uppgifter på vad en "normal" klimatpåverkan per m² är. Det kommer därför att krävas en tid för att göra en nulägesanalys.

Indikatorerna bör därför utökas med följande:

Energideklarationer kWh/m² A_{temp} och år (Nuläge behöver utredas.)

Livscykelanalyser vid renovering/ny- till- och ombyggnation CO₂_{ekv}/ m² BTA (Nuläge behöver utredas.)

Dessa två nya indikatorer bör adderas i uppföljningen med Fastighet som delansvarig och rapportering 1 gång/år.

Fokusområde Giftfri miljö – Minska miljö-och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor

Under målet Giftfri miljö kan det övervägas om även ämnen på SIN-listan ska tas med. Att reglera eller förbjuda ämnen enligt REACH (EU:s kemikalielagstiftning Registration, Evaluation, Authorisation

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

and restriction of Chemicals) tar lång tid. SIN-listan (Substitute It Now) är framtagen av ChemSec som är en oberoende icke-vinstdrivande organisation. Ämnen på SIN-listan bedöms som särskilt farliga ämnen (SVHC:s, Substances of Very High Concern) enligt kriterierna i REACH. Ämnena på SIN-listan kommer sannolikt att bli reglerade eller förbjudna enligt REACH i en nära framtid.

Fokusområde Giftfri miljö – Erbjudna större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter

Vi föreslår att ändra målet om att *senast år 2025 erbjuds 50 procent ekologiska livsmedel i kommunernas verksamheter* till 40 procent eftersom det är mer realistiskt till år 2025.

Fokusområde Giftfri miljö – Fasa ut särskilt farliga kemikalier

Det kemikalierregister som finns används inte av alla inom kommunen utan det är ett litet antal verksamheter som använder det. Hur är det tänkt att vi framöver ska arbeta med det systemet? Ska fler verksamheter som t.ex. skolan in i det? Hur arbetar de kommunala bolagen?

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Äldrenämnden

Äldrenämnden anser att de lokala miljömålen för 2019 är tydligt formulerade och utformade.

Nämnden föreslår följande tillägg i dokumentet:

På sidan 25 föreslås rubriken ändras till, "**Klimat - Vi ska vara fossilfria och minska vår klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet**".

På sidan 26 föreslås tillägg av följande delmål:

Mål: Med start år 2020 minskar Umeå kommun årligen sina koldioxidutsläpp i en takt som innebär koldioxidneutralitet år 2040. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp.

Ansvar: Samtliga nämnder och kommunkoncernen.

Indikator: Utifrån den framtagna koldioxidbudget för Umeå kommun, används den fastställda årliga minskningen av koldioxidutsläpp, från kommunens verksamheter och kommunkoncernen, som indikator.

Vidare ser nämnden positivt på målet om att Umeå ska vara fossilfritt. I samband med detta vill nämnden lyfta fram att hemtjänsten har många brukare på landsbygden och har på grund av detta behov av bilar. Nämnden ser positivt på målsättningen om en fossilfri fordonsflotta och vill lyfta fram vikten av att fordonsflottan byts ut i samklang med nämndens och kommunens ekonomiska förutsättningar och kommunens kommande koldioxidbudget.

Nämnden ser även positivt på målet om att utöka andelen resor med kollektivtrafik, cykel och till fots. För att uppnå detta ser nämnden att det är viktigt med tillgängliga och trygga cykelstråk.

Det är även viktigt med goda kollektivtrafikförbindelser till äldreomsorgens verksamheter, samt att det utökas på kvällar och helger för att göra det möjligt för personal att åka kollektivt till sina arbeten. Detta är även angeläget ur ett personalförsörjningsperspektiv, där goda trafikförbindelser underlättar för personal att röra sig mellan nämndens verksamheter.

Utöver detta anser nämnden att digitaliseringens möjligheter bör lyftas fram som en del i miljöarbetet. Inom nämndens verksamheter pågår ett arbete med digital utveckling, som exempelvis distanstillsyn och medicinrobotar. Dessa bidrar till en ökad självständighet för brukarna, men bidrar också till att minska antalet resor inom verksamheterna.

Avslutningsvis ställer sig nämnden bakom de lokala miljömålen, men vill poängtera vikten av att nämndens miljöarbete inkluderas i det kommande åtgärdsprogrammet. Det är även viktigt att nämnden involveras i de mål och åtgärder som tas fram i andra verksamheter som indirekt även påverkar äldrenämndens verksamheter.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Överförmyndarnämnden

Nämnden lägger ärendet till handlingarna.

Dåva Deponi och Avfallscenter

Yt- och grundvattenförekomster med god status

Av målbeskrivningen framgår att Umeå kommun har bedrivit miljöövervakning i sjöar och vattendrag sedan 1980-talet. Syftet har varit att övervaka stigande fosfor- och kvävehalter som orsakar övergödning och algblooming. Vidare skrivs att det för att uppnå god status krävs bl.a. minskade halter av flera ämnen, särskilt fosfor, i flertalet sjöar och vattendrag i Umeå. Målformuleringen lyder: 2025 ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status.

Kommentar från Dåva DAC: Dåva DAC anser att yt- och grundvattenförekomster med god status är ett bra mål men har följande synpunkter/funderingar. Fastställda miljö kvalitetsnormer kan ses som mål och för många recipienter är tidsramen för god ekologisk status satt till 2027 medan det för god kemisk status finns undantag för t ex kvicksilverföreningar och bromerade difenyletrar. Dåva DAC ifrågasätter om det är rimligt att ha en kortare tidplan som mål samt att inte koppla undantag till kommunens mål.

Minska utsläpp av kemikalier och plast

Av målbeskrivningen framgår att både den enskilde, företag och organisationer behöver bidra för att målet om att minska utsläppen av kemikalier och plast till miljön, sjöar och vattendrag till år 2025 ska kunna uppnås.

Kommentar från Dåva DAC: Vi håller med om att alla måste bidra till att fasa ut farliga ämnen som kan nå sjöar och vattendrag och att utsläppen måste minska. Dock vill vi uppmärksamma att många av de material som ger kemikalieutsläpp till vatten har en lång livslängd under vilken utsläpp kan ske. När produkten/materialet sedan blir avfall kommer fortsatt läckage kunna ske från t ex förbränningsrester. De produkter som samhället gör sig av med blir därför en utmaning för en avfallsanläggning att hantera. Halterna i lakvatten från lagerytor, behandlingsytor och deponier kan öka många år efter att materialet/produkten slutat hanteras i samhället, det är därför inte säkert att utsläppen från en avfallsanläggning kan minska..

Fossilfritt Umeå

Målet är uppdelat i fyra delmål där tre berör Dåva DACs verksamhet: 1) Fossilfritt Umeå 2040, 2) Fossilfri kommunkoncern 2025 och 3) Fossilfri fordonsflotta 2030.

Kommentar från Dåva DAC: En förutsättning för att Dåva DAC ska kunna nå målet en fossilfri fordonsflotta inom 11 år är fortsatt teknisk utveckling av tyngre bilar av pick-up modell. Vi funderar också över om arbetsmaskiner är undantagna från målet om fossilfritt. Om arbetsmaskiner inte är undantagna tror vi inte att det är möjligt att nå målet fossilfritt 2030. Vår uppfattning är att utveckling och anpassning av tunga arbetsmaskiner såsom hjullastare, grävmaskiner och dumprar till fossilfria bränslen inte kommit så långt. När tekniken väl finns kommer det ta tid innan de entreprenörer som finns tillgängliga på marknaden har ersatt sina dieselmaskiner med fossilfria maskiner.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Dåva DAC bjuds in i arbetet med kommande åtgärdsprogram.

UPAB

Upab har mottagit remisshandlingar gällande Umeås nya lokala miljömål. Vi har läst materialet och utifrån vårt verksamhets- och ansvarsområde inom kommunkoncernen fokuserat på områdena Mer hållbart resande, Renare luft, Miljövänligare byggnader och Fossilfritt Umeå. Upab har följande synpunkter att framföra:

Mer hållbart resande

För att skapa ett mer hållbart resande i Umeå behöver de hållbara resealternativen erbjuda fördelar framför bilresan, fördelar i form av komfort, tidsvinst eller rena incitament. Erfarenheter från Upabs

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

arbete med grön transportväxling i det gröna parkeringsköpet som vi arbetat med sedan 2012 visar på just detta samband. Målet om 65 % hållbart resande kommer att kräva en tydlig ansvarsfördelning (som även hanterar förhållandet public-private) och stora investeringar/satsningar för att kunna nås inom utsatt tid, särskilt med hänsyn till Umeås kraftiga befolkningstillväxt. Inom ramen för arbetet med de lokala miljömålen är det frågor som vi anser behöver förtydligas och konsekvensbedömmas ekonomiskt för att kunna prioriteras på bäst sätt.

Renare luft

Den absolut viktigaste faktorn för att skapa renare luft i Umeå handlar om att minska transporterens emissioner. Utöver att understryka samhällsplaneringens roll i frågan, hänvisar vi till vårt svar under punkten mer hållbart resande.

Miljövänligare byggnader

Under rubriken "Miljövänligare byggnader" nämns certifieringsmetoder som inte är helt anpassningsbara till vårt lokala klimat. Valet av certifieringsmetoder och effekter på lokal nivå i jämförelse med kostnader bör ligga till grund för hur målet utformas.

Fossilfritt Umeå

Rubriken "Fossilfritt Umeå" innehåller fossila utsläpp som genereras av transporter. Vidare beskrivs klimatavtryck från konsumtion samt "Fossilfritt Sverige" som handlar om att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Målet om "Fossilfri kommunkoncern" ser vi som otydligt och det är därför svårt att bedöma genomförandet mot satt genomförandetid. Förslaget bör förtydligas.

Från och med oktober 2019 kommer Upabs fordonsflotta att enbart bestå av elfordon.

Sammanfattningsvis

Förslaget innehåller en rad viktiga förslag för att Umeå kommunkoncern ska kunna möta de globala miljömålen, de nationella miljö kvalitetsmålen och miljödimensionen i en hållbar utveckling. Samtidigt saknar vi en konfliktanalys som tar hänsyn till de ekonomiska förutsättningarna att genomföra förslagen inom utsatt tid. Hur ska kommunkoncernen prioritera för att skapa störst effekt utifrån begränsade resurser? På sidan 30 konstateras att extra resurser och omprioriteringar kommer krävas men att det är vanskligt att värdera målen ekonomiskt. Detta anser vi dock vara en förutsättning, att ge alla områden lika vikt och prioritering innebär att inte prioritera alls.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. UPAB bjuds in i arbetet med kommande åtgärdsprogram.

Umeå kommunföretag

UKF tycker att det är bra att mäta och följa utvecklingen i måluppfyllelse. Det är viktigt att kollektivtrafiken prioriteras och ges utrymme/företräde på vägarna. Något man bör fundera på är att det kommer att kosta pengar att uppnå målen och hur skall det finansieras. Man kan vara mer orolig för kommunen än bolagen. Men en viktig fråga beroende på hur aggressivt målen sätts i ambitionsnivå och i tid.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Kostnads- och resursavvägningar görs i samband med kommande åtgärdsprogram. De kommunala bolagen bjuds in till arbetet med åtgärdsprogrammet.

Umeå Energi

Yttrande över Umeå kommuns lokala miljömål, KS-2019/00214 Umeå Energi har tagit del av remissen om lokala miljömål för Umeå kommun. Generellt sett är det bra med tydliga miljömål med enkla indikatorer för att följa utvecklingen över tid. Det visar också kommunens inriktning och inställning kring centrala miljöaspekter. Vi har följande vi vill förtydliga:

1. Under målet *God bebyggd miljö* och målet som handlar om *Miljövänligare byggnader*:

Umeå Energi vill peka på att flera av certifieringsmetoderna inte till fullo tar hänsyn till fjärrvärmens positiva effekter på klimat och miljö. Detta beroende på att LEED och BREEAM är utländska standarder där fjärrvärme är ovanlig och anses som en marginell företeelse. Den svenska miljöcertifieringen Miljöbyggnad premierar ursprungsmärkt el vilket kan vara kontraproduktivt ur klimatsynpunkt och bidrar till ett ökat elberoende inom fastighetssektorn. Ur ett systemperspektiv är det negativt att ersätta svensk fjärrvärme med el.

2. Under målet *Klimat – Vi ska vara fossilfria* vill vi förtydliga att Umeå Energi använder avfall som bränsle för kraftvärmeproduktion. Avfallet innehåller en fossil andel som speglar vår konsumtion och materialens lämplighet för återvinning. Att minska klimatpåverkan från plast i avfall är ett mål som rimligen borde ligga på den konsumtionsbaserade klimatpåverkan. Att sluta använda avfall som bränsle kommer inte minska klimatpåverkan. Avfallet transporteras till en annan förbränningsanläggning längre bort där utsläppet av fossil koldioxid ändå kommer att ske.

Umeå Energi saknar i detta arbete mer proaktiva miljömål som styr högre upp i avfallshierarkin för att dels motverka uppkomsten av mer avfall samt att det avfall som uppstår hanteras rätt. Målens

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

syfte borde vara att förändra konsumtionsmönster och beteenden för verksamma och boende i kommunen (mål nr 12 i 2030-målen).

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Umeå Energi AB bjuds in i arbetet med kommande åtgärdsprogram.

Vakin

Vakin ser mycket positivt på att kommunen stärker sina miljöambitioner och därmed ser över miljömålen. Vi hade gärna önskat ett ännu bredare hållbarhetsperspektiv i arbetet och ambitiösa mål med koppling till FN:s globala mål och delmål.

Vi anser att det är av stor vikt att lyfta konsekvenserna med föreslagna mål och saknar en sådan analys med fokus på ekonomi och miljö. Vad innebär till exempel en "Fossilfri Kommunkoncern 2025" i form av politiska beslut och acceptans för ökade kostnader? Vilken miljönytta står i förhållande till ett sådant mål?

Vakin ser positivt på att Umeå kommun i sin strategiska plan framhåller att kommunen ska vara en föregångare inom området Cirkulär ekonomi. Vi saknar dock mål för detta i förslaget, samt hur vi som kommun ska samverka och med gemensamma krafter utveckla vårt arbete i en hållbar riktning. Det sker många initiativ inom både kommunala förvaltningar och bolag, men ansvaret är splittrat och målbilden är otydlig. Hänvisning till avfallsplanen bör finnas med i dokumentet.

Slutligen anser vi att det är förhållandevis många mål och att antalet bör begränsas. Ansvaret för respektive mål bör förtydligas och val av indikatorer genomarbetas i vissa fall.

Synpunkter på föreslagna mål:

Senast 2025 erbjuds minst 40% lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag.

Vi anser att målet är bra och föreslår att kommunens upphandlingsenhet tar fram ett gemensamt förslag på skrivning till kommunkoncernen.

Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald.

Vakin anser att målet främst berör kommunens planering och ansvaret bör därför beskrivas utifrån detta.

2040 är minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 50 år.

Vakin bör ingå som en av flera ansvariga aktörer då vi har ett stort skogsinnehav. Vi ställer oss dock frågande till beskrivningen av nuläget där det framgår att "målet i dagsläget uppfylls med råge".

Senast 2040 har allmänna och större enskilda vattentäkter ett gott skydd.

Vi anser att målformuleringen bör justeras till "större allmänna och enskilda vattentäkter" och hänvisar då till vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där uttaget är mer än 10 m³/dygn.

Föreslagen åtgärd är därmed snarare en definition av målet. Åtgärderna handlar om att inrätta vattenskyddsområden för dessa vattentäkter, då alla kommunala vattentäkter inte har ett bra skydd (jämför skrivningen på sid.13).

Texten bör vidare ändras så att kommunen hänvisar till "Kommunens VA huvudman" (vilket dessutom är UMEVA och inte Vakin). VA-huvudmannens ansvar gäller inte de privata vattentäkterna. Även meningen om att huvudmannen ska säkra tillgången på dricksvatten bör formuleras om.

2025 ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status.

Vi föreslår att målet tas bort då det redan finns som ett övergripande mål i Vattenförvaltningens åtgärdsprogram. I de fall målet ändå kvarstår, är vår bedömning att vi inte bör stå som ansvariga för målet. Vakin berörs som verksamhetsutövare för miljöfarlig verksamhet och inom ramen för tillsyn och prövning enligt miljöbalken.

År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort.

Vakin tolkar målet så att vi enbart berörs som privatpersoner och boende inom Umeå tätort, därav föreslås att vi tas bort som ansvarig part.

År 2040 är luften i Umeå så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Vakin bör ej stå som ansvarig för målet.

År 2040 utmärker sig Umeå med byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan.

Vakin har en hög miljöambition vad gäller byggnader och anser att offentliga lokaler och lokaler för teknisk försörjning bör omfattas av målet. Kommunen bör dock se över lämplig indikator.

Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska till år 2025

Alla kommunala verksamheter bör omfattas av ett mål som syftar till hållbara upphandlingar.

Målformuleringen bör dock justeras så att miljökraven inte bara omfattar kemikalier. Kommunens upphandlingsenhet bör komma med riktlinjer och stöd för hur hela kommunkoncernen ska ställa miljökrav i sina upphandlingar.

Utsläpp av kemikalier och plast till miljön, sjöar och vattendrag ska minska till år 2025.

Beskrivningen av mål-ansvar-indikator-nuläge bör ses över.

Vakin renar avloppsvatten som är påverkat av utsläppskällor uppströms och förbrukar även själv många kemikalier för det arbetet. Trots ett aktivt uppströmsarbete tillsammans med kommunens miljö- och hälsoskydd, vet vi att många ämnen passerar vår rening. I vissa fall, såsom mikroplaster, behöver mät- och reningsmetoder standardiseras och utvecklas. Det finns ett antal utvecklade tekniker för rening av läkemedelsrester i avloppsvatten. Dessa är inte applicerade i stor skala i

Sverige och det saknas därmed erfarenhet gällande prestanda och kostnader. Det saknas dessutom en reglering av utsläppen av läkemedel i gällande lagstiftning och därmed tydliga riktlinjer för hur avloppsreningsverken ska utvecklas. Sammanfattningsvis vill vi belysa att införande av ytterligare åtgärder för att rena avloppsvatten är omfattande och kostsamma.

Dagvatten avleds i dagsläget i huvudsakligen direkt till vattendrag utan föregående rening. Ledningsnäten för dagvatten har ett stort antal utlopp, ofta inom tätbebyggda områden. Rening av dagvatten i större omfattning ställer därmed stora infrastrukturella krav med betydande ekonomiska konsekvenser. De kommunala planeringsfunktionerna har ett stort ansvar för att reservera mark för de anläggningar och ledningar som behöver anläggas om dagvatten ska renas.

Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ersatts eller fasats ut.

Vakin anser att målet är bra, men val av indikator bör ses över.

Fossilfritt Umeå 2040 Fossilfri kommunkoncern 2025 Fossilfri fordonsflotta 2030

Vakin anser att målen bör förtydligas – vad ingår till exempel i begreppet "Fossilfri kommunkoncern 2025" och hur hänger målet ihop med "Fossilfri fordonsflotta 2030". Vakin anser att en omställning av fordonsflottan är nödvändig och arbetet har redan påbörjats. Samtidigt är det mycket viktigt att val av lösningar inte äventyrar en pålitlig och säker leverans av vatten till våra medborgare. Vår verksamhet innebär exempelvis rondering och drift av många anläggningar som måste fungera dygnet runt. Ett tidsperspektiv på ca 5 år till en fossilfri kommunkoncern bedömer vi är en förhållandevis kort tid för en hållbar omställning och föreslår därför att tidsperspektivet ändras till 2030.

Invánare i Umeå kommun ska minska sin konsumtions-baserade klimatpåverkan till 2 ton CO2-ekv till år 2040.

Ett delmål till exempelvis 2030 bör övervägas, liksom beskrivning av ytterligare styrmedel och åtgärder.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram. Vakin AB bjuds in i arbetet med programmet.

INAB

INAB vill härmed nyttja möjligheten att lämna synpunkter på Umeå kommuns förslag till nya lokala miljömål. Vi har analyserat förslaget och identifierat tre av målen som mer eller mindre går att sammankoppla med vår verksamhet. Dessa är:

- Fossilfritt Umeå 2040 inkl Fossilfri kommunkoncern 2025 och Fossilfri fordonsflotta 2030
- År 2040 utmärker sig Umeå med byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan.
- Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald.

Vi har inga synpunkter på hur dessa mål är formulerade men vill skicka med följande:

- Det är viktigt att ägarskap för målen fastställs och att målen inkluderas i kommunens och de kommunala bolagens styrmodeller.
- För de kommunala bolagen behöver målen komma in via ägardirektiv där det också förtydligas vilka mål som vilket bolag ska fokusera på.
- Det är svårt att ta ställning till målen då dessa inte är kopplade till åtgärder och resurser (budget). Viktigt är att det görs en konsekvensanalys där bl a kostnader/omfördelning av resurser redovisas för att arbetet med målen ska ge önskat resultat.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Kostnads- och resursavvägningar görs i samband med kommande åtgärdsprogram. De kommunala bolagen bjuds in till arbetet med åtgärdsprogrammet.

AB Bostaden i Umeå

AB Bostaden i Umeå ger svar på de miljömål som vi tycker vi har ett ansvar eller delansvar i, direkt och indirekt, och har rätt eller delvis rätt kompetens att besvara.

Övriga miljömål lämnar vi utan kommentar.

Övergripande tolkningsfrågor: I kolumnen ansvar där det står kommunala bolag har vi antagit att ni menar samtliga kommunala bolag. Det som står i parentes vet vi inte hur det ska tolkas. Det som står i fet stil antar vi att ni menar huvudansvariga.

Uppföljning av mål: Indikatorer som sätts ska vara uppföljningsbara utan att det ska bli dubbelarbete eller onödigt kostsam administration. Viktigt att vara uppmärksamma på målkonflikter som kan uppstå. Bostaden är idag med i Allmännyttans klimatinitiativ med ett omfattande målarbete och uppföljningar för ett bättre klimat. Det är viktigt att ta hänsyn till att vi har ett pågående arbete i dessa frågor och att vi som bolag inte ges direktiv och riktlinjer som kan ge ofördelaktiga konsekvenser och skapa dubbelarbete. Som bolag ska vi även följa aktiebolagslagen och allbolagen. Vi ska alltid utgå från vad som är bäst för företaget och endast vidta lönsamma åtgärder. Vi ska agera efter affärsmässiga principer med samhällsansvar. I samhällsansvaret ingår att bidra till en hållbar utveckling. Vi har som bolag ett dubbelt uppdrag – att sträva efter samhällsansvar och samtidigt affärsmässighet. Vi har den bästa kompetensen om vår verksamhet och jobbar målmedvetet med helheten i alla hållbarhetsdimensionerna, anpassat efter vår organisation och verksamhet så att vi kan göra det så bra som möjligt.

Riktlinjer, policys, program och upphandlingskrav som berör vår verksamhet som kommer att tas fram vill vi ha en dialog om och full rådighet över. Det beror på att arbeten mot de mål som berör oss och vår verksamhet vill vi kunna styra så att konsekvenserna för ekonomi och resurser inte går emot

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

våra strategier för ekonomisk hållbarhet. Ekonomisk hållbarhet är en grundförutsättning för oss för att kunna jobba för den sociala och ekologiska hållbarheten.

Om privata aktörer som är verksamma inom Umeå ska kunna haka på målarbetet. Hur är organisationen tänkt för uppföljning av målarbetet? Verksamheterna för sig eller en organisation hos kommunen?

Nulägesutredningar för indikatorer behöver i många fall utredas grundligare så att vi får en rimlighet i kommande uppföljningsarbeten.

Miljömål vi lämnar remissvar på är följande:

Biologisk mångfald

- Erbjuder lokalproducerade livsmedel
- Integrera och synliggöra ekosystemtjänster

Vatten

- Yt- och grundvattenförekomster med god status

God bebyggd miljö

- Mer hållbart resande
- Renare luft
- Grönområden med god social och ekologisk funktion
- Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö
- Miljövänligare byggnader

Giftfri miljö

- Minska miljö – och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor
- Minska utsläpp av kemikalier och plast
- Fasa ut särskilt farliga kemikalier

Fossilfritt Umeå

- Fossilfritt Umeå 2040
- Fossilfri kommunkoncern 2025
- Fossilfri fordonsflotta 2030
- Invånare i Umeå ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040

Biologisk mångfald - Erbjuder lokalproducerade livsmedel

Förutom lokalproducerat bör även ekologisk svenskproducerad mat och ekologiskt från övriga länder exempelvis kaffe och frukt som också är fairtradecertifierat prioriteras.

Här undrar vi hur vi ska validera att vi lever upp till målet och till vem?

Ansvar: Här ser vi att Bostaden har ett indirekt delansvar då den påverkan som vi kan göra kretsar kring fika och matraster och när vi bokar konferenser.

Integrera och synliggöra ekosystemtjänster

Hur den biologiska mångfalden påverkas och vilka åtgärder eller vad man bör ta i beaktning vid förvaltning, renoveringar eller nyproduktion är ett komplext område och bör i så fall tittas på utifrån de tre verksamhetsområdena.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Hur nyproduktion påverkar och hur vårt byggande historiskt sett har påverkat ligger delvis utanför vårt kompetensområde idag.

Ansvar: Här ser vi att vi har ett indirekt delansvar då vår avgränsning bör ligga inom fastighetsgräns där vi har en ny påverkan på den biologiska mångfalden vid nyproduktion. På befintliga områden har vi redan gjort en påverkan på den biologiska mångfalden och där bör det utredas vad den påverkan har inneburit.

Vi vill att det ska förtydligas på vilket sätt det anses att Bostaden har ett ansvar.

Konsekvenser: Viktigt att tänka på hur det påverkar plan och byggprocesser och den byggtakt och ekonomiska hållbarheten i våra förtättnings – och renoveringsprojekt samt förvaltning.

Vatten - Yt- och grundvattenförekomster med god status

Bostadens avgränsningar till detta mål bör ligga inom områden vi själva kan påverka inom fastighetsgränsen. Det vi gör och kan göra är att sanera bort kontaminerad mark som påverkats av exempelvis PCB-fogar. Vid nyproduktion och större renoveringsprojekt där vi exempelvis dränerar om kan en riskanalys visa på och åtgärder för att undvika exempelvis läckage av oljor från arbetsmaskiner och anläggningsfordon. När det kommer till dagvattenhantering så är i princip alla dagvattenflöden kopplade till ledningssystemet för dagvatten. På vissa områden finns även fördröjningsmagasin för att förhindra översvämningar.

Ansvar: Här anser vi att Bostaden har ett indirekt delansvar men att vi har svårt att se hur vi ska kunna följa upp vårt arbete mot indikatorn. Vi har våra interna processer där vi följer upp det vi gör på sättet som passar vår verksamhet.

God bebyggd miljö - Mer hållbart resande

Med ca 14 400 lägenheter i Bostadens bestånd kan vi göra en skillnad för utbudet till möjligheten för ett hållbart resande. Vi kan möjliggöra ytor och närhet till delningstjänster för resor. Indikatorn med RVU är dock svår för Bostaden att följa upp sitt målarbete emot. Kommer resvaneundersökningen att följas upp i samma intervall som tidigare, alltså vart 8e år som nu närmast är år 2022?

Ansvar: Här ser vi att vi har ett direkt delansvar då vi kan förse väldigt många Umeåbor med platsfysiska möjligheter. Ett hinder som tar både möjliga ytor och ekonomiska resurser för Bostaden är trubbigheten med p-normen. Därför anser vi att Bygglöv och Byggnadsnämnden har ett stort ansvar som möjliggörare för oss.

Renare luft

Vi har redan gått med i Allmännyttans klimatinitiativ som är ett bra exempel på allmännyttans målsättningar gällande fossilfrihet och klimatkrav på leverantörer. Viktigt för oss här att det inte blir målkonflikter med redan pågående arbete med Sveriges allmännytta. Vi har en egen uppföljning för de målsättningarna som inte direkt går att följa upp mot det övergripande målets indikator.

Ansvar: Här har Bostaden direkt ansvar över vårt bidrag till en renare luft och att dela med oss av erfarenheter av det arbetet.

Konsekvenser: Viktigt att tänka på hur det påverkar plan och byggprocesser och den byggtakt och ekonomiska hållbarheten i våra förtättnings – och renoveringsprojekt samt förvaltning.

Grönområden med god social och ekologisk funktion

Om vi ska komplettera befintliga bostadsområden med nya byggnader inom 5 km-staden, hur ska vi behålla andelen grönområden? Då detta mål kan beröra Bostaden är detta mål ett exempel på där vi ska vara med i dialoger och ha full rådighet över.

Miljövänligare byggnader

Vi tycker att i stället för certifiering kan nedanstående förslag ge en tydligare och bättre bild av vad vi ska fokusera på för att nå till målen låg energianvändning och miljöpåverkan för byggnader i Umeå kommun. Vi ser inte certifiering som ett mått på miljövänligare byggnader då det går att göra lika eller större miljönytta med att välja ut det som betyder mest mot att minska klimat – och miljöpåverkan, och satsa på det i stället för en certifiering. Det vi tycker definierar de viktigaste att satsa på för att verkligen göra skillnad redovisas under rubrikerna energi och miljö.

Energi

Målbeskrivning: För att kunna få en bra uppfattning om vad låg och hög energianvändning är behöver det definieras. Vårt förslag är att ta fram en skala utifrån de energikrav som Boverket ställt krav på vid nybyggnation genom historien. I annat fall göra en bedömning. Exempelvis så ska skalan visa vad som kan anses som lågt respektive högt för en byggnad uppförd på 50-talet, 60-talet, 70-talet osv. Detta för att få en uppfattning om vad som är en hög, normal eller låg energianvändning för den tidens byggnader. Låg energianvändning på 70-talsbyggnader går inte att jämföra med dagens låga energianvändning på de byggnader som uppförs idag. Detta för att visa vikten av att inte glömma bort befintliga byggnaders betydelse i energianvändningen och att vi idag har till mycket övervägande del befintliga byggnader som byggts med äldre byggnormer. Fokus bör därför ligga på att definiera vad låg energianvändning för en äldre byggnad är. Vilket sannolikt kommer att ge konstaterandet att vi behöver ha samma stora fokus på att minska äldre byggnaders energianvändning som för byggnaders energianvändning i nyproduktion. Sveriges energianvändning för respektive årtionde se bilaga 1.

Indikator: Indikator för energianvändning föreslår vi därför bör vara kWh/kvm Atemp och år. Det som ska ingå i kWh/kvm Atemp och år är el, kyla och värme. Värmen ska vara klimatkorrigerad. Indikatorn kWh/kvm Atemp och år bör vara uppdelad för nyproduktion och befintliga byggnader.

OBS energianvändningen är specifik energi och inte byggnaders energiprestanda uttryckt i primärenergi.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Ett exempel på låg energianvändning för befintliga byggnader kan var X % lägre än riksnittet (SCB har statistik) för olika byggnadsår. Storleken på X. et bör i så fall utredas noggrant.

Självklart ska även ett fokus finnas på nyproduktion för att driva teknikutvecklingen framåt.

Övrig kommentar:

Det vi inte har rådighet över är våra hyresgästers beteenden gällande andelen hushållsel i en nyproducerad flerfamiljsfastighet som står för mer än 70 % av byggnadens totala elanvändning och tappvarmvattenanvändningen för 35 % av värmebehovet. Bostaden har sedan tidigare genomfört projekt för att synliggöra och ge kunskap om energianvändning till våra hyresgäster bland annat via projektet LEK3. Framgent kommer Bostaden via antagandet av Allmännyttans klimatinitiativ, fokusområde Klimatsmart boende, att fortsätta det arbetet.

Miljö

Målbeskrivning: Gällande låg miljöpåverkan antas att det menas klimat – och miljöpåverkan. För att kunna bedöma vad som ger låg eller hög miljöpåverkan behöver vi någon liknande skala som för energianvändningen. En skala för produkter med kemikalier/ämnen per BTA och en skala för CO₂e-förbrukning per BTA vill vi ge som förslag. Vi är osäkra på om det finns några sådana skalor att ta fram med samma träffsäkerhet som energianvändning. Men det betyder bara att vi bör jobba mot att ta fram detta så att vi så småningom kan börja mäta mot något som säger att det är högt eller lågt.

Indikator: Indikator för mätning av klimatpåverkan vill vi ge som förslag att det ska vara CO₂e/BTA. Då det idag inte finns säkra uppgifter på vad som kan anses vara en hög eller låg klimatpåverkan per kvadratmeter bruttoarea bör det ges mer tid för nulägesanalys. Indikatorn kan fortfarande sättas i väntan på att vi kan börja mäta mot något som kan anses vara högt eller lågt. Sättet att ta fram CO₂e/BTA bör vara genom LCA-beräkningar.

Indikator för kemikalier och dess miljöpåverkan är svårare men bör utgå från en lista med ämnen och produkter som vi inte ska använda. Som exempelvis SIN-listan och REACH har, vilket bedömningar i exempelvis BASTA, Byggvarubedömningen, Sunda hus och Bra miljöval tar hänsyn till. SIN-listan bör få högre status för ämnen som vi ska undvika då den ligger före REACH i försiktighetsprincipen.

Ansvar: Här har Bostaden ett direkt ansvar för de byggnader vi äger och förvaltar och ett indirekt ansvar för att uppnå miljömålet i sin helhet.

Giftfri miljö

Miljösamordnare är ej aktuellt för oss då vi har en egen samordnare och vi som bolag ska själva kunna hantera detta. Viktigt att få verksamhetsanpassning för kraven för att få genomslag för en god måluppfyllelse.

Minska miljö – och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor

Hälsofarliga ämnen på SIN-listan bör också tas med som ett underlag för farliga ämnen och använda oss av försiktighetsprincipen så långt det går. Det här målet

bör gälla alla som gör upphandlingar inom kommunkoncernen. Strategi för kemikalier kan förslagsvis ligga till grund för detta arbetet då det frekvent upptäcks nya farliga kemikalier.

Ansvar: Bostaden bör definitivt stå med som ansvarig. Likaså övriga upphandlande bolag i kommunkoncernen.

Indikator: Bra indikator så länge Bostaden själv får hantera och följa upp, eftersom vi har den bästa kompetensen om vår verksamhet.

Minska utsläpp av kemikalier och plast

För att kunna nå målet tycker vi att första steget är att öka medvetenhet vid upphandling, drift och skötsel så att vi vet vad i verksamheterna som orsakar mikroplaster. Vi beaktar frågan men har ingen nulägesanalys som beskriver vår påverkan idag.

Ansvar: Vi har direkt ansvar över vår verksamhet och i våra upphandlingar och ett indirekt ansvar till måluppfyllelsen i stort. Vi har svårt att mäta och följa upp vårt arbete i indikatorn.

Fasa ut särskilt farliga kemikalier

Med dagens sätt och kunskap att bedöma kemikalier vet vi vilka vi bör undvika. Det som bör tas med i målbeskrivningen är att vi ska spara registret på de kemikalier vi bygger in så att vi i framtiden kan veta vilka kemikalier som eventuellt bör fasa ut och avlägsnas från verksamheterna i framtiden. Bland annat för att vi idag inte vet alla cocktaileffekter som dessa olika kemikalier tillsammans kan ge, kanske ofarliga i sig men farliga tillsammans.

Ett exempel på en kemikaliegrupp som kommer att börja bevakas extra mycket är perfluorerande ämnen (PFAS). Det kommer att komma ett EU-direktiv från år 2020 att producenter och tillverkare ska ange om varor och produkter innehåller avsiktligt tillsatt PFAS, oavsett halt.

Fossilfritt Umeå

Fler exempel på pågående projekt/målarbete är Allmännyttans klimatinitiativ.

Fossilfritt Umeå 2040

Inga invändningar.

Fossilfri kommunkoncern

Här har Bostaden samma mål som i Allmännyttans klimatinitiativ att vi ska vara fossilfria år 2030 (definition enligt Fossilfritt Sverige). Att vi ska vara fossilfria till år 2025 kan bli svårt med tanke på större arbetsmaskiner för exempelvis snöröjning i verksamheten, kommer exempelvis HVO-dieseln att räcka till? Och ska vi tillåta användning av HVO100 som kommer från rester av palmoljeindustrin?

Fossilfri fordonsflotta 2030

Då vi ser att det kan bli tufft för Bostaden att nå målet om Fossilfri kommunkoncern år 2025 kan detta mål som gäller kommunens alla innevånare också vara det.

Innevånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040

Målformulering som säger att Umeås innevånare **ska** minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan bör omformuleras från "ska" till exempelvis "ska uppmuntras" eller helt till "Innevånare i Umeå kommun ska ges kunskap och möjligheter till att minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan ner till 2 ton CO₂-ekv till år 2040" så att målet kan tas emot på ett bra sätt och kännas som en motivator.

Slutord

Då de människor som bor hos Bostaden och i Umeå har olika ambitioner med att minska sin klimat- och miljöpåverkan, behövs förutom att vi ska kunna erbjuda ett klimatsmart boende, också viljan och kunskapen att göra egna val. Det ser säkert även olika ut hos alla fastighetsägare i Umeå med ambitioner att minska klimat – och miljöpåverkan och därefter viljan och kunskapen att anta målsättningar i Umeås miljömålsarbete. För att få fler att efterfråga klimat – och miljövänligt boende, resande, förvaltande, mat eller vad det kan vara, tror vi att det kan behövas ett sådant arbete som går parallellt med detta miljömålsarbete. Alla räknas och alla kan bidra - det som är bäst ska inte få hindra det som är bra nog.

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. AB Bostaden i Umeå bjuds in till arbetet med åtgärdsprogrammet.

POLITISKA PARTIER

Centerpartiet

Allmänna synpunkter

Centerpartiet ställer sig positiva till förslaget till nya miljömål. Speciellt viktigt är det att de nya målen blir tidsatta, får tydligt ansvariga och ges indikatorer för tydlig uppföljning, något de gamla målen saknade.

Detaljsynpunkter

s. 5 Inledning och syfte

Här nämns att det finns en strävan efter att målen ska vara SMARTa – alltså specificerade, mätbara, användbara, rimliga och tidsatta. När ett nytt dokument tas fram, kopplat till något så viktigt som miljön, är det viktigt att vi inte bara strävar efter SMARTa mål, utan faktiskt har det fullt ut. Därför önskar vi att samtliga mål går igenom för att tydligt uppfylla kraven för att vara SMARTa.

s. 7 Bevara brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen

Det är viktigt att det tydliggörs vikten av att jordbruksmarken säkras för framtiden, att bedriva ett tätortsnära jordbruk skall självfallet vara möjligt. I konsekvens av detta är till exempel viktigt att den ännu inte exploaterade Sörå kern i Röbbäck förblir just en åker, där grödor för djur och människor får växa.

Samtidigt ser vi att det nya målet innebär en ambitionsminskning jämfört med de gamla miljömålen, där det angavs att arealen brukad jordbruksmark inte skulle minska jämfört med 2005 års nivå, då arealen var strax under 13500 hektar.

s. 9 MÅL: Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald

Detta är ett väldigt viktigt mål, men vår bedömning är att det måste vara möjligt att nå målet tidigare än 2040. För att kunna säkra den biologiska mångfalden, särskilt när vi jobbar med förtätning och stadsomvandling, är det av extra vikt att ekosystemtjänster fullt ut finns på plats i god tid innan det satta mållåret.

s. 11 Bevara Skog / Grundskolan ska ha möjlighet till skolskog och odling

Umeå kommuns skogar är till allra största delen så kallade kulturskogar, det vill säga att det under någon tidsepok präglats av mänsklig påverkan. Det finns anledning att både kommunens naturskogar och kulturskogar finns tillgängliga för undervisning i grundskolan, i de nationella skogspolitiska målen för den svenska skogen är produktionsmålet och miljömålet jämställda. Båda målen ska vara möjliga att belysa i ett pedagogiskt syfte.

s. 17 Mer hållbart resande

Ambitionerna med ett ökat hållbart resande är som skrivs bra, inte minst för folkhälsan. Vi anser dock att kommunen återigen missar alla boende utanför centralorten Umeå när målet endast berör resor för boende inom Umeå tätort. Enligt den konsumtionsvaneundersökning som kommunen nyligen gjort ses tydligt att både området "Inre landsbygd" och "Yttre områden" har större klimatavtryck från bilresor än genomsnittet. En trend som detta måste brytas, och därför är det viktigt att kommunen inte glömmer områdena utanför centralorten när det kommer till miljömålet om mer hållbart resande.

En tydlig satsning som skulle ge bra effekt skulle tex kunna vara utbyggnad av gång- och cykelbanor utanför och i anslutning till Umeå centralort.

s. 18 Grönområden med god social och ekologisk funktion

Här finns höga ambitioner, verkligheten är att det från tid till annan tagits parkmark i anspråk för andra ändamål. Ett absolut mål är att den parkmark som nu är avsatt för sitt ändamål ska förbli parkmark.

s. 25-26 Klimat – Vi ska vara fossilfria

Här behövs ett förtydligande vad gäller målen, främst vilken aktör varje mål rör. Det finns även en diskrepans mellan målet "Fossilfri kommunkoncern 2025" och "Fossilfri fordonsflotta 2030". Om fordonsflottan som hänvisas till är den kommunala så hamnar det målet på eftersläpning när hela kommunkoncernen ska vara fossilfri år 2025. Vi antar att detta beror på tidigare antaget mål om fossilfri fordonsflotta 2030, men då det ger en otydlighet när målen går i klinch med varandra behöver målet omformuleras.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Liberalerna

Miljön är för Liberalerna en prioriterad fråga. Utvecklingen som vi nu ser gällande de uttryck som klimatförändringarna tar sig gör att åtgärder för att stoppa den utvecklingen blir allt mer akuta. Dessa åtgärder ska naturligtvis ske på global, regional och nationell nivå, men det går inte att underskatta de insatser som även kan och bör göras på lokal nivå. Liberalerna finner därför Umeås lokala miljömål som ett mycket viktigt styrdokument. Givet den allt snabbare påverkan på klimatet som verkar ske så kan det vara lämpligare att göra en revidering med kortare tidsintervall än de 11 år de tagit sedan de förra målen togs. Insatser för miljön är långsiktiga satsningar vilket inte hindrar att en översyn kan göras med tätare mellanrum. Liberalerna föreslår därför att ett lämpligt intervall kan vara 4 år och att målen revideras år et efter de lokala valen har hållits, dvs nästa gång 2023.

Generella kommentarer

Rent generellt tycker Liberalerna att miljökrav ska sättas vid alla upphandlingar. Det finns en ambition att målen i dokumentet ska vara SMARTa, dvs specificerade, mätbara, användbara, rimliga och tidsatta. Vi tycker inte att alla mål uppfyller de kraven. De målkonflikter som kan uppstå mellan Umeås tillväxtmål, förtätning, antalet grönområden m m skulle kunna utvecklas mer i dokumentet som ett stöd för översikts- och detaljplaneringen. Till exempel antalet grönområden kan inte nog poängteras för att främja medborgarnas psykiska och fysiska hälsa.

Detaljkomentarer

Mål: Senast år 2025 erbjuds minst 40% lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag.

Målsättningen är i linje med arbetet om upphandlingspolicyn av livsmedel 2020- 2023 som beslutats av Tekniska nämnden. Indikatorn som satts har dock ingenting med producenter att göra. Vill man ha fler producenter kan man inte mäta hur mycket kommunen serverar, då måste man mäta just antal producenter inom området som definierats. Kommunens mål att servera lokalproducerad mat blir snarare en åtgärd för ökade möjligheter för lokal livsmedelsproduktion, vilket Liberalerna ser som positivt.

Mål: Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald. Mål: 2040 är minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlagt naturmark, äldre än 50 år.

Båda dessa mål upplevs som vällovliga men här föreligger risker att det kan bli en målkonflikt mellan Umeås tillväxtmål och den biologiska mångfalden.

Mål: Senast 2040 sköts alla i översiktsplanen utpekade natur - och rekreationsområden så att deras värden bevaras och tillgängliggörs på lång sikt

Detta mål är bra men formuleringen "på lång sikt" kan upplevas som lite väl ospecificerat i tid. Målet tappar inte i styrka om "på lång sikt" stryks.

Mål: År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort.

Angående indikatorn för resevanundersökning är vart 8:e år för gles för att uppnå en bra uppföljning.

Mål: År 2040 är luften i Umeå så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Vi anser att 2040 är för långt fram för att uppnå detta viktiga mål; ett mål som varit identifierat under lång tid. Liberalerna anser att krafttag måste tas i denna fråga och att år 2025 är ett rimligt mål.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Mål: År 2025 är gröna stråk och områden utvecklade i Umeås bebyggelse med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden

Målet kan upplevas som krångligt beskrivet. Förslag att sätta punkt efter "...”offentliga rum för alla.

Mål: År 2040 utmärker sig Umeå med byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan

Ambitionen är för lågt satt och målet är otydligt. Åren för måluppfyllelsen bör flyttas till år 2030. På vilket sätt kommer Umeå att utmärka sig? Vad ska jämförelsen göras med?

Mål: År 2025 ska antalet kulturmiljöer med bristande underhåll ha minskat

Målet är inte SMARTA. Hur mycket ska minskningen vara?

Innehållet av miljö - och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska till år 2025.

Målet är inte SMART. Hur mycket ska minskningen vara?

Utsläpp av kemikalier och plast till miljön, sjöar och vattendrag ska minska till år 2025

Målet är inte SMART. Hur mycket ska minskningen vara? Indikator bör ange frekvensen av mätningar i sjöar och vattendrag

Under kapitlet och målen ” Klimat - Fossilfritt Umeå

I kapitlets inledning pekas det på att en koldioxidbudget bör upprättas. Den bör vara uppbyggd på årsbasis och då följas upp årligen för att på så sätt nå de långsiktiga mål som omnämns under de mål som ligger under fokusområdet ”Klimat”. Ambitionen att på längre sikt uppnå ett fossilfritt Umeå är naturligtvis bra men med en årlig koldioxidbudget blir det vid uppföljningen tydligt om inte de föreslagna åtgärderna fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Miljöpartiet

Miljöpartiet de gröna i Umeå har tagit del av remissen ” Umeå lokala miljömål”. Miljöpartiet välkomnar att det tas fram lokala miljömål, och vill tacka för det arbete som gjorts. De vill även framföra följande synpunkter i punktform och anser att:

Övergripande synpunkter

- Måluppfyllelsen bör vara linjär, särskilt de mål som är till 2040. I vissa fall kan det vara motiverat att måluppfyllelsen inte är linjär, men då behövs en tydlig motivering.

- Användandet av enbart två årtal i målbeskrivningarna, 2025 och 2040, gör målen onödigt trubbiga. Om ett mål inte kan nås till 2025, så måste det förläggas 15 år längre bort, även om målet skulle kunna nås tidigare.
- Avsnittet "Klimat" (sida 25 - 26) flyttas fram (till det som är sida 7 i nuvarande version), för att markera tyngden i denna fråga.
- Vissa så kallade "smarta mål" är inte så smarta, utan går ut på att "minska x" istället för att ha ett tydligare målvärde.
- Det införs bättre indikatorer på transportsidan, till exempel: Totala utsläpp från transporter (CO₂/år – i geografiska kommunen), Drivmedelsanvändning (geografiska kommunen), Körsträcka totalt (kommunkoncernen), Totala utsläpp från transporter (CO₂/år – i kommunkoncernen), Andelen miljöbilar (kommunkoncernen).
- Det tillförs ett textavsnitt som heter nulägesanalys.
- Miljömålsdokumentet bör tydliggöra att alla nya beslut, såsom ändring i plan, nedläggning av skola, ändring i policy etc. ska konsekvensanalyseras i förhållande till miljömålen
- Det bör finnas riktlinjer kring vad som händer om miljömålen inte nås. Vilka har ansvar för uppföljningen och vad blir det för konsekvenser om målen inte följs?
- Det saknas basår på två punkter som ska minska (sida 21 och 22).
- Upphandlingspolicyn bör revideras och utbildning bör ges till berörda tjänstepersoner med anledning av miljömålen. Bland annat önskar Miljöpartiet se krav på livscykelanalyser vid upphandling.

Biologisk mångfald

- Även marker i träda bör bevaras och andelen brukad jordbruksmark bör öka (sida 7).
- Ta bort ordet "brukad" i målet så att målet även inkluderar marker i träda (sida 7).
- Om man ändå bygger på jordbruksmark så måste man genomföra kompensationsåtgärder för att bibehålla tillgången till jordbruksmark (sida 7).
- Ekosystemtjänster: målet är otydligt, indikatorn hänger inte ihop med målet, och måldatum 2040 är alldeles för långt bort (sida 9).
- Målet bör inkludera all kommun-ägd skog och röra träd över 100 år. Öka andelen skog som är över 160 år (sida 11).
- Hur ser det ut med odlingsmöjligheter och tillgång till skog för gymnasieskolan? (sida 11)
- Tidigarelägg målet om att sköta natur- och rekreationsområden (sida 12).

Vatten

- Tidigarelägg om möjligt målet om gott skydd för vattentäkter (sida 13).
- Målet i "Alla har tillgång till stränder" känns något löjligt, det borde gälla redan nu (sida 14). Målet lyder: "2040 har allmänheten tillgång till strandområden som är utpekade i översiktsplanen för natur och rekreation i kusten." Vänder man på det så säger man ju att allmänheten idag inte har tillgång till strandområden som är utpekade i ÖP samt att de inte ska få det förrän 2040!

Indikatorn rör ju andel av befolkningen som har kortare än 2050m/2km/5km till närmsta natur- och kustområde. Om vi vill öka detta nyckeltal bör målet innehålla % andel som 2040 ska ha tillgång inom X km. Men vill vi öka denna andel? Nyckeltalet skulle ju driva staden mot kusten väl? Om man läser löptexten så handlar det ju om att man vill skydda den oexploaterade kusten. Då bör man ju istället ha mål om att inte exploatera kustremsan, samt kanske öka "tillgängligheten" till "natur- och kulturområde" i kusten, genom tex cykelbanor och bussar dit?

- Att det läggs till ett mål för 2040 där ytterligare avrinningsområden är inkluderade (sida 15).
- Går målet om försurade sjöar att tidigarelägga? (sida 15)

God bebyggd miljö

- Komplettera med mål för 2030 (sida 17). 2030-målet skulle visa på långsiktig strategi och även bli en pusselbit i transportmålen under klimat-avsnittet.

- Höj ambitionsnivån för hållbart resande: 70% till 2025 och 75% till 2030 (sida 17).

• Ändra och/eller komplettera indikatorn "närhet till GC eller kollektivtrafik" så att besöksmål inkluderas (till exempel stora livsmedelsbutiker, arbetsplatser och rekreationsplatser) (sida 17). Indikatorerna som nu finns under andel kollektiv, cykel, gång, handlar om tillgång till hållbara färd sätt i anslutning till hemmet. Men om besöksplatserna ligger längs ringleden så spelar det ju ingen roll om en har både busshållplats och cykelväg utanför dörren.

Därför skulle vi vilja se detta nyckeltal inte på hushåll, utan på fastighet och då skala fastigheten på "vistelser" (eller annat valfritt begrepp), dvs arbetande + besökande i fastigheten. Om man skulle använda ett sådant nyckeltal så skulle det bli tydligt att lägga tex Coop Forum och större arbetsplatser i god anslutning till GC-nät och kollektivtrafikstråk.

- Hur länge ska vi acceptera att vi inte klarar MKN för kvävedioxid? Tidigarelägg målet för ren luft till senast 2030 (sida 18).
- Grönområden: vad säger målet egentligen? Skriv "nära tillgång" i målet om det är det ni är ute efter (sida 18).
- Målet om buller borde styckas upp i två mål där det ena rör buller generellt och hanterar grundorsaken genom att planera för transportsnålt samhälle och det andra hanterar tillgänglighet till tysta områden (sida 19).

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

- Följande poäng kan göras i brödtexten, här eller någon annanstans: Generellt bör vi öka elektrifieringen av all ljudemitterande maskiner. Leder till bättre ljudnivå, lägre driftskostnader, mindre utsläpp, mindre klimatpåverkan. Kan därför lyftas som en övergripande prioritering.
- Miljövänligare byggnader: tidigarelägg målet och gör det mer specifikt (sida 19).
- Att följande mål bör införas: Öka andelen miljöcertifierade byggnader med 300% (sida 19).
- Att följande mål bör införas: År 2025 är andelen byggen och renovering med material som uppfyller Bra Miljöval 100% (sida 19).
- Mål om andel träbyggande. Poängtera CO2-avtrycket från bygget (sida 19).
- Stärka kulturmiljöer: Målet är inte "SMART" (sida 20).

Giftfri miljö

- Här vill vi spetsa målet. Vi anser att de miljö- och hälsofarliga ämnen som man hänvisar till i fotnoten bör undvikas från och med antagandet av miljömålen samt att vi har ett mål om att upphandling av produkter som innehåller dem inte får ske från 2025.
- Målet under "Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor" är inte SMART. Målet handlar om att "minska ämnen till 2025" medan indikatorn handlar om att följa "andel upphandlingar där miljökravs ställs" – det är ju två olika saker. Man kan ställa krav och ändå fortsätta köpa miljöskadliga saker. Tex. kan man beställa 10 000 plastankor och ställa miljökrav, men man skulle nå samma "nytta" genom att beställa någon helt annan form av badleksak.
- Ekologiska livsmedel, lägg till ett mål: Att kommunen i första hand ska upphandla lokalproducerad ekologisk mat (sida 22).
- Minska utsläpp av kemikalier och plast: Målet är inte SMART. Kemikalier bör minska enligt ett mer SMART mål (sida 23).
- Nytt mål: Inga utsläpp av plaster i sjöar och vattendrag år 2025 (sida 23).
- Nytt mål – Minska upphandlingen av förpackningar och plast (sida 23).

Klimat

- Nytt mål: 2040 har Umeå negativa utsläpp av CO2 ekv (sida 26)
- Särredovisa fossila CO2-utsläpp och indirekta fossila CO2-utsläpp tex. förbränning av plast (sida 26).
- Att de årliga utsläppsminskningarna i en koldioxidbudget för Umeå kommun används som indikator för målet Fossilfritt Umeå 2040.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Moderaterna

Klimatfrågorna är globala och Sverige har kommit långt i jämförelse med andra länder. Så sent som i januari kunde vi läsa att Sverige är bäst i världen på att leva upp mot sina åtaganden enligt Parisavtalet. Detta enligt en årlig ranking (CCPI), som låtit 350 energi- och klimatexperter från hela världen bedöma 56 länder samt EU som helhet.

Sveriges kommuner har en central roll i det svenska miljöarbetet. Umeå kommun ligger långt fram i miljöarbetet och fick höga placeringar i årets ranking av Sveriges hållbaraste kommuner, som genomförs av tidskriften Aktuell Hållbarhet. Umeås miljöarbete har också blivit internationellt uppmärksammat och kommunen har flera gånger nominerats och kommit till final gällande utmärkelsen Europas miljö huvudstad. En god miljö är en förutsättning för att kommuninvånarna ska må bra.

Moderaterna i Umeå kommun ser positivt på att Umeås lokala miljömål nu revideras och vill lämna synpunkter på det förslag som finns ute på remiss.

Vi ställer oss positiva till målet om att lokalproducerade livsmedel ska erbjudas i högre utsträckning inom kommunens verksamheter och bolag. Att köpa mer närproducerad mat stärker det lokala näringslivet och bidrar till att hålla landsbygden levande. Däremot är vi kritiska till målet om att kommunens verksamheter ska erbjuda en större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter. Detta beror på att det saknas vetenskapligt stöd för att ekologisk mat skulle vara bättre. I en studie från bland annat Chalmers⁶, så drogs slutsatsen att ekologisk mat till och med var sämre för klimatet än konventionellt producerade livsmedel. I Sverige håller den traditionella produktionen hög kvalitet, med högt krav på djurskydd och lite användning av både antibiotika och bekämpningsmedel. Istället för att köpa in ekologisk mat bör kommunen prioritera inköp av lokalproducerade livsmedel.

Det ska vara lätt och bekvämt att resa såväl lokalt i Umeå som till och från Umeå. Vi vill verka för ett Umeå som håller ihop genom hållbara kommunikationer, vägar och kollektivtrafik så att umeåborna kan få vardagspusslet att gå ihop. Moderaterna ställer sig positiva till målet om mer hållbart resande i kommunen och anser att ambitionen är rimligt satt. God luftkvalitet i centrala Umeå är en högt prioriterad fråga. Kommunens åtgärdsprogram för renare luft ger resultat, då luftkvaliteten förbättras årligen.

Några av de föreslagna målen, som finns på klimatområdet, är Moderaterna negativa till. Det gäller följande förslag: *Fossilfritt Umeå 2040, Fossilfri fordonsflotta 2030 och Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtions- baserade klimatpåverkan till 2 ton CO2-ekv till år 2040.*

⁶ <https://www.chalmers.se/sv/institutioner/see/nyheter/Sidor/Ekologisk-mat-samre-for-klimatet.aspx>

Kommunen har ett ansvar att se till att hållbara lösningar för transporter och kollektivtrafik finns. Genom att exempelvis bygga ut cykelbanor, satsa på kollektivtrafiken och se till att snöröjningen fungerar, kan kommunen underlätta för kommuninvånarna att välja andra transportmedel än bil. Det är också viktigt att kommunen främjar användandet av fossilfria drivmedel, vilket kan göras genom att ställa miljökrav på den egna fordonsflottan. Det kan resultera i att marknaden för t.ex. laddning av eldrivna fordon och biogasstationer, växer. Därav anser vi att miljömålet Fossilfri fordonsflotta 2030, bör omformuleras till så att målet gäller den kommunala fordonsflottan. Det är befogat att kommunen skulle prioritera sina egna fordon och se till att vara ledande när det gäller omställning till fossilfria bränslen. För att få perspektiv på målsättningen så kan Umeås mål om fossilfri fordonsflotta jämföras med miljömål i andra städer. I Helsingborg har man ambitionen att koldioxidutsläpp från vägtrafik ska minska med 80 procent till 2030, jämfört med 2010. Ska alla umebor som redan äger en bil som använder fossila bränslen förbjudas att köra dessa år 2030? Målet är inte realiserbart. Vi är samtidigt medvetna om att kommunfullmäktige redan beslutat att fordonsflottan ska vara fossiloberoende till år 2030. Fokus bör vara på vad kommunen kan och bör göra för att ställa om.

Som exempel på åtgärd står det på sida 25 i dokumentet att: *Ta fram en handlingsplan som syftar till att underlätta för invånarna att köpa saker som går att reparera, främja reparation och delning, främja cirkulär ekonomi, konsumera vegetarisk och klimatsmart mat.* Att äta eller inte äta kött är ett personligt beslut. Moderaterna anser inte att det är kommunens angelägenhet vad människor väljer äta konsumera för kost och kommunen bör inte ta ställning för en viss kosthållning. Dessutom är inte all vegetarisk kost uteslutande mer hållbar än animalisk kost.

Moderaterna menar även att målet Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtions-baserade klimatpåverkan till 2 ton CO2-ekv till år 2040, inte bör finnas i de lokala miljömålen för Umeå kommun. Anledningen till detta är att det inte är rimligt att ha ett mål som endast gäller kommunens invånare, eftersom kommunen varken kan eller ska påverka individers personliga beslut och handlingar. Kommunen ska inte tala om för umeborna hur de ska leva.

Det finns även ett förslag om att ta fram en lokal koldioxidbudget som en åtgärd. Koldioxidbudgetar har visserligen införts i vissa kommuner det senaste året, men i andra kommuner har tjänstepersoner uttryckt att koldioxidbudgetar för enskilda kommuner har mycket liten nytta⁷. Klimatfrågan är global och inte lokal. Fokus bör vara på hur utsläppen ska minskas och därför vill vi se att skattebetalarnas pengar läggs på åtgärder med så hög klimatnytta som möjligt.

Moderaterna prioriterar kostnadseffektivitet när det gäller miljöfrågan och vi vill lokalt i Umeå se ett så effektivt miljöarbete som möjligt. Vi ställer oss därför frågande till formuleringarna på sida 30, där det står om miljömålen ekonomiska konsekvenser. Även om det kan vara svårt att värdera målen ekonomiskt, så ska man givetvis göra en ekonomisk kalkyl av vilka kostnader samtliga mål kommer

⁷ Exempelvis i Vallentuna

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

att medföra. Umeå universitet inriktar sig på miljöekonomi och därför kan det finnas förutsättningar att arbeta tillsammans med universitetet för att göra dessa beräkningar. Det går inte heller att undvika att värdera målen med argumentet att det skulle "ge ett sken av att vissa mål inte är värda att fokusera på."

Kommentar

Texterna har rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Kostnads- och resursavvägningar görs i samband med kommande åtgärdsprogram.

Vänsterpartiet

Vår tids största utmaning är att lyckas med klimatomställningen och bromsa förlusten av biologisk mångfald, samtidigt som vi bygger ett bättre och jämlikt samhälle för alla. Kommuner har ett speciellt ansvar att gå före och skapa förutsättningarna för alla som bor och verkar i kommunen att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Effektiva miljö- och klimatmål med en hög och framsynt ambitionsnivå är ett centralt hjälpmedel i denna process och det är mycket lämpligt att Umeå kommun just nu tar fram nya lokala miljömål.

Vänsterpartiet lämnar följande synpunkter på remissen Umeås lokala miljömål 2019.

Övergripande synpunkter

- ***Klimatarbetet måste följa Parisavtalet.***

De generella målformuleringar som angetts under varje fokusområde fungerar vägledande, med ett undantag: klimatmålet "Vi ska vara fossilfria". Fossilfrihet är en viktig del av arbetet med att minska vår klimatpåverkan, men helt otillräckligt som övergripande mål för klimatarbetet.

Vänsterpartiet ansluter sig till Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande angående klimatmålet och föreslår att det övergripande målet "Vi ska vara fossilfria" byts ut mot "**Vi ska vara fossilfria och minska vår klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet**".

- ***Lyft fram generationsmålet.***

Dokumentet Umeås lokala miljömål bör fungera inte bara som styrande för kommunens arbete utan också som informerande för invånarna i kommunen. Inte minst i det senare syftet bör dokumentet tydligare lyfta fram det så kallade **generationsmålet**, som ska fungera vägledande för allt miljöarbete i Sverige. Generationsmålet märks av indirekt på några ställen i texten, men är inte formulerat i dokumentet. Att de stora miljöproblemen som identifierats idag inte ska lyftas över på nästa generation är en viktig princip att uttrycka för att förankra miljömålsarbetet hos kommunens invånare.

- ***Sätt målår som ger tydlighet och visar vilja att satsa.***

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande över förslaget lyfter tidsramarna för ett flertal av målen. Man skriver:

”Mållåret 2025 är lämpligt för att arbeta aktivt utan att tappa fokus. För några mål kan 2025 upplevas väl tufft, men stimulerar samtidigt till satsning. 2040 framstår mer som ett visionsår. För de långsiktiga målen saknar vi ett övergripande sammanhang och en beskrivning av vägen dit. Mål bortom 2025 behöver kopplas till regelbundna avstämningar och omtag för att hållas vid liv och kanske även kompletteras med fler delmål på vägen.”

Detta är synpunkter som Vänsterpartiet instämmer i och som bör vara vägledande när de slutgiltiga målen formuleras.

- **Inga garderingar.**

På ett flertal ställen finns noter som anger att ett mål ska uppfyllas ”... i mån det är möjligt utifrån rådande förutsättningar” eller liknande. Sådana formuleringar innebär att miljömålen blir verkningslösa som stöd för planering. Självklart kan ändrade förutsättningar leda till att måluppfyllelse försvåras eller omöjliggörs. Detta hanteras i uppföljningen och ska inte anges i måldokumentet. Vi föreslår att samtliga garderingar av detta slag stryks.

Synpunkter på enskilda mål och indikatorer

I enlighet med instruktionerna i remissen håller vi oss i huvudsak till att kommentera enbart mål och indikatorer (och hur de hänger ihop), och inte exempel på åtgärder.

Mål som vi i huvudsak menar har en hög och god ambitionsnivå och lämpliga indikatorer kommenteras inte.

1. Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss

Mål 1a: 2025 ska arealen brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå

Målet visar låg ambitionsgrad givet nuläget.

De utpekade arealtyperna är alltför begränsade. Vänsterpartiet ansluter sig till Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande angående jordbruksmarken och föreslår att ”brukad jordbruksmark” ersätts med ”brukbar jordbruksmark”. Vidare innebär formuleringen ”kärnområden för rennäringen” att inte ens alla marker inom kommunen som ingår i riksintresset skyddas (riksintresset omfattar förutom kärnområden även strategiska platser och funktionella sammanhang). Vänsterpartiet menar därtill att kommunens ambition för rennäringen måste sättas högre än att riksintresset bevaras, inte minst för att försäkra hållbarhet under klimatförändringar. Även trivselsmarkerna bör således ingå i bevarandemålet.

Jämförelseåret 2019 är för svagt. Givet att arealen antas ha minskat sedan 2013 bör jämförelseåret sättas till detta år (återställning) för att generationsmålet ska uppnås.

Inriktningen bör vara att den som tar areal som ska skyddas i anspråk för andra ändamål ska ha skyldighet att återställa motsvarande areal.

Mål 1c: Senast 2040 har ekosystemtjänster integrerats och synliggjorts så att vi skapar goda förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald.

Målformuleringen är otydlig och målåret för avlägset. Vänsterpartiet ansluter sig till Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag att ändra målar och målformulering till det tydligare och mer offensiva **”2025 har vi integrerat ekosystemtjänster vid Umeås utveckling och förvaltning, så att vi bevarar och utvecklas biologiskt mångfald”**. Vi ansluter oss också till MHN:s övriga skrivningar i anslutning till detta mål, såsom att fler indikatorer kommer att behöva utvecklas för detta mål, då ekosystemtjänster är mer omfattande än de naturupplevelser som lyfts fram i texten, och omfattar bland annat ekologiska, hälsomässiga, sociala och ekonomiska faktorer.

Mål 1d: 2040 är 100% av värdefulla våtmarker fortsatt opåverkade utifrån 2019 [års] nivå.

Givet våtmarkers stora ekologiska betydelse bör ambitionsnivån höjas. Eftersom nuläget är oklart bör jämförelseåret sättas till 2012 (återställning av areal som påverkats efter 2012).

Indikatorerna är begränsade till våtmarker av skyddsklass 1 och 2. Även klass 3 (”högt naturvärde” enligt Naturvårdsverket) bör betraktas som värdefulla och ges skydd, givet våtmarkers stora ekologiska betydelse, som texten lyfter fram.

Mål 1e: 2040 är minst 50 procent av skogarna, som är i översiktsplanen utpekade friluftsområden och skyddsvärd natur på kommunal mark samt planlag[d] naturmark, äldre än 50 år.

Målet sätter en helt otillräcklig ambitionsnivå. Ett mål som med råge är uppfyllt bör inte sättas för en så central resurs som skogen, eftersom det möjliggör måluppfyllelse även med en försämring mot nuläget.

50 år är en för låg åldersgräns för att skog ska räknas som ”gammal”. Vänsterpartiet ansluter sig till Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag att åldersgränsen höjs till 80 år för detta mål. Vidare bör detta mål vara uppfyllt 2025 och därefter kontinuerligt under perioden.

Att låta målet omfatta enbart skogsmark som utpekats som friluftsområde och skyddsvärd natur samt planlagd naturmark visar vidare på för begränsad syn på värdet av kommunens skogar. Världens skogar spelar en viktig roll för klimatet. Träd och gröna växter tar upp och binder koldioxid när de växer. För Umeås klimatmål kommer alla våra skogar att spela en mycket stor roll. Ur klimatsynpunkt bör kommunen besluta om ett **moratorium för all hyggesavverkning i kommunägda skogar**, oavsett ålder, fram till att målet enligt Parisavtalet är uppfyllt. En sådan åtgärd har bäring på biologisk mångfald och klimatkrisen (som i sin tur påverkar biologisk mångfald). Om avverkning sker i enlighet med plan (t.ex.

I20-skogen) ska den klimatkompenseras genom köp och skydd av motsvarande mängd skog på annat lämpligt område.

Mål 1g: Senast 2040 sköts alla i översiktsplanen utpekade natur-och rekreationsområden så att deras värden bevaras och tillgängliggörs på lång sikt.

Målet är bra, och Vänsterpartiet ser mycket positivt på upprättandet av mångbruksplaner som anges i indikatorerna. Genomförandet är dock satt alltför långt fram i tiden. Stora värden kan gå förlorade innan 2040. Målet bör vara uppfyllt 2025.

2. Vatten – Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs

Mål 2a: Senast 2040 har allmänna och större enskilda vattentäkter ett gott skydd.

Målet behöver preciseras med avseende på vad som avses med "gott skydd". Om med "skydd enligt Miljöbalken" menas lagenligt skydd bör det inte ta 20 år innan det är genomfört.

Mål 2b: 2040 har allmänheten tillgång till strandområden som är utpekade i översiktsplanen för natur och rekreation i kusten.

Vänsterpartiet anser att strandskyddet är av stor betydelse, inte bara som en del av allemansrätten utan som ett skydd för strändernas biotoper. Det är vidare ett skydd mot effekter av stora nederbördsmängder, som kan befaras som en följd av klimatförändringar. Detta är ett område där tydliga synergier uppstår mellan allmänhetens tillgång till stränder, och strändernas skydd mot exploatering.

Målet bör justeras så att inte enbart kustens utan också älvstränder inkluderas, och indikatorn bör inte formuleras i termer av avstånd. Vänsterpartiet ansluter sig angående detta mål till Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag att omformulera målet till "Allmänhetens tillgänglighet till kustens och Umeälvens strandlinje ska inte minska", och att indikatorn bör ändras så att den mäter tillgänglig strandsträcka: "Exploaterad sträcka längs kust och älv".

Mål 2c: 2025 ska minst Sävaråns avrinningsområde ha goda förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Målet ser ut som ett etappmål. Det bör tydliggöras i målet (och inte enbart i texten) att Sävarån bara är det första avrinningsområde som åtgärdas.

Mål 2d: 2040 finns inga försurade sjöar i Umeå kommun

Målet bör formuleras om till att gälla sjöar som försurats av mänsklig aktivitet. Med dagens mätmetoder är det möjligt att skilja mellan naturlig försurning och sådan som orsakas av mänskliga aktiviteter. Kalkning utan åtskillnad är inte en god miljöåtgärd.

En övergripande synpunkt är att skogsbruket bör göras till föremål för regleringar som säkerställer att försurningen minimeras.

3. God bebyggd miljö – Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning

Mål 3a: År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65% av alla resor för boende inom Umeå tätort.

Målet bör formuleras mer offensivt, i termer av stegvis minskning av biltrafik i tätorten. Målet 65% hållbart resande har hängt med länge. Vänsterpartiet menar att 75% till 2025 och 85% till 2040 är en lämplig modell.

Med en ambitiösare förändringstakt av transportval behövs tätare resevaneundersökningar. RVU bör genomföras en gång vart 4:e år (alltså en gång per mandatperiod). Justeringen (uppåt) av andel hållbara transporter bör ske i samband med RVU.

Med de nya gång- och cykeltrafikprogrammen, och det kommande kollektivtrafikprogrammet, bör indikatorer kunna formuleras om gång- och cykeltrafik separat från kollektivtrafik (då dessa trafikslag har olika förutsättningar).

Mål 3b: År 2040 är luften i Umeå är så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas

Målformuleringen tycks innebära att kommunen planerar för att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden får fortsätta att skadas i 20 år till. Målet är också problematiskt därigenom att levande organismer alltid i någon mån skadas av partiklar, oavsett halt. Målet bör i stället formuleras i termer av halter. Vi föreslår: **”Samtliga miljö kvalitetsnormer vad avser luft ska underskridas”**.

Givet att partikelnormen redan underskrids bör målet vara uppfyllt till 2030, inte 2040.

Övervakning förefaller svagt som indikator. Andra möjliga indikatorer är antal km bilfri väg i centrumfyrkanten, antal bilfria dagar i centrumfyrkanten, etc.

Mål 3c: År 2025 är gröna stråk och områden utvecklade i Umeås bebyggelse med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden.

Gröna ytor i staden är av största betydelse både ekologiskt och socialt. Målet och indikatorerna behöver förtydligas och avstämmas bättre, så att det säkerställer att grönområden inte försvinner i planeringsprocessen.

Det bör tydliggöras att ”gröna stråk” är något annat än ”grönområde”. Gröna stråk ger t.ex. möjlighet till sammanhängande livsmiljöer för olika arter. **Sammanhängande** gröna stråk behövs, och då kan inte indikatorn vara formulerad som i förslaget (den föreslagna indikatorn kan uppfyllas utan att det finns ett sammanhang).

Mål 3e: År 2040 utmärker sig Umeå med byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan

Målet och indikatorerna är oklara och antyder en låg ambitionsnivå. Målet bör skärpas och indikatorerna konkretiseras mot miljöcertifiering (t.ex. andel byggnader silver respektive guld enligt miljöcertifieringen Miljöbyggnad, där CO₂-ekvivalenter ingår).

Kommunkoncernen bör certifiera alla sina egna byggnader, förslagsvis med målet 50% silver, 50% guld.

Mål 3f: År 2025 ska antalet kulturmiljöer med bristande underhåll ha minskat.

Målet behöver formuleras om. Målformuleringen innebär att målet skulle vara uppfyllt om samtliga kulturmiljöer som idag har bristande underhåll helt enkelt revs. Målet bör vara formulerat i termer av **bevarande** i tillägg till underhåll.

4. Giftfri miljö – Vi minskar förekomsten av ämnen som skadar hälsa eller miljö

Mål 4a: Innehållet av miljö-och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska till år 2025

Målet är viktigt och bör kombineras med att miljökrav ställs vid **samtliga** upphandlingar. Vänsterpartiet ansluter sig till Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag att indikatorn preciseras till "**Andel upphandlingar med ställda krav om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen av totala antalet upphandlingar**". Indikatorn kan med fördel följas upp även som andel av värdet av totala upphandlingar.

Mål 4b: Senast år 2025 är alla skolor och förskolor i Umeå kemikaliesmarta.

Kemikalieanvändning inklusive plastanvändning i förskolor och skolor bör följas upp och på sikt försvinna. Indikatorn för detta mål måste vara att förskolorna genomfört utrensningar, inte bara gått en utbildning.

Mål 4d: Utsläpp av kemikalier och plast till miljön, sjöar och vattendrag ska minska till år 2025

Målet liksom indikatorerna är otydliga och behöver konkretiseras. Såväl mål som indikatorer bör ange värden, inte bara minskning. Plast bör inte släppas ut alls, och det är lämpligt att konstgräsplaner lyfts fram särskilt.

5. Klimat – Vi ska vara fossilfria

Att som övergripande klimatmål enbart ange fossilfrihet till 2040 innebär en mycket lågt satt ambition, och är feltänkt. Atmosfären känner inte skillnad på koldioxidmolekyler från fossila och icke-fossila bränslen. Vänsterpartiet föreslår att det övergripande målet inom fokusområdet klimat byts ut mot "**Vi ska vara fossilfria och minska vår klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet**".

I anslutning till detta övergripande mål föreslår vi ett nytt mål inom fokusområdet:

Mål: ”Med start år 2020 minskar Umeå kommun årligen sina koldioxidutsläpp i en takt som innebär koldioxidneutralitet år 2040. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp”.

Ansvar: Samtliga nämnder och kommunkoncernen

Indikator: Utifrån den framtagna koldioxidbudget för Umeå kommun används den fastställda årliga minskningen av koldioxidutsläpp från kommunens verksamheter och kommunkoncernen som indikator.

Samtliga delmål inom fokusområdet klimat bör formuleras i termer av CO₂-ekvivalenter.

Under fokusområdet klimat saknar vi vidare någon behandling av beredskapsaspekten av klimatarbetet. Oavsett Umeå kommuns åtgärder kommer klimatet att förändras, och samtliga delar av kommunens verksamhet, även miljöarbetet, behöver beredskap för omställning för att möta klimatförändringarna.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

ORGANISATIONER

Biofuel Region

Biofuel Region har främst tittat på målsättningarna rörande klimatet och tittat på tabellen på sidan 26. Biofuel Region tycker att det finns en hög ambitionsnivå att bli fossilfri både för den interna verksamheten i kommunen och kommuninnevånarna som helhet. Det saknas dock en beskrivning av vad fossilfriheten innebär. Det står en förklarande text nedanför tabellen att alla bränslen är fossilfria vid fossilfrihet. Målet bör definieras som en reduktion, alltså till vilken nivå vi ska komma ner till avseende ton koldioxid. Fossilfri blir otydligt då fossilfria drivmedel kan ersättas, men det som man vill uppnå är minskade utsläppen av koldioxid. Biofuel Region tycker också att målen bör kompletteras med ett börvärde, det är bara konsumtionsbaserad påverkan som har ett tydligt mål i förslaget. Det konsumtionsbaserade målet bör dock följas upp tätare än vart 4:e år.

Miljömålet god bebyggd miljö och undermålet mer hållbart resande anger att minst 65 % av resorna ska ske på hållbart sätt. Det saknas ambition/mål att minska resande som ett sätt att nå klimatmålen och också kopplingen mellan målen för hållbart resande och klimatmålen. Vad innebär att 65% av resorna ska ske hållbart? Klarar vi reduktionen av koldioxid om vi har 35% bilresor?

Målen är ambitiösa och kommer att kräva politiskt mod och mängder med beslut på vägen, att kommunicera denna ambition till invånarna på ett positivt och framsynt sätt kräver mycket och är av stor vikt.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Cradlenet

Umeå kommun säger i sin strategiska plan att de ska vara ledande inom området cirkulär ekonomi och målen som ställs är alldeles för svaga för att kunna nå dit. Det behövs mer konkreta mål kopplat till cirkulär ekonomi och även om det sker spännande saker inom kommunen inom området tex OECD studien så behöver målen även sättas och vi kan inte vänta på resultatet från de studierna. Att vara ledande inom cirkulär ekonomi utan mål konkret ställda för en omställning innebär att det kommer vara svårt och uppnå och när nästa miljömål sätts kommer Umeå utan konkreta mål vara långt från ledande.

Vi vill börja med att säga att det finns väldigt många bra mål. Men kopplingen till cirkulär ekonomi är svag och generellt är det väldigt många mål som är omätbara eller har mål som är relativa vilket innebär att det är svårt att mäta eller att de kan uppnås fastän det inte skett någon förbättring. Många mål skulle genom att vara mer tydliga och med en starkare koppling till mätbarhet bli mycket

bättre. Vid uppföljningen av dagens miljömål sågs det att flera var svåra att följa upp och samma misstags ser ut att göras igen. Många av årtalen går även att ifrågasätta då läget är så akut. Ett flertal mål med relativt lätta åtgärder är satta med årtal så långt bort som 2040.

Biologisk mångfald

Integrera och synliggöra ekosystemtjänster: Exempel på ett mål som är luddigt ställt vilket innebär att man kan hävda att man uppnått målet utan någon förbättring alls. Integreras på vilket sätt och hur ska det synliggöras? Indikatorerna kan nås genom att exploatera mer nära naturreservat. Målet även för långt fram satt för exemplen på åtgärder vilket innebär att ta fram en handlingsplan och integrera i framtida stadsområden.

Bevara skog: Svagt ställt mål när målet idag nås med råge. Vad innebär det, vi ska bli sämre men inte alldeles för dåliga? Skog över 50 år räknar även med skog som används för avverkning då man brukar avverka betydligt senare. Ett mål bör kanske snarare fokusera på andelen skog över 80 eller 100 år och att faktiskt öka den andelen.

Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden: Vad klassas som en skog? Ingen kvalificering av naturvärden. Kan vara hur låga som helst. Tydliggör att bevara dagens mål. Det behövs kvantifierbara mål med grönytor. Biomassa/ålder. Kvadratmeter hektar. Absoluta tal. Grönytor med bullernivå under x antal så att det är låga nivåer för rekreation. Hårdlagda ytor problem för översvämningar vilket bör tas i åtanke.

Vatten

Skydda vattentäkter: För långt bort kopplat till det man säger ska hända. Ska det ta 22 år att följa miljöbalken? Det bör finnas mål kopplat till hushållningsaspekten. De bra sakerna ska öka men de sämre sakerna ska även minska. Om Umeå blir 200 000 hur ser då resurshållning av till exempel vattnet ut?

Alla har tillgång till stränder: Hur stor andel? Och borde tidigläggas. Närheten till att bo stranden behöver inte alltid betyda tillgång till stranden. Socioekonomisk och tillgänglighet måste tas i åtanke. Målet kan nås på olika sätt, tex norra ön. Mål till icke exploaterade områden och ska vara tillgängliga utan biltrafik. Vill inte att det ska minska utan öka i antal och att öka på rätt sätt och inte nödvändigtvis på ön.

Avrinningsområden med rikare växt och djurliv: Omätbart det går inte att misslyckas. Vad innebär minst Sävaråns fler ifall vi har råd, engagemang? Den måste vara tydligare formulerad. Kanske kopplade till antal åtagande.

Inga försurade sjöar: Bör man skilja på naturligt försurad och försurad genom jordbruk? Att kalka är att möta symptomen, möt grundproblemet. Försurad och naturligt sur är två olika saker.

God bebyggd miljö:

Mer hållbart resande: Målet för hållbara resor bör kompletteras med ett mål om bilåkning och att det bör finnas ett mål för cykelresor i sig. Det funkar bra att ställa ett mål i procent men det måste även i så fall finnas kompletterande mål i absoluta tal. Vi kan nå 65% hållbara resor samtidigt som fossila bränslen och koldioxidutsläppen ökar i Umeå. Bra mål men bör kompletteras. Och när ska det följas upp nu när målet skjuts fram? Tanken var att det skulle testas 2022 när förra målet var satt för att se om vi nått dit men nu när det förlängs kommer det att testas nu för att göra åtgärder för att nå dit? Eller helt enkelt hoppas på att vi nått dit 2025 och annars bara flytta fram? Blir oseriöst när man mäter för sällan och flyttar fram mål utan att göra dem tuffare. Gävle gör tex resevaneundersökningar var femte år.

Renare luft: Vad innebär inte skadas? Det är onåbart vi behöver kvantifierbara SMARTA mål som måste gå att mätas. Fler indikatorer? Kan målet ställas till kvävedioxid och hur många % vi vill att den ska minska istället?

Grönområden med god social och ekologisk funktion: Måste kvantifieras och det är ett invecklat mål. Vad är ett grönområde? Vad är funktioner inom kommunens målbild? Det är ett luddigt ställt mål som behöver göras mer mätbart.

Miljövänligare byggnader: Utmärker sig, jämfört med vad? Vad innebär låg energianvändning. Och det är om 21 år, 2030 bör användas istället. Ett förslag kan vara att nybyggnationer ska ha solceller implementerade. Alla nya byggnader måste ha cykelhus. Det ska finnas mobilitetslösningar för boende tex bilpool/cykelpool i x antal procent. Att byggnader ska vara hälsosamma bör även vara med. Målet måste vara mer konkret, vad innebär utmärker sig? Det är ett relativt mål som man säkert kan argumentera att vi redan klarat. Måste vara i absoluta tal. Hur många miljöcertifierade byggnader har vi 2040?

Stärka kulturmiljöer: Vi kan kan riva alla och nå målet det bör kompletteras med att kulturmiljöer ska bevarande eller utökas och mindre andel med bristande underhåll. Målet är även svagt sagt, om vi får bort en kulturmiljö med bristande underhåll så har vi klarat målet?

Giftfri miljö:

Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor: Vad innebär ska minska? Andel upphandlingar med miljökrav bör vara 100% just nu. Vad innebär miljökrav? Om vi gör en upphandling mer utan miljö och hälsofarliga ämnen kan vi klara målet men har vi verkligen lyckats då? Hur stor del av upphandlingarna har miljökrav idag? Utgå ifrån den siffran och att vi ska öka ett x antal procent över det. Det bör finnas fler mål för upphandling. Återvunnet material? Plast så som Uppsala jobbat? Återvunnen IT? Viktas så att transportcykel bör premieras. Upphandlingskrav bör finnas i alla kategorier.

Kemikaliesmarta skolor och förskolor: Bra mål går lätt att mäta och att följa upp. Men missar man kärnan när det är skolorna som ska genomföra utbildningarna när det är materialet som byggs in i byggnaderna och kemikalierna som upphandlas som spelar roll i "kemikaliesmartheten". Förskolan Hedlunda är en föregångare på nybyggnationer och hur man kan bygga mer kemikaliesmart. Det som det här målet vill nå känns som att tuffare upphandlingskrav kan bistå med en stor del. Det bör finnas krav på att nya förskolor ska minst ha miljöbyggnad guld/silver från tex år 2021 och att det egna beståndet från 2025. Bostäder en flaskhals för att bli en cykelstad.

Minska utsläpp av kemikalier och plast: Minska är alldeles för vagt det måste finnas procentuell minskning.

Klimat:

Näringsliv och företag bör inkluderas starkare då ett krav är tydligt ställt mot medborgare. Snedvridet att företags utsläpp inte nämns medan det behövs mer företagarfokus.

Klimatmålen är generellt bra men det måste finnas fler delmål. Så att vi inte väntar till 2039.

CO2 utsläpp för kommunkoncernen i kommunkoncernen. Alla beslut måste utgå ifrån det. Minst var femte år måste det uppföljas. Något som saknas genomgående är att målår flyttas fram. Vad gör vi, när inser vi det akuta i det här när 2027 har konsumtionsbaserade utsläpp ökat till 13 ton. Vi måste vakna upp och börja agera snabbt. Kommunen måste inse vilka förändringar som kommer att krävas för att nå 2 ton CO2/person och år. Det är ambitiösa mål och det är viktigt att konsumtionsperspektivet är med men det kommer innebära stora förändringar på kort och lång sikt. Det här målet kan inte likt andra mål kommunen tidigare satt bara förflyttas fram vilket år det ska uppnås.

Det är här det kommer att krävas konkreta mål kopplat till cirkulär ekonomi för att inte bara vara en målbild utan något som vi jobbar mot.

Nederländerna har ett mål om att ha en cirkulär ekonomi på plats år 2050. Vi rekommenderar Umeå kommun att ansluta till det målet och gå före regeringen och därmed visa ledarskap i omställningen till en cirkulär ekonomi.

Ta fram regionala mål för en cirkulär ekonomi som siktar mot att Umeå utvecklar teknik och arbetsprocesser för att bli en global förebild. Målen bör inkludera samtliga delar av en cirkulär ekonomi som materialeffektivitet, delning, återtillverkning, förlängd livslängd, återanvändning och återvinning.

Delmål:

- Halvera användandet av jungfruliga material till 2030
- Gynna cirkulär design genom upphandling

- Skala upp och identifiera vilka upphandlingar som har högst klimatpåverkan och börja ställa cirkulära krav vid upphandling.
- Ta fram en regional handlingsplan som vägledning för att nå de regionala cirkulära målen
- Ta fram en nationell handlingsplan som vägledning för att nå de nationella cirkulära målen.
- Gör infrastruktursatsningar så att material kan utnyttjas bättre. Exempelvis genom att skapa förutsättningar för industriell symbios.
- Underlätta för nya affärsmodeller och öka efterfrågan av material från återvinningsflöden.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Arbetet med omställning till en cirkulär ekonomi och målsättningar för avfall tas upp i den kommunala avfallsplanen.

Hushållningssällskapet Norrbotten-Västerbotten

Mål: Bevara brukad jordbruksmark

Hushållningssällskapet välkomnar målsättningen principiellt. Detaljplanen och beskrivningen av målkonflikten mot denna senare i dokumentet ger dock anledning till oro att exploatering av jordbruksmark i tätortsnära lägen kommer att fortsätta trots ambitionerna i miljömålen. Exploatering av jordbruksmark är irreversibel och kompensationsåtgärder kan inte återskapa denna ändliga resurs. Jordbruksmarken behövs för att kunna nå målen i livsmedelsstrategin och flera globala hållbarhetsmål. I norra Sverige gäller detta särskilt de större, sammanhängande områdena. Vi uppmanar därför Umeå kommun att utveckla målsättningen åtminstone till att jordbruksmark där det idag sker produktion inte ska exploateras och att sammanhängande områden med jordbruksmark ska bevaras. Att som indikator endast mäta den totala arealen som får stöd av Jordbruksverket tar inte hänsyn till markernas olika läge, arrondering och lämplighet för odling, och inte heller till om marken överhuvudtaget används för produktion av livsmedel.

Medan exploatering direkt påverkar arealen jordbruksmark ligger andra faktorer som påverkar den föreslagna indikatorn utanför kommunens kontroll. Mitt under uppföljningsperioden kommer jordbrukspolitiken att reformeras, vilket innebär en stor risk för variationer i arealen. Övergången till ett nytt regelverk kan leda till tillfälliga minskningar i arealen, men förändringar i jordbrukspolitiken kan även påverka vilken areal som kan få stöd. Detta kommer att göra det svårt att dra slutsatser baserad på endast denna indikator. Vi föreslår därför att komplettera indikatorn med uppgifter om arealen åker- och betesmark som har exploaterats samt där det enligt den fysiska planeringen kommer att ske. Därmed skulle det framgå tydligare vad som krävs för att detta miljömål ska kunna uppfyllas. Det möjliggör även en tydligare analys av faktorer som påverkar kommunens jordbruksmarker och detta miljömål.

Mål: Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling: Att barn lär sig att uppleva naturen och lär sig om matens ursprung och värde är av största vikt för en hållbar samhällsutveckling. Omställningen till en hållbar bioekonomi ökar behoven av kompetent arbetskraft inom de gröna näringarna. Utomhuspedagogiken som bedrivs i skolskogar och skolträdgårdar är viktigt för att väcka intresse och visa möjligheter för yrken i de gröna näringarna. Inom ramen för detta mål skapas alltså långsiktiga förutsättningar för att flera av de övriga målen kan uppnås. Därför anser Hushållningssällskapet att målet bör förtydligas och skärpas, från möjlighet till faktiskt användning. Vi föreslår att målet istället beskriver att alla grundskolor aktivt använder och nyttjar skolskog och odling i en skolträdgård eller motsvarande i undervisningen i ett visst antal årskurser.

Mål: Erbjudna större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter: Hushållningssällskapet anser att strategin för att uppnå målet borde förtydligas och ses över. Under pågående aktiviteter återfinns delmål för kommande upphandlingar, med en initial ökningstakt av 5 procentenheter per tvåårsperiod. Detta förutsätter en mycket kraftigare ökning mot slutet av perioden för att kunna nå målet på 50% ekologiska varor 2025. Med en mer konstant ökningstakt (till exempel på 10 procentenheter per tvåårsperiod) skulle leverantörer och producenter bättre kunna anpassa sig till den ökande efterfrågan och eventuellt hinna ställa om till ekologisk produktion. Detta är särskilt viktigt för att undvika målkonflikter med målet om lokalproducerade livsmedel.

Vi vill även rekommendera att ge en mer nyanserad bild av ekologiskt och konventionellt jordbruk i beskrivningen av miljömålet.

Fokusområden biologisk mångfald och klimat: Bland åtgärder inom målet fossilfritt Umeå nämns invånarnas konsumtion av vegetarisk och klimatsmart mat. Det saknas idag inte bara möjligheter utan också kunskap vad man som invånare kan göra. Hushållningssällskapet föreslår att det i handlingsplanen ingår 1) att ta fram en definition för "klimatsmart mat" baserad på vetenskaplig grund och 2) att med hjälp av informationsinsatser utbilda invånarna i hur de kan främja miljömålen i vardagen.

Övergripande saknar Hushållningssällskapet även ett fokus på vilken mat som serveras i kommunens verksamheter, utöver andelen lokal-/regionalproducerad och ekologisk som återfinns i andra mål. All mat, även den som inte är lokal-/regionalproducerad och/eller ekologisk har påverkan på klimat, biologisk mångfald, djurvälstånd, vatten och giftfri miljö om än utanför kommungränserna. Men inte bara den direkta påverkan av kommunens inköp av livsmedel måste beaktas. Genom maten som serveras i skola och barnomsorg kan kommunen i högsta grad påverka framtida konsumtionsvanor. Måltider kan dessutom nyttjas som pedagogiskt verktyg och kopplas till hållbarhetsmålen i flera ämnen.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Läraryförbundet

Läraryförbundet står bakom de mål som FN beslutat om och tycker det är positivt att Umeå kommun tar fram egna mål baserat på FNs globala mål. Läraryförbundet ställer sig bakom alla mål som är föreslagna men vill kommentera följande mål lite extra:

BIOLOGISK MÅNGFALD: Mål om minst 40% lokalproducerade livsmedel och mål om ekologiska livsmedel

För Läraryförbundets medlemmar och de barn och elever som de arbetar med så är de pedagogiska måltiderna i förskola, fritidshem och skola viktiga delar av utbildningen. Det ska serveras god, näringsrik och nyttig kost i trivsamma miljöer. Den lokalproducerade och ekologiskt producerad maten får inte bli kostnadsdrivande som riskerar minskade resurser till undervisning och utbildning.

BIOLOGISK MÅNGFALD: Mål att alla grundskolor har skolskog och odlingsmöjligheter senast 2025:

Läraryförbundet ställer sig bakom målet men vill tillägga att det krävs mer för att få till fungerande skolskogar och skolträdgårdar. Lärarna måste ha både kompetens och tid för att kunna använda skog och trädgård i sin undervisning, vilket vi ser som huvudsyftet med dessa ytor. Bra att Naturskolan finns som en aktör under ansvar i detta arbete.

GOD BEBYGGD MILJÖ: Mål om andel kollektivtrafik senast 2025

Läraryförbundet ställer sig bakom målet. Runt många skolor och förskolor är det för mycket trafik, oftast från föräldrar som skjutsar sina barn och elever till skolor och förskolor. Det skapar både risker för luftmiljön runt skolorna men även risker för olyckor. Många av våra medlemmar upplever en stress då barn som är ute på förskole- och skolgårdar riskerar att hamna ute i trafiken av misstag. Det ska vara lätt för både elever, personal och föräldrar att på ett hållbart och miljövänligt sätt ta sig till och från skolor och förskolor.

GOD BEBYGGD MILJÖ: Mål om gröna stråk, parker och gröna offentliga rum och mål om tillgång och tillgänglighet till parker, torq och rekreativmiljöer med god ljudmiljö

Att skolor och förskolor ligger i naturnära miljöer med god ljudmiljö är bra för både barn och personal. I naturnära miljöer så väger vi in förskolornas och skolornas egna gårdar. Det skapar möjlighet till aktiviteter utomhus vid arbetet med barnen men även till återhämtning när medarbetare har raster och pauser. På flera förskole- och skolgårdar behöver man se över tillgång till skugga för att skydda från solens skadliga strålning. I planering av nya förskolor och skolor så är det av vikt att de ligger på platser där det finns nära tillgång till naturmark, parker och skogar med god ljudmiljö.

GIFTFRI MILJÖ: Mål om minskning av hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster och mål om kemikaliesmarta förskolor och skolor

Det här är mål som direkt påverkar både barn, elever och lärare i de verksamheter där vi har medlemmar. Vi tycker det är viktigt att dessa mål uppnås så fort som möjligt för barns, elevers och medarbetares hälsa.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

FridaysForFuture i Umeå

FridaysForFuture i Umeå stödjer införandet av nya miljömål inom samtliga kategorier som föreslås, men har valt att fokusera på den del av miljömålen som behandlar klimatet. Klimatkrisen är av sådan dignitet att klimatmålen rimligtvis skall placeras först i dokumentet med Umeås nya miljömål.

Krav på årlig utsläppsreduktion

Kommunens miljömål skall sättas på en nivå som överensstämmer med Parisavtalet, för att begränsa den globala uppvärmningen till maximalt 2 grader men med sikte på 1,5 grader. Miljömålen skall bygga på vetenskaplig grund, samt vara utvärderingsbara. För landet som helhet och för enskilda län och kommuner innebär detta, enligt de koldioxidbudgetar som utarbetats av forskare på Klimatledarskapsnoden vid Uppsala Universitet, en reduktion med 16 % per år av territoriella utsläpp inklusive flyget. Detta förutsätter att reduktionerna genomförs från och med år 2020, för att hushålla med det totala utsläppsutrymmet (se Bilaga 1, sida 6).

Reduktionen avser enbart det som krävs för att uppnå 2-gradersmålet. För att begränsa uppvärmningen ytterligare är det därför lämpligt med ännu kraftigare reduktioner.

En minskning med 16 % per år beaktar dels den mycket stora osäkerheten kring så kallade negativa utsläpp, dels Parisavtalets skrivning om att utsläppsminskningarna ska ske på ett så rättvist sätt som möjligt (se Bilaga 1, sida 13). På grund av ovanstående faktorer anser FridaysForFuture att det krävs ett tydligt vetenskapligt resonemang, kring negativa utsläpp eller Parisavtalets rättviseaspekt, för att ett förslag med en reduktion lägre än 16 % per år ska läggas fram.

Uppföljning

Klimatkrisens allvar och med den skyndsamhet som vi behöver agera, ställer krav på kontinuerlig Uppföljning. Merparten av indikatorerna bör därför utvärderas månatligen, men kompletteras med mer ingående utvärderingar kvartals- och årsvis.

Utöver indikatorer är det avgörande att det tas fram åtgärdsplaner på kort sikt (0-2 år) samt

längre sikt (3-5 år), där den förväntade reduktionen kvantifieras. Det är även viktigt att kommunen arbetar aktivt för att minimera ytterligare investeringar i "stranded assets", det vill säga investeringar som saknar syfte efter omställningen till ett hållbart samhälle. Forskarna beskriver detta närmare i Koldioxidbudgeten (se Bilaga 1, sid 6).

Användning av begrepp

FridaysForFuture anser att det är olämpligt att använda begreppet "fossilfri" i målformuleringarna. Växthuseffekten beror på det totala ackumulerade utsläppet av växthusgaser, inte om dessa växthusgaser har fossilt eller förnyelsebart ursprung. Målen bör därför utgå ifrån total årlig reduktion av alla utsläpp, oavsett källa, för att omfatta hela den omställning som krävs. Begreppet "fordonsflotta" är otydligt och kan tolkas som enbart de fordon som tillhör kommunkoncernen eller som alla fordon inom kommunens gränser. För transporter, liksom övriga samhällssektorer, är det den årliga reduktionen av koldioxidutsläpp som är relevant ur ett klimatperspektiv.

Föreslagna omformuleringar av klimatrelaterade mål

Mål där kommunen indirekt kan påverka utvecklingen, men samverkan krävs med stat, länsstyrelse, företag, partier och invånare:

- I remissen föreslaget mål: *Fossilfritt Umeå 2040*, ersätts av målformuleringen Årlig reduktion av geografiska utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser, inklusive inrikes och utrikes flygresor, med minst 16 % årligen fr.o.m. år 2020.
- I remissen föreslaget mål: *Invånare i Umeå kommun ska minska sin konsumtionsbaserade klimatpåverkan till 2 ton CO₂-ekv till år 2040*, ersätts av målformuleringen Årlig reduktion av konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser från kommunens invånare, inklusive inrikes och utrikes flygresor, med minst 16 % årligen fr.o.m. år 2020.

Mål där kommunen direkt kan påverka utvecklingen:

- I remissen föreslaget mål: *Fossilfri kommunkoncern 2025*, ersätts av målformuleringen Årlig reduktion av geografiska utsläpp av växthusgaser från kommunens verksamhet, inklusive privatiserad verksamhet, kommunala bolag, uppköpta entreprenader, inrikes och utrikes flygresor med minst 16 % årligen fr.o.m. år 2020.
- Förslag på tillkommande målformulering Årlig reduktion av konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser från kommunens verksamhet, inklusive privatiserad verksamhet, kommunala bolag, inklusive uppköpta entreprenader, inrikes och utrikes flygresor, med minst 16 % årligen fr.o.m. år 2020.

Målet Fossilfri fordonsflotta 2030 föreslås utgå, då ovanstående förslag till målformuleringar inkluderar transportsektorn.

Avslutande ord

För att målen skall uppnås krävs att en genomarbetad analys av nuläget tas fram, att strategier utvecklas och realiserar i praktisk politik. Samtidigt får arbetet med strategier och handlingsplaner inte stå i vägen för det arbete som krävs för att genomföra en första reduktion av utsläppen med minst 16 % under år 2020.

FridaysForFuture inser mycket väl att kommunen som organisation inte har fullständig rådighet över alla utsläpp från lokala företag eller invånarnas konsumtion. Samtidigt måste alla utsläpp minska för att vi ska nå 2-gradersmålet, oavsett vem som har rådighet över vad. Kommunen måste därför på olika sätt utveckla en klimatsmart infrastruktur som stödjer goda levnadsvanor.

Folkbildning kommer vara en viktig aspekt av omställningsarbetet, men även att kommunen framstår som en förebild för medborgarna. Samverkan med andra kommuner i länet och nationellt är givetvis också en viktig del av det fortsatta arbetet. FridaysForFuture delar samtidigt Uppsalaforskarnas uppfattning om att kommunen sannolikt är den organisation i samhället som är bäst lämpad att samordna den snabba omställning som krävs för att följa Parisavtalet.

En koldioxidbudget för Umeå kommun 2020- 2040 har bifogats till yttrandet.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Jordens Vänner Umeå

Jordens Vänner Umeå anser att strukturen i Umeås Miljömål, med mål, ansvar, indikator och nuläge är bra. Vi anser att alla miljömål ska ha kortsiktiga mål som utvärderas (ex inom en mandatperiod) och skärpas efter nya kunskapslägen, samt ett långsiktigt mål att ta sikte på. Målen ska också mätas i absoluta tal och inte enbart i % eller andel. Detta tycker vi ska implementeras i hela dokumentet. Vi noterar att det finns otydliga reservationer som finns inbakade i texten måste bort. De undergräver och skapar osäkerhet kring hur seriösa vissa mål är och bör tas bort. (ex "i mån det är möjligt" s.12 och s 19.)

I övrigt anser Jordens Vänner Umeå att:

- Målet Biologisk mångfald att arealen jordbruksmark och betesmark för rennäringen inte ska minskat är för lågt satt. Med tanke på vårt behov av matsäkerhet och ökad lokal/regional matproduktion så ska jordbruksmarken inom kommunen öka. Vi frågar oss om målet betyder detta att ingen areal kommer att tas i anspråk? Ska jordbruksmark som tas i anspråk kompenseras? Betyder "brukad" jordbruksmark att produktiv mark i träda kan exploateras?

Det motsätter vi oss. Vi menar också att ett stopp för exploatering av jordbruksmark i Röbäcksslätten är nödvändigt. Rennäringen är hårt ansatt från många olika håll (skogsbruk, vattenkraft, vindkraft, bilvägssystem) och måste ges ett starkare skydd.

- Ambitionen att lyfta fram ekosystemtjänster är bra. Men vi vill också v för oss här och nu – biologisk mångfald är ett värde i sig. Formuleringen rörande ekosystemtjänster är alltför otydlig. Vad menas med "integrerats och synliggjorts"? Indikatorerna kan dessutom uppnås genom exploatering i naturområden, så att fler kommer nära kvarvarande rester av dessa. Skog och våtmarker är mycket viktiga både för biologisk mångfald, kan fungera som kolsänka och ge stora bidrag till god luft och vattenkvalitet.
- Målet om Bevara skog ska kompletteras med ett arealmått samt kompletteras med ett långsiktigt mål för ökad (ha) gammal skog 160+(?). 'Kommunal skog bör skötas så att främja biologisk mångfald och fungera som koldioxidsänka. Hyggesfritt skogsbruk bör ex vis införas. Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden samt Skydda vattentäkter Varför den skötsel som nämns i målen inte inleds omedelbart utan ska nås först 2040 är anmärkningsvärt låga ambitioner.
- Tillgång till stränder. Vad menas med "tillgång till"? Även här skulle målet i princip kunna uppnås genom exploatering så att fler bor nära vatten. Det kan inte vara avsikten med miljömål.
- Hållbart resande. Målet är för lågt mål med tanke på att transporterna måste minska. Finns en stor risk med att bara prata andel eller % och då endast tillför nya transporter. Målet bör vara att mängden trafik inte ska öka, samt att g/c, kollektivtrafik ska ta andelar av biltransporterna. Effekter av förda politiken ska utvärderas under en mandatperiod. En upptrappning/utvärdering bör ske kontinuerligt, där ambitionen skärps efter klimat - och energieffektiviserings behov, liksom allteftersom kunskapsläget förbättras.
- Renare luft – vagt formulerat mål. 2040 är mycket långt fram, samma skrivning bör gälla år 2030.
- Grönstråk är en korridor mellan olika grönområden... inte endast grönområdet i sig, vilket texten antyder.
- Miljövänliga byggnader: Vagt formulerat mål, på för lång sikt. Hårda krav bör ställas nu, på alla nybyggnationer liksom renoveringar och inte enbart mätas i procent och andel.
- Giffri miljö: Saknar ett absolut mått. Antal upphandlingar, och procentsats i indikator. Delmål och årtal. Alla upphandlingar bör ha miljökrav
- Fossilfritt. Fossilfritt är bara en del för att stävja klimatkrisen. Vi måste radikalt minska våra utsläpp av växthusgaser. Fossilfritt Umeå 2040 är alltför långt bort. Vi behöver skarpa delmål och utvärderingar där av indikatorer med uttalad ambition att skärpa av målen efter hand. Genom ett klimatbudgetförfarande ex. med mått i % och i Koldioxidekvivalenter. Innebär Fossilfri kommunkoncern att vi fortfarande kan bränna plast och sopor i kommunkoncernens

värmeverk? Samtidigt som resandets effekter erkänns anges kommunens territorium som avgränsning. Vad innebär det för flygresan det? Det bör räknas in.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Kommunal Umeå

Svenska Kommunalarbetareförbundet stadgar tydliggör förbundets tillika lokalföreningens uppgift under §2 Föreningens ändamål Mom. 2 vilken inleds som följer:

> Kommunals huvudsakliga uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsplatsen, arbetsmarknaden och i samhällslivet i övrigt.

Som fackförening förknippas föreningens syfte, rätteligen, främst till arbetsvillkor och arbetsmiljö - men det är ofta tätt sammanknutet till samhällslivet i övrigt. Att sammanfatta detta är en utmaning men kortfattat innefattar det bland annat tillgängliggörande av god hälsa, kultur och fritid såväl som social rättvisa, välfärdspolitik och givetvis det ständigt närvarande jämställdhetsarbetet.

Kommunals branscher är: Fastighet och underhåll, Funktionshinder, Förskola/skola, Grön sektor, Hushållsnära tjänster, Hälso- och sjukvård, Kök och restaurang, Park och anläggning, Räddningstjänst, Trafik, Trossamfund, Äldreomsorg.

Ovanstående branscher har i princip alla någon direkt eller indirekt relation till såväl de nationella miljömålen som FNs globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030).

I remissvaret väljs särskilda mål ut och kommenteras. Till varje mål följer ett par kommentarer och önskemål till planen i sin helhet.

En reflektion över de lokala miljömålen

Umeå kommuns miljöarbete påverkar, liksom allt miljöarbete, allt och alla i regionen. Miljön är en global angelägenhet och även om arbetet är lokalt kan det få internationella konsekvenser, såväl positiva som negativa.

Ett framgångsrikt miljöarbete kräver ledstjärnor som kan föregå med gott exempel, ta egna initiativ baserat på fakta och studier ofta i konflikt med inarbetade kulturer. Precis som i jämställdhetsarbete måste samhället när det kommer till miljö brottas med förutfattade meningar, ändra tanke- och beteendemönster. Ibland behöver vi alla acceptera att något som länge hävdats att "det är bara så det är" egentligen är en social konstruktion med orättvisa eller rentav katastrofala konsekvenser.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

Umeå kommun presenterar i de lokala miljömålen 2019 traditionella, okontroversiella uppfattningar av miljöarbete i form av fem fokusområden; biologisk mångfald, vatten, "bebyggd miljö" (infrastruktur, "giftfri miljö" (miljö- och hälsofarliga ämnen), klimat.

Det råder inga tvivel att radikala, omedelbara åtgärder är nödvändiga globalt – vilket förstås måste reflekteras även lokalt. Andelen radikala – eller ens betydelsefulla – åtgärder upplevs dock vara begränsad om ens närvarande. Dessutom saknas flera miljöstrategiskt uppenbara strategier i planen.

Med det sagt har ett par problembilder i kommunens målsättningar ändå identifierats och bemötts väl i den sammanfattade planens målsättningar, varav en del tyder på mycket god handlingskraft.

Biologisk mångfald- Erbjuder lokalproducerade livsmedel

En ökning av andelen lokalproducerade livsmedel stärker kommunens och regionens verksamheter särskilt inom grön sektor samt kan väntas leda till en attraktivare och mer socialt hållbar och rättvis gles- och landsbygd. Att den kommun (Umeå) som sannolikt har orsakat störst avfolkning i området för vad som här anses lokalproducerat ger tillbaka lite i form av arbetstillfällen i och med ökad efterfrågan på livsmedel är ett bra mål.

Integrera och synliggöra ekosystemtjänster

Det råder ingen tvekan om att tillgänglig natur i form av naturreservat och vandringsleder är viktigt för allmänbildandet och att denna kunskapsfråga i sin tur är en förutsättning för bevarandet och utvecklingen av biologisk mångfald.

Indikatorn är dock svårtolkad. Kanske en bättre indikator vore nyttjandegraden hos allmänheten såväl som kommunens olika verksamheter? De förutsättningar som då ges för verksamheterna att blir då dessutom viktiga.

Barnskötare kan då exempelvis inte ha alltför stora barngrupper, eftersom det gör arrangerandet av utflykter svårare, vilket annars är en optimal tid i livet för barnen att skapa sig en familjär koppling till naturen och en förståelse av ekosystemets betydelse.

Park- och anläggningsarbete får en ännu viktigare roll i stadens utveckling, då integreringen och synliggörandet av ekosystemtjänster prioriteras. Yrkesutövare inom dessa områden möjliggör ett kvalitativt samhällsliv på rättvisa sociala och ekonomiska villkor.

Funktionshinderomsorgen behöver inte bara ett synliggörande utan även *tillgängliggörande*, vilket är av vikt att det beaktas vid planering och verkställande.

En tydligare tidsplan vore önskvärd, samt mer konkret indikator.

*Flera av ovanstående kommentarer går även in under **mål om grundskolors möjlighet till skolskog och odling samt mål om att bevara natur- och rekreationsområden.***

Vatten

Återkommande ansvariga parter är bland annat Vakin, Gator och parker, Fritid där Kommunal har många medlemmar.

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

En reflektion som kan göras inom dessa områden är att det ofta kan uppstå organisatorisk problematik tillika beroende på mängden entreprenörer och underleverantörer som blir involverade.

Vatten är som rubriken lyder en livsviktig resurs och det är oerhört viktigt att dessa arbeten värnas om i kommunal regi. För denna typ av samhällsinfrastruktur, samt tillhörande arbeten, är det lämpligast med kommunal drift och regi vilket även leder till tryggast anställningar och de bästa arbetsvillkoren.

God bebyggd miljö - Mer hållbart resande

Kommunal organiserar bland annat den kommunala kollektivtrafikens chaufförer och välkomnar satsningar på dessa hållbara färdstätt. Vid ökat antal resor kan dock arbetsmiljön bli mer ansträngd i dessa lägen och då är det viktigt att ta detta i beaktning, exempelvis huruvida biljettkontroller bör ingå i chaufförens uppgift.

Med ökad mängd kollektivtrafik är dessutom rättviseperspektivet och den socioekonomiska analysen viktig. Bussen är oundgänglig för många att ta sig till och från jobbet, många för att det är deras enda alternativa, och får då inte vara för kostsam för den enskilde.

Vidare är det av vikt att kollektivtrafikens färdvägar samt tidtabeller är tillgängliga även för Kommunals många välfärdsyrken vilka utförs dygnets alla timmar av och för arbetare och brukare i livets alla skeden och situationer.

Slutligen välkomnas varmt prioriteringar av för cykel- och gångtrafik samt satsningar Umeå kommun kan tänka sig kring att underlätta och uppmuntra dessa färdstätt.

Renare luft

Umeås undermåliga luftkvalitet upplevs som en evig historia. Detta är ett exempel där mer radikala och kraftiga åtgärder förväntas. Att de som bor och arbetar i staden ska vänta *mer än 20 år* innan luften en andas uppfyller miljö kvalitetsnormer är bedrövligt. Målsättningen 2040 är inte acceptabelt.

Hårdare tag behöver göras främst mot biltrafik i innerstaden (med förbränningsmotorer). Alternativen behöver bli attraktivare och tillgängligare för allmänheten. Vidare kommentarer kan läsas under målet Fossilfritt Umeå.

Kommunal Umeå kan inte stå bakom att andas stadens luft medför risk för ens hälsa.

Grönområden med god social och ekologisk funktion

Detta mål är ärorikt men för att lyckas förutsätter det att detaljplanerna tar i beaktande rättvisaspekter och utifrån stadsbilden premierar områden där nyttan bedöms göra mest nytta till flest.

Denna typ av satsningar innebär dock risk för gentrifiering och således en de facto försämring för socioekonomiskt utsatta. Sådana frågor bör hanteras politiskt och säkerställas genom socialt ansvarsfull politisk styrning av kommunalt ägda fastigheter och bostäder.

Kortfattat är det mycket positivt att Umeå kommun önskar tillföra fler allmänningar i stadsbilden.

Mycket av ovanstående är även applicerbart på målet tillgänglighet till områden med god ljudmiljö.

Miljövänligare byggnader

Att målsättningens tidsbild, år 2040, är långt in i framtiden är förståeligt. All form av om- och nybyggnation har en direkt miljöpåverkan genom resursanvändning. Det vore inte ansvarsfullt att exempelvis riva gamla byggnader bara för att bygga en ny, även om detta sker nu och då med kommunens goda minne. Ofta byggnader med någon form av kulturhistoriskt minnesvärde.

En bedrövlig miss gällande "Miljövänligare byggnader" är det resursslöseri Umeå kommun är ansvariga för vid renovering, restaurering och nykonstruktion. Möbler, inventarier, konstruktionsmaterial och dylikt som kunnat återanvändas eller återbrukas slängs ovarsamt och förstörs. Varför då - för att de är avskrivna?

Låt inte ekonomiska begrepp styra miljöarbetet – så länge resurserna (inventarier mm.) inte är farliga eller arbetsmiljömässigt osunda är det ur miljöaspekt mycket bättre att ta tillvara på dem än att spendera budget till motsvarande nyproducerade produkter.

Att ta tillvara på, underhålla och utvärdera Umeå kommuns inventarier när de riskerar att förgås är bland annat något som görs i Umeå kommuns verksamhet - exempelvis arbetsmarknadsåtgärder inom Viva Resurs, där Kommunal har många medlemmar. Här ser vi många nya arbetstillfällen för miljöns skull inom bl.a. Fastighet.

Stärkta kulturmiljöer

Fastighetsskötsel, en av Kommunals branscher, är en viktig yrkeskategori inte bara för Umeå kommuns aktiva verksamheter utan även för kulturhistoriskt bevarande.

Giftfri miljö - Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor

Här saknas detaljer kring vad målet faktiskt innebär. Hur stor andel upphandlade varor i dagsläget har miljö- och hälsofarliga ämnen? Är nödvändigheten av dessa analyserade?

Det nämns i beskrivningen att det i dagsläget inte "finns tillräckligt med resurser för att ställa och att följa upp alla miljökrav". Detta är oacceptabelt och måste åtgärdas snarast, eftersom Kommunals medlemmar alla dagar, året om, alla dygnets timmar arbetar med Umeå kommuns upphandlade varor och tjänster och vi förväntar oss att arbetsgivaren följer lagstiftningens krav.

Kemikaliesmarta skolor och förskolor

En av Kommunals största branscher är skola/förskola, varpå denna fråga givetvis är särskilt viktig. Att arbeta med potentiellt hormonstörande eller annars miljö- och hälsofarliga kemikalier är en hälsorisk. Alla åtgärder bör och ska vidtas för att minimera riskerna för Kommunals medlemmar som arbetar dagligen, där utbildningen som nämns är en god idé och välkomnas.

En kemikalieinventering – och inte minst att hålla denna aktuell – är tidskrävande och ofta prioriteras det bort i en krävande och stressig arbetssituation. Kommunals medlemmar vittnar ofta om

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

svårigheter att ta raster, särskilt inom förskolan, och även stora barngrupper vilket gör att alla extra arbetsmoment blir svåra att hinnas med.

Tid och möjlighet för arbetstagarna måste beredas av arbetsgivaren för att denna typ av satsning inte ska vara endast en webbutbildning. Målsättningen måste ju faktiskt ämna åt att leda till konkreta, praktiska resultat och inte bara (som i beskrivningen) "att det finns ett stort intresse" hos personalen att "lära sig mer om kemikalier".

Ovanstående kommentarer är även applicerbara på målet Fasa ut särskilt farliga kemikalier och tillika bör inte enbart skolor och förskolor bli "kemikaliesmarta", alla kommunens arbetsplatser bör bli detta.

Samtliga skyddsombud bör erbjudas denna eller motsvarande vidareutbildningen omgående.

Klimat - Fossilfritt Umeå

Målet Fossilfritt Umeå 2040 är väl tilltaget och en bra ledstjärna i den globala klimatdebatten, tillsammans med delmålen för år 2025 och 2030. Tolkningen som görs är att ett Fossilfritt Umeå 2040 omfattar allt från Umeå kommuns fordonsflotta till gatu- och parkarbetarnas verktyg tillika verktyg och redskap hos upphandlade parter.

Fossilfritt innebär dock inte förbränningsfritt ("alla bränslen är förnybara" nämns), så målet om Renare luft är oklart hur det påverkas.

Ett beslut att bli helt fossilfri har såklart stor påverkan på allt från utförandet av grävarbeten till fastighetskonstruktion, underhåll och transport – samt stora ekonomisk betydelse på grund av behovet av nya eller modifierade maskiner medmera. Detta blir en ekonomisk utmaning.

Indikatorer i form av koldioxidutsläpp är viktiga men en önskan för ytterligare indikatorer vore som antytt ovan statistik över fordonsflottan samt en inventering och analys av redskap inom parkarbete, anläggningsarbete medmera. Från lövblås och terrängfordon till skidspårmaskin och bil.

Fler utförliga klimatmål är dock nödvändiga för att ta detta fokus på allvar.

Det är konstigt att Klimat endast rymmer punkten Fossilfritt Umeå, då mycket mer än fossila bränslen påverkar klimatet. Om en läser vidare i beskrivningen märks dock att andra tankar har kommit upp, utifrån koldioxidutsläpp och miljöpåverkan från resursnyttjande till kostval – *men endast utifrån att "underlätta för invånarna"*.

Vegetarisk mat nämns i förbifarten men är en oerhört viktig aspekt i miljödebatten. Ett riktigt bra, fullvärdigt miljömål vore animaliefrikost som standard i Umeå kommuns verksamheter.

Måltidsservice, ett av Kommunals områden, arbetar bland annat idag med projekt som ser över klimatpåverkan från mat ("Klimatsmart menyplanering"). Forskning visar att det är billigare, mer hälsosamt och miljövänligt med animaliefri kost, vilket Umeå kommun bör ta på fullaste allvar.

De miljömässiga såväl som ekonomiska frågorna med slöseriet av gamla inventarier, vilket nämns ovan under målet Miljövänligare byggnader, bör absolut tas upp bland Umeå kommuns miljömål.

IT- och telefoni i Umeå kommun arbetar även de väldigt slösaktigt med miljömässiga samt ekonomiska resurser. Digitalisering brukar lyftas som en miljöinsats men situationen är mer komplex än så. Umeå kommuns upphandlade (och ibland icke upphandlade, som med Microsoftmiljöerna) IT-lösningar bygger ofta på proprietär hård- och mjukvara med ett vinstintresse som driver på behovet av nyinköp och planerat åldrande.

Proprietära IT-lösningar baserade på leverantörsinlåsning och sluten mjukvara är förkastligt ur både miljöaspekt och hantering av offentliga medel. Dessa "lösningar" är gjorda för att vara dyra att uppdatera såväl som uppgradera, ofta går det inte ens att önska ny funktionalitet i systemen på grund av att endast ett företag har 100% kontroll över källkod och utveckling.

Fri och öppen mjukvara samt hårdvara lider inte av denna miljöovänliga kapitalistiska systematik samt är ekonomiskt lindrigare sett till licenskostnader – samt att sådana lösningar generellt sett är mindre resurskrävande och därför inte behöver förnya hårdvaran lika ofta. Detta är extra viktigt med anledning av svårigheten att återvinna samt återbruka elektronik till skillnad från ex. papper.

Fri och öppen hård- och mjukvara är dessutom helt i linje med att produkter som köps "går att reparera" samt bygger just på ideologin att "främja reparation och delning".

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med i arbetet med kommande åtgärdsprogram.

Lokalklubben i Umeå av Riksförbundet M Sverige (fd. Motormännen)

Sammanfattning: Föreliggande plan innehåller ambitiösa mål, rimlig ansvarsfördelning, samt acceptabla indikatorer. Man kan kanske bättre beakta hantering av de negativa konsekvenserna i form av sämre mobilitet, tillgänglighet, samt skadeutfall, som de föreslagna miljöåtgärderna bidrar till, samt ta hänsyn till mobilitet och miljö för vulnerabla grupper som äldre, barn och personer med funktionsnedsättning.

Kommentarer relaterade till vårt kompetensområde:

Mer hållbart resande: Resevaneundersökningen i inledningsstycket styrker M:s uppfattning att de som använder bilen ofta inte har några fungerande alternativ. Befolkningen generellt har idag god insikt i hälsovinster mm. som cykling och gång innebär, men de krav som ställs i dagens familje- och yrkesliv gör att bilen i många fall är ett viktigt instrument för att få livspuzzlet att gå ihop. Det pågår ju en intensiv utveckling med målet att uppnå fossilfrihet och kanske också koldioxidneutralitet i transporter, en utveckling som M starkt bejaktar. Indikatorer för ett sådant mål torde kunna ta

fasta på körda km med olika drivmedel – studier som väl görs på nationell nivå men som M – medlemmar kan delta i lokalt om sådana studier kan anses intressanta.

I arbetet med kommunens infrastruktur ber vi att få föra ner planens övergripande mål till en konkret verklighet som M – medlemmar upplever den. Miljöpåverkan bör givetvis hållas så låg som möjligt. Här måste man ha klart för sig att ett fordons tid på gata/väg måste minimeras med så få start/stopp som möjligt. Detta är en nyckelfråga. Kommunen får i sin planering inte skapa miljöer där fordonstrafiken stoppas upp. Ett av kommunen framskrivet förslag i VK rubriksätts som, ”Ny klimatsmart hållplats byggs vid Peter Leastadius Väg”. Efter samtal med kontaktpersonen för projektet framstår det som mindre klimatsmart och för den fossilt framdrivna trafiken uppnås endast negativa påföljder för miljö och klimat i form av fortsatta köbildningar. Detta är ett fenomen som genomsyrat trafikplaneringen av busshållplatser inom kommunen senaste åren, vilka ger upphov till många stillastående, gasande, bilar och livsfarliga omkörningar av irriterade förare. Denna verklighet anser M inte är varken klimatsmart eller säkerhetsmässigt acceptabelt, även om intentionerna varit goda. Att det är viktigt och närmast självklart att analysera hur det blev i verkligheten är ju en grundsten i trafiksäkerhetsanalys av nybyggnation i trafikmiljö. Även i denna fråga kan M – medlemmar bidra med insamling av data på lämpliga indikatorer.

Ett tungt miljöansvar vilar på kommunen när det gäller drivmedel i kommunens bussar – M bejaktar att fossilfria drivmedel/system och koldioxineutrala dito infasas i fordonsflottan. Dessutom, bussarna rör, framförallt i slutet av vintersäsongen, upp stora moln av elaka partiklar från tidigare halkbekämpning, som inte kan vara nyttiga att inandas. M har med förundran noterat den långa latens som kommunen har i denna städprocess (sopning av gatorna), som är mycket svårbegriplig ur miljöplanens vinkel. En indikator kan vara latenstid till att gatorna städats.

Mobilitet för alla är ett av M:s prioriterade kärnvärden. Ett snabbt transitsystem av den typ som Volvo Buss för flera decennier utvecklade i Brasilien (finns numera i drygt 30 länder) skulle passa Umeås geografiska avlånga struktur perfekt, med några stamlinjer (som kan elektrifieras), samt matarlinjer som med fördel kan trafikeras av e-bussar. Detta system har potential att väsentligt öka kapaciteten per fordon, snabba upp transit transporten, samt göra den lätt tillgänglig även för exempelvis rullstolsbundna och andra rörelsehindrade. M föreslår att kommunen satsar på de möjligheter som moderna, miljövänliga, smidiga och snabba transportsystem ger.

Bild från Curitiba, Brasilien. Snabbuss som går på separat gatuavsnitt och ansluter till hållplats av detta utseende – på hållplatsen har påstigande passagerare redan betalat när de gått upp till ”röret”, man går på framtill och går av bussen baktill. Bussens golv är i samma nivå som plattformen, varför en rullstolsbunden lätt rullar in i bussen.

Renare luft: Kommunen kan bidra genom att korta resvägar och tid på väg. M menar att miljöansvaret måste nyanseras så att man inte drar huvudförbifarter som Kolbäcksvägen rätt genom bostads- och befolkningstäta områden, där vuxna och framförallt barn tillbringar 24 timmar per dygn alla veckans dagar. Även med lägre koncentrationer av luftföroreningar än i centrala staden kan den sammanlagda exponeringen över tid för dessa individer vida överstiga vad befolkningen exponeras för i centrum, där de flesta tillbringar begränsad tid. M skulle gärna se att detta beaktas bättre i framtida strukturplaner och att sådan trafik flyttas bort från bostadsområdena. De idag drabbade torde ha samma rätt till en ren luft och bullerfri miljö som de som bor inom de centrala delarna av Umeå. En indikator kan vara att befolkningens totala exponering för skadliga partiklar och gaser över tid och geografisk belägenhet följs.

Tillgänglighet: Genomgående synes inte behoven hos äldre, rörelsebegränsade och funktionsnedsatta ha beaktats i transportsystemet. Särskilt i centrumfyrcanten verkar friska ben, solsken, varm temperatur och ingen nederbörd vara det normaltillstånd som planeringen utgår från. M:s lokalklubb vill påminna om att motsatsen är det vanliga. Skadutfallet vid cykling är också en faktor som man bör beakta – om inte annat så kostar det sannolikt också kommunen betydande summor, särskilt för omhändertagande av skadade äldre cyklister under rehabiliteringsfas. Omhändertagande av skadade cyklister vid NUS kostar lika mycket som omhändertagande av alla andra skadade fordonstrafikanter (inklusive snöskoteråkare). M vill att kommunen beaktar detta innan man okritiskt rekommendera cykling till alla. Ett kollektivtrafiksystem enligt Volvo´s modell

ovan skulle lösa en del av tillgänglighetsproblemen. Dock behöver vissa bilen för att inte oskäligt få sin tillgänglighet begränsad vilket också bör beaktas. Parkeringsförbud i villaområdena i periferin verkar vara mer trakasseri och tillgänglighetsbegränsande än motiverat av något tungt vägande skäl.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Naturskyddsföreningen Umeå med omnejd

Bakgrund

Det här yttrandet är resultat av en intensiv samrådsprocess mellan Naturskyddsföreningen i Umeå med omnejds styrelse och kretsens medlemmar. Styrelsen gick ut till sina ~2900 medlemmar med förfrågan att tycka till om remisshandlingar på Umeås reviderade miljömål 2019. Efter samråd med ett tiotal engagerade medlemmar på tre workshops genomfört under våren 2019 har styrelsen tagit fram följande synpunkter. Synpunkterna är följer samma struktur som remisshandlingen.

1. Biologisk mångfald - 1a. Bevara brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen

Vi anser att det är bra med mål att inte nagga på jordbruksmarken. Men den lokala matproduktionen måste öka för att minska vår beroende av matimporter. Därför är det viktigt att öka arealen brukad jordbruksmark, tex genom att återanvända gamla jordbruksmarker.

Det behöver tydliggöras hur nuläget för ianspråktagandet av jordbruksmark ser ut utanför tätorten. För att veta om indikatorn är rättvisande behöver det tydliggöras vad som avses med jordbruksmark. En kartläggning bör göras för att få en överblick av hur mycket jordbruksmark som påverkats genom byggnationer i kommunen. I "Målkonflikter och synergier" står det att jordbruksmark redan planeras att ianspråktagas för bebyggelse (Röbäck) och därmed kommer att minska! OM jordbruksmarken minskar - se till att det blir kompensationsområden.

1b. Erbjud lokalproducerade livsmedel

Matkriser kan inte bara uppstå pga klimatförändringar. Det bör nämnas andra orsaker för ökat beredskap (t.ex. transportkriser, handelskonflikter, krig) Specificera under "mål" vad som menas med "livsmedel". mycket viktig är den lantbruksproduktion framtagna under norrländskå förutsättningar, så även ökad processning av norrländsk primärproduktion till livsmedel (chark).

Kommunen satt som åtgärd att arbeta med en ny upphandling 2020-2023 där de redan där siktar på 40% andel lokalproducerade livsmedel. Ambitionen för kommunen bör vara att fortsätta öka den andelen, dvs. målet bör vara högre än 40% för 2025.

Kommunen bör se över och motivera varför de har nuvarande definition av närproducerat.

Gynnar det lokal produktion/utvecklingen av landsbygden? Bidrar det till biologisk mångfald?

Effektiv CO2 produktion och transport? Det område som definieras som lokalproducerat är ett väldigt stort område - och behöver kompletteras med faktorer som ovan för att bli meningsfulla ur ett miljöperspektiv. Sätt upp konkreta och mer ambitiösa mål exempelvis att en ökad andel av rotfrukter, potatis, mejeriprodukter, nöt, lamm och gris är "regionala"! Stöd till regionalt lantbruk behövs.

1c. Integrera och synliggöra ekosystemtjänster

I introtexten står att skogen tar upp växthusgaser. Vi antar att ni menar koldioxid här där sänkafunktionen är välundersökt. Vad gäller andra växthusgaser (t.ex. metan) finns det fortfarande många frågetecken om skogen som helhet fungerar som en sänka eller källa. Kommunen bör precisera hur den biologiska mångfalden ska övervakas, bevaras och utvecklas. Som målet är formulerat idag är det svårt att mäta. Indikatorn "Andel av befolkningen som har 250 m/ 2km /5 km till närmaste naturreservat/ riksintresse för naturvård?" känns tveksam och kan leda till effekter som står till den raka motsatsen till målet för att den kan leda till ökat befolkningstryck nära värdefull natur. Indikatorn fokuserar på människans perspektiv, men naturen har ett eget rätt att bevaras.

Viktigt är istället att lägga fokus på att öka/bevara naturvärden och att gynna ekosystemtjänster. Havre pollineras INTE av bin. Bär däremot, exempelvis hallon. Vi anser att det ska vara en högprioriterad uppgift att kommunen tar fram ett grönstrukturprogram med det primära syftet att öka den biologiska mångfalden. Programmet bör ha följande grundprinciper: (1) Har ett område höga naturvärden och inte kan kompenseras ska det inte exploateras. (2) Se till att det finns obrutna spridningsvägar för alla typer av arter. Ekodukter, grodpassager, osv, (3) för biologiska mångfalden gynnsam skötsel av kommunala grönytor.

1d. Opåverkade våtmarker

Det är positivt att våtmarker tas hänsyn till i Umeå kommuns miljömål. Vi anser dock att begreppet "opåverkade" under "mål" bör konkretiseras (Våtmarker kan påverkas på olika sätt, även osynligt, t.ex. atmosfärisk nedfall av näringsämnen och metaller). Målet bör kompletteras med ett mål om en ökat andel skyddade våtmarker, igenom att det nämns i introduktionen att bara en tiondel av kommunens våtmarker är skyddade trots att de anses att vara "skyddsvärda". Vidare står det att 8600 ha våtmark klassats som mycket skyddsvärd. Men bara 2752 är skyddat. Tydliggör varför det är så och hur mycket av denna yta som är i kommunens ägo. Det är även viktigt att våtmarker får ha sitt eget värde, inte att det behöver bli rekreationsområde för människor. Dessutom bör ett mål införas om återställning av våtmarker (igensättning av diken) för att på ett enkelt och snabbt sätt minska växthusgasutsläpp och samtidigt gynna livsmiljöer och vattenhushållning. Detta med tanke på att 20% av Sveriges rapporterade växthusgasutsläpp kommer från mark som tidigare var torvmark och som har dikats (Jordbruksverket 2014).

1e. Bevara skog

Vi anser det är helt rimligt att kommunen har ett mål om "uppväxt" skog, dvs inte kalhyggen, för friluftsliv. Men självklart måste ett sådant mål kompletteras med mål för naturvård, för att andelen skog över 50 år säger absolut ingenting om naturvärden. I praktiken skulle all skog över 50 år kunna avverkas och aldrig komma nå ett ålder (> 100 år) som skulle krävas för att gynna den biologiska mångfalden på ett signifikant sätt. Ur naturperspektivet är det ett mycket ambitiöst mål i och med att det i dagsläget uppnås och det ger således gott om utrymme för business as usual, vilket kommer att få ödesdigra konsekvenser för den biologiska mångfalden. Kommunen skriver att det är brist på 160+ skog men visar ingen ansats till konkret åtgärd för att ändra detta. Vi anser att målet bör specificera andel skog som ska undantas från rationellt skogsbruk och dela in i olika målklasser, förslagsvis som alla skogsbolag gör: NS (naturvård skötsel) och NO (naturvård orörd). Där anser vi att absolut minimum är 20 % för de båda klasserna tillsammans, dvs. den vedertagna siffran för krävande arters långsiktiga bevarande på landskapsnivå (enligt FNs konvention om biologisk mångfald (CBD), se rapport https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/2011_skog_naturvard_nagoya_svensk_skog.pdf). Dessutom bör Umeå kommun tillsammans med Skogsstyrelsen/Länsstyrelsen se till att inga skogar med höga naturvärden avverkas, i enlighet med certifieringen FSC (Umeå kommuns skogsförvaltare är certifierad enligt FSC). Detta mål bör kompletteras med ett mål om hur skogen kan skyddas mycket långsiktigt, t ex genom biotopskydd, reservatsbildning (Umeå kommun har själva endast 2 naturreservat i dagsläget). Skyddet i översiktsplanen inte är tillräckligt starkt och vi menar på att (stadsnära) reservatsbildning måste genomföras för att säkra långsiktigt skydd.

1f. Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling

Vi är mycket positiv till målet! Vi vill initiera ytterligare ett mål kring mätbar användning av skolskog för ökad praktisk undervisning (förståelse för naturvärden och sammanhang).

1g. Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden

I introduktionen sägs det att "det saknas tydliga definitioner om vilka natur- och rekreationsområden som har höga sociala en förutsättning och värden är ett rimligt mål att införa dessa definitioner. Dock ser vi inga hinder för att få detta genomfört till 2025. Om kommunen menar allvar med att det är viktigt så kan exempelvis fler kommunekologer anställas och detta genomföras med start omgående. De utpekade naturområden i översiktsplanen ska klassificeras med 'värden för biologisk mångfald' - just för att skydda dessa prioriteringar.

2. Vatten - 2a. Skydda vattentäkter

Det bör inte ta 20 år att få till ett skydd som är i enlighet med gällande lagstiftning. Detta bör lösas omgående (år 2025). Dessutom undrar vi: (1) Vad menas med "ett gott skydd"?

Innebär målet att miljöbalken inte följs idag? (2) Finns det idag processer/hänsyn till vattentäkter vid olika typer av exploateringar som frigör skadliga ämnen som rinner ut i vattendrag, t ex

bebyggelse/trafik/deponier/skogsbruk/dikning osv. ? (3) Finns det planer och utredningar om reservvattentäkter? Dessa behöver få samma skydd redan nu. För 4:e året i rad så minskar grundvattennivåerna i landet, bevattningsförbud införs och torka/missväxt tenderar att öka.

<https://www.sgu.se/om-sgu/nyheter/2019/juni/grundvattennivaer-manadsskiftet-majjuni> Trots att vi har stora grundvattenreserver inom Vindelälvsåsen så är de nu i början av sommaren lägre än normalt.

2b. Alla har tillgång till stränder

Varför är målet begränsad till kusten? Det finns ett strandskydd som ska följas, oavsett om det är kust eller sjö, å, älv. Vi anser att målet bör gälla för alla stränder, framförallt vattendrag där strandskydd mycket rätt bidrar till viktig skydd mot t.ex. översvämningar och näringsläckage! Umeå kommun ska inte friskriva sig för att kunna tillåta bebyggelse vidstrandnära lägen. Indikatorn fokuserar på människans perspektiv, men naturen har ett eget rätt att bevaras, oavsett hur långt det är till närmaste befolkning. Indikatorn bör då vara hur många oexploaterade stränder som finns (för naturens skull). Indikatorn känns tveksam i och med att den kan leda till effekter som står till den raka motsatsen till målet för att den kan leda till ökat befolkningstryck nära värdefull kustnatur. Med den föreslagna indikatorn kan målet i teorin uppnås genom att man bygger extremt mycket i exempelvis Norrmjöle och således får många invånare nära till kusten. En annan typ av indikator behövs. Använd som indikator istället hur tillgänglig stränderna är (skyltade, stigar, kollektivtrafik, utflyktsguide...). Det står "områden som är utpekade i översiktsplanen" - men vilken översiktsplan menas? Den som är aktuell idag eller den som är aktuell vid mål-året 2040? Denna kan då ha reviderats och utgöra ett mycket svagare skydd. En tydligare definition av detta behövs.

2c. Avrinningsområden med rikare växt och djurliv

Vi anser att det är mycket bra att kommunen har en helhetssyn med målsättningen, genom att inte begränsa målsättningen till vattensystem, utan att inkludera växt- och djurliv i hela avrinningsområdet (inkl. land). Som målet är formulerat idag är det dock inte mätbart. Indikatorn som anges är bra för att mäta förutsättningar för fiskar, men för att kunna bidra till måluppfyllelsen bör indikatorn inkludera djur- och växtlivet i hela avrinningsområdet (inkl. land) och för hela näringsväven (inte bara begränsat till fiske). Vi anser att formuleringen "minst" är för vagt. Varför är målet begränsat till Sävarån? Vi anser att målet bör vara att utöka satsningar till minst ett område till, igenom att det redan idag finns ambitiösa satsningar i Sävaråns avrinningsområde. Tavleån bör vara ett prioriterat avrinningsområde. Det går troligen att samarbeta med Trafikverket i det här, i och med dragningen av Norrbottniabanan som passerar Tavleån på 3 ställen, plus några passager av bäckar.

2d. Inga försurade sjöar

Det är viktigt att skilja mellan naturlig sura och artificiellt försurade sjöar. Igenom att "det är svårt att veta vilka sjöar som är naturligt försurade" bör ett mål vara att ta reda på vilka sjöar som är naturligt försurade för att undvika negativ påverkan (genom kalkning) av naturliga system och spara in kalk.

2e. Yt- och grundvattenförekomster med god status

Vi anser att kommunen visar här på att bra och ambitiöst mål. I och med att statusen kan variera beroende på vart man mäter, speciellt i stora sjöar, så bör det säkerställas att omfattande mätningar görs när statusen ska säkerställas.

3. God bebyggd miljö - 3a. Mer hållbart resande

Vi anser att indikatorerna som används är bra. Målet 65% kollektivtrafik år 2025 känns dock för lågt och borde ökas till 75%. Dessutom bör följande mål införas: a) att öka kollektivtrafiken på landsbygden, b) att minska biltrafiken i tätorten (Vi skulle föreslå att biltrafiken borde minskas med 5-10% per år med slutgiltiga målet av ett bilfritt centrum), c) mål för en bra cykelinfrastruktur.

3b. Renare luft

Målet bör vara att genomföra omedelbara, tunga åtgärder för att förbättra luftkvalitén. Målet bör uppnås redan år 2025. Konkreta åtgärder hur biltrafiken ska minskas bör utarbetas (bilförbud vissa dagar i centrum, miljözoner, park and ride system). Vi är tveksamma mot målets indikator: En övervakning av kvävedioxid och partiklar räcker inte, här behövs mer konkreta indikatorer. Målets indikatorer bör tydliggöras så att det framgår att kväveoxider och partiklar mäts i relation till miljökvalitetsnormer.

3c. Grönområden med god social och ekologisk funktion

Vi föreslår att införa ett mål kring bevarandet av grönområden i Umeå tätort. Samtidigt bör ett mål införas att skötsel av grönområden i bostadsmiljöer ska gynna den biologiska mångfalden (flora och fauna). Detta innebär också att befintlig grönyta som ändras till park ska inventeras för biologisk mångfald och det ska eftersträvas att den behållas. Förekomst av sällsynta arter (fauna såsom vitryggig hackspett, fladdermöss i stadens närområde kan användas som unika naturupplevelser för stadsbor. Vi tror att indikatorn är inte tillräckligt stark för utvärdering av målet.

3d. Tillgänglighet till områden med god ljudmiljö

Indikatorn bör definieras mer noggrant. Hur definierar kommunen god ljudmiljö? Notan (1) i målet gör att målet är okonkret. Detta bör skäras till.

3e. Miljövänligare byggnader

Vi anser att målet bör specificeras. Vad betyder "utmärka sig"? Målet bör ange ett tydligt mål

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

om andel nybyggnationer som är miljöcertifierade. I målet bör tilläggas att påverkan på människors hälsa ska vara låg. Målsättning om krav för solceller på all kommersiell nybyggnation (för att över huvud taget ge bygglov) skulle vara ett djärvt och genomförbart mål.

3f. Stärka kulturmiljöer

Vi anser att målet är diffust. Minskat från vilken utgångsnivå? Detta kan i teorin betyda att alla kulturmiljöer tas bort - och man uppnår ändå målet om "bristande underhåll". Viktigt att göra denna punkt om till ett bevarandemål! Målet borde även iaktta att kulturmiljö kan förstöras av 'förtätningar' eller andra nybyggnationer som görs i kulturella byggmiljöer.

4. Giffri miljö - 4a. Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor

Vi anser att det är en bra och viktig punkt. Målet bör dock specificeras: Med hur mycket ska innehållet minska? Upphandlingen är ett av kommunens starkaste verktyg. Vi tycker kommunen borde våga använda detta på ett mer ambitiöst sätt för att ställa höga miljökrav.

4b. Kemikaliesmarta skolor och förskolor

Vi anser att det är ett mycket bra mål. Men vi föreslår att lägga till ett mål kring kemikaliebantning / begränsningar vid upphandling av miljöcertifierade produkter. Vi tycker dock att indikatorn kan vara mer ambitiös: Bara för att kunskapen ökar betyder det inte per definition att andelen kemikalier minskar.

4c. Erbjudna större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter

Vi anser att det är ett ambitiöst mål. Bra! Vi skulle dock önska att målet även inkluderar att detta ska vara till stora delar lokalproducerade ekologiska produkter för att undvika att målet leder till ökat upphandling av ekologiska produkter med långa transportvägar.

4d. Minska utsläpp av kemikalier och plast

Sjöar och Vattendrag bör ingå i begreppet "miljön" under "mål". "Mätningar som görs runt om i sjöar och vattendrag i kommunen." bör specificeras (Vilka mätningar menas?). Vi skulle även önska oss tydligare regleringar vad gäller användning av skum för eldsläckning som leder till en signifikant utsläpp av kemikalier i vattendrag och är en problematik som idag är mycket utbredd, men som det tas mycket lite notis om.

4e. Åtgärda förorenade områden

inga kommentarer.

4f. Fasa ut särskilt farliga kemikalier

Bra mål, men målet bör också innefatta en kontinuerlig uppdatering av nya ämnen.

Klimat

Naturskyddsföreningen i Umeå med omnejd ställer sig bakom koldioxidbudgeten som nätverket Fridays For Future inlämnar. Budgeten bör vara ett centralt underlag i kommunens analys av koldioxidutsläppen.

Förslaget till minskning till 2 ton per person/år är bra men det måste finnas konkreta riktlinjer att utsläppsminskningen börjar ske redan 2020 och i snabb takt. Vi anser att detta bör vara ett ledande mål för kommunens arbete med klimatfrågan och användas för att se om de andra målen i planen är tillräckliga för att nå dit. Umeå kommun bör förtydliga på ett konkret sätt hur de planerar att minska bilåkandet, flygandet och köttkonsumtionen - som är tre av de absolut största utsläppskällorna. Delmål bör introduceras för att undvika en för hög belastning mot slutet av målperioden. Koldioxidbudgeten som gjordes för Skellefteå visar att det krävs en utsläppsminskning med 16 % per år fr.o.m. 2020 för att kunna nå 2-gradersmålet. Detta bör rimligtvis vara lägsta accepterade nivån. 16 % omfattar hela samhället, även om kommunen inte har explicit rådighet över alla utsläpp måste kommunen agera mot detta mål och arbeta för att röja övriga hinder. Målet är fossilfritt medans indikatorn handlar om koldioxid - vilket blir förvirrande och problematiskt då även förbränning av förnyelsebara bränslen genererar koldioxidutsläpp.

"fossilfritt" är ett olämpligt begrepp. I teorin kan kommunen vara fossilfri 2040 men ha samma utsläpp av koldioxid (t.ex. från förbränning av förnyelsebara bränslen eller genom ändrad markanvändning). Detta behöver i större grad problematiseras och indikatorerna bör omformuleras till att inkludera en djärv sänkning av koldioxidutsläppen. Gällande målet om att invånarna ska minska utsläpp så behövs en tydligare koppling till näringslivets roll i detta. Det kan vara enkelt att hänvisa till att varje person måste minska sina utsläpp, men det är en socioekonomisk frågeställning som bör problematiseras på flera nivåer.

Målkonflikter och synergier

Vi anser att det är mycket positivt att vissa målkonflikter beaktas! Målkonflikter mellan biologisk mångfald och klimatet bör dock belysas. Till exempel så skulle en ökat användning av förnyelsebara bränslen gynna klimatmålet med äventyra målet kring biologisk mångfald pga ökat tryck på skogsresurser och möjligen minskat naturhänsyn i skogen. En annan målkonflikt som bör lyftas fram i ljuset är flygtrafiken från och till Umeå – de fördelar det ger för näringsliv och fritid kontra de uppenbart negativa effekter det får på klimatet. Exempelvis - för att nå målet om max 2 ton utsläpp per individ är det svårt att se att några flygresor ska kunna rymmas i den potten.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Norra Skogsägarna

Sammanfattning

Kommunen har det samlade ansvaret för att långsiktigt åstadkomma en god livsmiljö för sina medborgare. Genom att bryta ner de nationella miljömålen och formulera en lokal politik som utgår från de lokala förutsättningarna och behoven, kan man effektivare arbeta med att nå miljömålen och till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen förhoppningsvis är lösta.

Med sitt ansvar för lokal utveckling och en god livsmiljö har kommunerna stora möjligheter att påverka utvecklingen, inte minst genom fysisk planering av mark, vatten och bebyggd miljö. I detta sammanhang är den svenska skogen och skogsindustrin en ryggrad för vårt välfärdssamhälle. Räknar man även med underleverantörer skapar skogsnäringen drygt 120 000 arbetstillfällen i landet. Skogsvaror, det vill säga trä, papper och pappersmassa svarade för ett exportvärde på 132 miljarder kronor under 2017. En välmående skogsindustri bidrar alltså till ett hållbart samhällsbyggande.

Övergripande synpunkter

Generellt tillstyrks Umeå kommuns förslag till nya lokala miljömål. Vi vill dock slå fast att brukad skog är en förutsättning i övergången till hållbart samhällsbyggande med utvecklad välfärd och växande bioekonomi. Världen står inför stora utmaningar då användningen av fossila råvaror som olja och kol leder till utsläpp av växthusgaser i atmosfären. Ökade utsläpp av växthusgaser bidrar till att den globala medeltemperaturen ökar. Ett aktivt brukande av skogen är därför av största vikt då träden växer snabbare och våra skogar kan ta upp mer koldioxid. Att vi sedan ersätter fossila resurser som olja och plast med förnybar skogsråvara är en av de viktigaste åtgärderna för att motverka den globala uppvärmningen.

Ytterligare synpunkter

1. Målområde – Bevara skog:

Skog är en värdefull naturresurs om bidrar till det svenska välfärdsbygget. Norra Skogsägarna ser positivt på att Umeå kommun, för att ge medborgarna upplevelsen av en uppväxt skog, i översiktsplanen främjar naturvärdena knutna till äldre skog. Äldre skogar är attraktiva som rekreationsområden och strövskogar. Med utgångspunkt i ”Inriktningsmål för Umeå kommuns markreserv (2017)” förordar vi dock att kommunen även fortsättningsvis aktivt brukar sina skogar. Umeå kommuns skogsbruk bör bedrivas på ett ekonomiskt, ekologiskt och miljömässigt hållbart sätt, motsvarande kraven i PEFC eller FSC (de i branschen vanligaste förekommande miljöcertifieringssystemen). Som underlag för den skogliga skötseln rekommenderas därför en aktuell skogsbruksplan, baserad på kommunens översiktsplan. Umeå kommuns produktionsskogar bör skötas enligt väl beprövade och kända metoder. Skogsproduktion är Sveriges globala bidrag av förnybara resurser. Den växande skogen tar upp stora mängder koldioxid i atmosfären. FN:s

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

klimatpanel har påvisat att ett aktivt skogsbruk där vi ersätter energikrävande resurser med skogsråvara ger störst klimatnytta.

2. Målområde – Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling:

Norra Skogsägarna välkomnar Umeå kommuns intentioner om att kommunens grundskolor senast 2025 ska ha tillgång till skolskog och odling. Det är viktigt att skolan kan stimulera barns nyfikenhet för naturen genom bra tillgång på skolskogar. Umeå har goda förutsättningar för att varje skola kan få tillgång till en egen skolskog för utomhus pedagogik. Ett mycket bra exempel på detta är visningsområdet ”Tomtebo - skogen” mellan Tomtebo och Innertavle.

Forskning tyder dock på att skolskogar som fungerar framgångsrikt har vissa gemensamma egenskaper, som till exempel variation i miljön. I ett examensarbete vid SLU från 2008 studerade jägmästarstudenten Lina Bergquist ett urval skolskogar. Rapporten pekar ut ett antal faktorer som är viktiga att tänka på i skolskogs arbetet

(http://www.skogeniskolan.se/sites/skogeniskolan.se/files/files/pages/examensarbete_lina_bergquist.pdf)

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

Västerbottens Ornitologiska Förening

Västerbottens Ornitologiska Förening, VOF, har tagit del av remissen rörande Umeå kommuns lokala miljömål 2019. Det är ett digert dokument. Inom området ”biologisk mångfald” nämns som indikator för uppföljning av de utsatta målen på ett ställe ”Uppföljning av odlingslandskapets fåglar” det tycker föreningen är mycket bra!

Angående ”Uppföljning av biotopkartan, mindre hackspett, fladdermöss och barrskogsmesar” saknas det en förklaring om vad det innebär och varför man vald viss sort av fågel.

Rent allmänt vill föreningen säga, när det gäller biologisk mångfald, så är fågelfaunan i dess helhet, populationsstorlekar och artsammansättning såväl rastande som häckande fåglar, en ständigt aktuell INDIKATOR på tillståndet i samtliga landskapstyper: odlingslandskapet, skogslandskapet, våtmarker och kustområden. I detta fall centrala indikatorer på i vilken grad de utsatta miljömålen realiseras. Diverse förändringar i miljön är många gånger lätta och tydliga att observera när det gäller fåglarna och Umeå är begåvad med synnerliga aktiva fågelskådare som dagligen meddelar sina observationer på Artportalen. Föreningen vet inte exakt hur denna övergripande synpunkt skall lämpligen fogas in i det aktuella dokumentet OCH ansvaret för uppföljning av målen, men vi ser det som ytterst viktigt att fåglarnas tillstånd inom kommunen får en större plats, inte minst som indikatorer på måluppfyllelsen på en rad områden för miljön inom kommunen. Givet att dessa ”fågel-indikatorer”

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

skrivs in på ett tydligare sätt är det naturligtvis av yttersta vikt att det även framgår hur den årliga uppföljningen realiserar i verkligheten!

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Indikatorer kommer utvecklas vidare i samband med kommande åtgärdsprogram.

PRO Umeå samorganisation

PRO samorganisation i Umeå omfattar 10 olika PRO föreningar i Umeå kommun, och tillsammans har vi ca 4500 medlemmar. Samorganisationen har sammanställt svaren från föreningarna och konstaterar att övergripande är förslagen till miljömål generellt tilltalande och verkar välformulerade, men på några punkter kunde varit bättre.

Vatten — Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs

Industriell eller annan verksamhet som kan hota Umeås vattentäkt ska inte lokaliseras i eller i anslutning till vattentäkten. Att anlägga skyddssystem för att minska riskerna torde också medföra höga kostnader. Dessa medel kan användas till andra verksamheter. Rimligtvis finns mark på andra håll i kommunen.

God bebyggd miljö — Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning

En alltför hög grad av förtätning medför sannolikt en tilltagande otrivsel med själva bostadsområdena. Svårigheter kan till och med uppstå med anordnandet av kollektivtrafik. Tavleliden och Väven indikerar sådana svårigheter. En utspridning av köpcentra är kontraproduktiv vad gäller ökat resande med kollektivtrafik. Ett bra sätt för att öka resor med kollektivtrafiken är att införa ett billigare månadskort för seniorer, den sk hundralappen. De kan därmed lämna bilen hemma och ta bussen istället.

Grönområden med god social och ekologisk funktion

Kommunens befintliga grönområden (parker etc.) och attraktiva strövområden ska inte tas i anspråk till mark för bebyggelse. Uppför inte fastigheter på eller för nära dessa områden. Rekreatiomsområden i ytterkanter kan inte helt och hållet uppväga förlust av de mera centrala "andningshålerna" (parker).

Erbjuda större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter

Ekologisk odling tycks enligt vissa rapporter kunna leda till att en större areal tas i anspråk än vid konventionell odling, för samma volym livsmedel. Utveckling för att minska arealbehovet bör stöttas. Jordbruksverket skriver: Genom ekologisk odling bidrar man till att nå mål med giftfri miljö och Grundvatten av god kvalitet. Den varierade växtföljden med större inslag av vall bidrar till att nå

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

miljömålen ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv. Genom att inte använda mineralgödsel påverkas målet med ingen övergödning.

Bra att öka utbudet av ekologisk mat i kommunens verksamheter och att inhandla lokala varor för att gynna miljöpåverkan.

Säker strålmiljö

Redan i inledning av remissen på sid 6 sägs att man inte tar med Säker Strålmiljö i de lokala miljömålen. Detta är märkligt sett mot att i det nationella miljömålet pekas på saker som man kan göra som t ex tillämpa försiktighet vid planerar av ny bebyggelse. I det nationella miljömålet Säker Strålmiljö sägs det:

"I dagsläget finns det två identifierade områden där forskning gett upphov till misstanke om skadliga hälsoeffekter vid exponering för elektromagnetiska fält. Därför rekommenderar Strålsäkerhetsmyndigheten försiktighet när det gäller exponering för lågfrekventa magnetfält från exempelvis kraftledningar samt radiovägsexponering från mobiltelefoner. När man planerar för nya bostäder och infrastruktur bör man ta hänsyn till rekommendationerna som gäller för magnetfält från kraftledningar. När det gäller att minska exponeringen från mobiltelefonen gör man det enklast genom att använda handsfree."

Förutom byggande intill kraftledningar kan man också tänka sig att tillämpa försiktighet när man bygger nya flerlägenhetshus och inte placera en transformatorstation i källarvåningen så att det hamnar en lägenhet direkt ovanför med kraftig magnetfältsexponering som följd. Detta är en situation som idag finns på flera ställen. Detta passar också in på miljömålet om God bebyggd miljö.

För mobiltelefoner och den klassificering som gjordes av International Agency for Research on Cancer (IARC) 2011 till "möjlig cancerframkallande" så har det nu kommit ny information från både epidemiologiska studier och studier på försöksdjur som långtidsexponerats för strålning liknande den från mobiltelefoner. I bägge fallen visas en ökning av tumörförekomst. Detta har lett till att IARC's rådgivande grupp satt upp som prioriterat att omvärdera den klassificering. Det kan då vara aktuellt med att klassa det som "troligen cancerframkallande" eller rent av som klass I "cancerframkallande för människa".

Med detta som bakgrund vore det klokt om man tog med även Säker strålmiljö i de lokala miljömålen och inte enbart tillämpade det nationella miljömålen utan att man tog in denna nya information. De medarbetare inom kommunen som är tvungna att använda mobil i tjänsten ska informeras om hur man på ett säkert sätt kan använda sin mobiltelefon. Att ha i åtanke är också att enligt fabrikantens bruksanvisning så uppfyller inte alla telefoner säkerhetsnormerna om de hålls direkt an mot kroppen utan de måste användas på avstånd mellan 1.5 till 2,5 cm beroende på märke och modell.

Giftfri miljö

Vi som är äldre är uppvuxna med mat som odlades lokalt och som inte var besprutad med gifter. Dagens unga har utsatts för mycket kemikalier genom att äta den mat som ex serverats i skolor. Samtidigt som man ökar lokalt producerad mat kan man minska kemikaliehanteringen.

Engångsplast, och särskilt svart plast, ska snarast fasas ut i kommunal och ersättas av miljövänligare alternativ. Framförallt bör man ta tag i problemet med svart plast. När kommunen nu skickar ut matlådor till bl a de äldre så kommer maten förpackad i svarta plastlådor. Det är känt att svart plast inte är återvinningsbar eftersom de sorteringsrutiner som används nu inte klarar av att läsa och sortera svart plast. Det måste därför gå till förbränning. Livsmedelsindustrin har nu påbörjat arbete med att ersätta den svarta plasten med ett återvinningsbart material. Vi anser att Umeå kommun också bör göra detta, och det bör kunna ske i en snabbare takt än som ett långsiktigt mål.

Avslutningsvis vill PRO riksorganisation peka på deras policy som nyligen antagits för inköp och upphandling och anser att det är något som också bör gälla för Umeå kommun i sitt miljöarbete:

- Inköp och upphandlingar ska ske på ett rationellt, ekonomiskt och miljöanpassat sätt.
- PRO ska ta miljöhänsyn vid all upphandling. De produkter som kommer ifråga ska vid tillverkningen, konsumtion/användning och som avfall ge upphov till så liten påverkan på miljön som möjligt. Miljöpåverkan bör vägas in i utvärdering vid inköp och upphandling.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med i arbetet med det kommande åtgärdsprogrammet.

Swedavia

Swedavia, Umeå Airport ställer sig positiva till remissen rörande Umeås lokala miljömål 2019.

Flygplatsen önskar att det fortsatt förs dialoger med flygplatsen avseende planering och skötsel av skogar inom områden i flygplatsens omedelbara närhet med särskild hänsyn till hinderfrihet och viltförekomst. Detsamma gäller tillgången till mark då områden i flygplatsens omnejd utpekats som framtida etableringsområden och flygplatsen tillsammans med kommunen bör bevaka eventuella begränsningar på framtida etableringar. Förtydligat ser flygplatsen att följande punkter bör tas hänsyn till i framtida åtgärdsplaneringen,

- Hänsyn till flygplatsens behov av hinderfrihet säkerställs även fortsättningsvis
- Att framtida skyddsåtgärder av skog och mark inte ökar risken för birdstrikes (fågelkollisioner) i flygplatsens omedelbara närområde
- Flygplatsens behov vad gäller tillgång till mark för framtida etableringar och utveckling beaktas

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar.

PRIVATPERSONER

Gunnar Berg

Gällande ett fossilfritt Umeå anser Gunnar att det är mest fina ord. Det satsas en del på laddstolpar för elbilar men inget tankställe för biogas finns i Umeå. Det ska väl inte krävas en flerårig utredning för denna enkla klimatsmarta åtgärd. Kommunen bör agera nu.

Kommentar

Gasum öppnar ett tankställe för LBG (flytande biogas) under februari 2020, Tegelslagarvägen 25, 906 22 Umeå.

Marie Eriksson

Marie tycker att handskar med ftalater borde förbjudas inom vård och omsorg. Det köps in tonvis av denna farliga och giftiga plast. Hon skriver att inom vården finns det inget alternativ, då kommunen tycker att ex nitril är dyrare. Den får inte förekomma i en giftfri förskola och japan har förbjudit dessa vid mathantering, Skåneregion har också infört nitril som ett bra alternativ. Marie efterfrågar också några miljöregler att gå efter i hemtjänsten. Det används dagligen nog med giftig plast.

Kommentar

Synpunkt tas med till arbetet med åtgärder i kommande åtgärdsprogram.

Elisabeth Lind

Agera mot invasiva arter som Lupiner som har stor spridning i naturen i Umeå med omnejd. Kampanj och aktiv kommunikation för att öka kunskapen hos invånarna, öka intensiteten i att slå dikeskanterna som redan nu är fulla av lupiner som tränger ut de flesta andra arter. Arbeta tillsammans med Länsstyrelsen för ett lagstadgat förbud.

Kommentar

Synpunkt tas med till arbetet med åtgärder i kommande åtgärdsprogram.

Anna

Se till att butiker satsar mer på lokala produkter (kött, grönt mm) det är knappast miljövänligt att frakta det från södra Sverige eller halva jorden. Tänk på att överbefolkning är största miljöhotet, mer folk är lika med mer allt och mindre naturtillgångar i form av skog mm och näst efter det kommer industrin och elbilstillverkning.

Kommentar

Synpunkt tas med till arbetet med åtgärder i kommande åtgärdsprogram.

Malin Näsbom

Ett förslag på åtgärder till klimatmålet är att endast servera vegetariska måltider i all kommunal verksamhet.

Kommentar

Synpunkt tas med till arbetet med åtgärder i kommande åtgärdsprogram.

Maria Hägglund

Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss:

Erbjuda lokalproducerade livsmedel:

- Möjliggöra logistik för mindre företag/privata företag att sälja produkter vid upphandlingar
- Integrera och synliggöra ekosystemtjänster:
- Sent datum att sätta mål 2040 med utgångspunkt i den massutdöd som sker i den biologiska mångfalden. Detta måste lösas snabbare.
- Skapa boplatser i stadsmiljö, med tillgång till naturliga växter med nektar, pollen och dagg för bl.a. bin, humlor och fjärilar för att skydda den biologiska mångfalden.
- Mer inplantering av fruktträd och bärbuskar i parker/stadsmiljö.

Bevara skog:

- Tydligare målformulering om % för skog äldre än 50% som är viktig att bevara. T.ex. andel önskad skog över 100år?
- Skogsskyddsområde för att säkerställa viss % skog som ej får avverkas/bebyggas. Detta då det i dagsläget är det enda naturliga sättet att fånga upp utsläpp av växthusgaser.
- Översikt på inplantering av våtmarker och lövskogsgångar för att skapa naturliga skydd mot skogsbränder. Detta då klimatförändringar visar tecken på återkommande risker för skogsbränder.
- Ändra formuleringen på kommentaren: "Målet uppfylls i dagsläget med råge." – Det kan uppfattas som kaxigt/nonchalant och i rådande klimatkris bör skogens vikt ej underskattas.

Grundskolor ska ha möjlighet till skolskog och odling:

- Går det att sätta gemensamma, pedagogiska projektområden som t.ex. hållbar utveckling för kommunal verksamhet? Där pedagogiken och lärandet i bland annat förskolor lyfter viken av skogar, miljö och klimat?
- Satsa pengar på att utbilda personal inom förskola och skola att kunna nyttja skolskogen. Naturskolan kan utökas i samarbete med detta?
- Bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden:
- Tänka på att främja den naturliga biologiska mångfalden vid skapande av natur- och rekreationsområden, så att dessa hjälper till att bibehålla den biologiska mångfalden.

Vatten – Vi värnar om vattnet som en livsviktig resurs

Alla har tillgång till stränder:

- Utöka mängden skyddade kuststräckor för att bevara den biologiska mångfalden längst kusten.

Yt- och grundvattenförekomster med god status:

- Införa regler för att endast använda älvvatten vid bevattning av parker och planteringar i städer (t.ex. Umeå). Detta för att minska påfrestningen på grundvattnet som till följd av klimatförändringar kan komma att sina vid torra och varma somrar.

God bebyggd miljö – Vi utvecklar en attraktiv och hälsosam kommun med stadigt minskande miljöbelastning

Mer hållbart resande:

- Se över användningen av bussar med biobränsle då även dessa avger växthusgaser.
- Då Umeå energi ej är certifierad via naturskyddsföreningens klassificering ”grön el” – går ej bussarna att klassas som utsläppsfria. Elen måste vara godkänd och granskad för att genuint klassas som ett grönt färdmedel. Detta går ej att uppnå genom förbränningsmetoder.
- Endast köpa in grön el.

Renare luft:

- Tänka på att även nyttja naturliga växtplatser som vägkanter, rondeller och övriga ”spill-ytor” för plantering av växter som gynnar den biologiska mångfalden.
- Sluta klippa gräs på ”icke-ytor” i t.ex. rondeller och mellan vägar. Detta minskar luften som renas samt den biologiska mångfalden som annars kan gynna bin, humlor, fjärilar m.m.
- Se över eventuella projekt med gröna tak/gröna väggar.
- Stänga av fler vägar mitt i city och göra dessa till gågata med undantag för t.ex. varubilar.

Gifrfri miljö – Vi minskar förekomsten av ämnen som skadar hälsa eller miljö

Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor:

- Upphandla varor som är miljöklassade utifrån naturskyddsföreningens lista, samt utbilda inköpare för olika kommunala verksamheter i miljömärkningar.

Kemikaliesmarta skolor och förskolor:

- Utbilda förskolepersonal inom webbaserad utbildning "giftfri-förskola", liksom Stockholm stad.

Erbjuda större andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter:

- Ekologiska och svenskproducerade råvaror (höjer ambitionen ytterligare)

Minska utsläpp av kemikalier och plast:

- Förbjuda konstgräsplaner istället för att jobba med saneringsjobb, som även om utfört bra kan släppa igenom mikroplasterna till grundvattnet.
- Endast upphandla och köpa in produkter som är miljö-klassade utifrån naturskyddsföreningens lista. Detta då tvål, hudlotion, krämer m.m. i regel alltid innehåller mikroplaster om dessa ej är miljömärkta, som sedan tvättas bort och förorenar våra vatten.

Klimat – Vi ska vara fossilfria

Fossilfritt Umeå:

- Fossilfritt är en start, men tänk även på att fasa ut biobränsle då detta även bildar växthusgaser.
- Översyn på Huruvida Umeå energi kan klassas som grön el från fristående organisation. Detta för att verkställa att elbasarna verkligen klassas som ett grönt färdmedel.
- Se över möjligheten att placera solceller på kommunala tak som skolor, äldreomsorg m.m. för att skapa egen grön el i samarbete med Ume energi?
- Stänga av vissa bilvägar i city för att minska utsläpp.
- Utöka planteringar av växter som gynnar den biologiska mångfalden på ytor i städerna som ej nyttjas av människor. Som t.ex. längst vägkanter, i rondeller m.m.

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med till kommande åtgärdsprogram.

Anita Åström

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Många viktiga och omfattande miljömål tas upp och en del har indikatorer som är tidssatta och utvärderingsbara. Bra med en öppen databas, Kolada, för uppföljning. Positivt är också att vissa målkonflikter uppmärksammas.

Kommunen måste prioritera klimatet.

FN:s klimatpanel visar att "business as usual" får betydande negativa samhällskonsekvenser. Människans boplats och psykiska hälsa är hotad. Särskilt barns och ungdomars psykiska hälsa har redan idag höga ohälsotal. Barnkonventionen blir lag år 2020, där står bl.a. att beslut ska fattas utifrån barns bästa och barns rätt till liv och utveckling. En fortsatt ekologisk kris utan tillräckligt lösningsfokus från vuxenvärlden, i detta fall kommunen, riskerar att barn och ungdom drabbas av ångest, depression, hopplöshet eller destruktivitet. Det är nödvändigt med en minskad tyngdpunkt på den mångåriga prioriterade tillväxtideologin i kommunen. Klimatkrisen och miljömålen måste i stället sättas högst upp på den kommunala agendan och alla beslut ska genomsyras av ekologiska hänsyn som säkrar en hållbar framtid.

Inom de områden som nulägesbeskrivningar och utgångsvärden saknas bör målen sättas sedan dessa analyser är gjorda.

Det bör finnas fler delmål än tex. 2025 och 2040 och målet 2040 är också mycket långt bort.

Målen bör ha en linjär ökning och om målen inte nås bör konsekvensbedömningar och ansvarsanalyser göras.

Sid.7 Biologisk mångfald - År 2025 – ska arealen brukad jordbruksmark inte minska jämfört med 2019 års nivå. Brukad jordbruksmark bör istället ökas och jordbruksmark som ligger i träda bör tas i anspråk. Röbbäcksslätten som är Norrlands största sammanhängande jordbruksområde med synnerligen goda odlingsförutsättningar har den senaste tiden minskats avsevärt (IKEAS handelsområde) och kommer att minska ytterligare genom E-12:ans dragning över slätten. Att dessutom enligt Översiktsplanen kunna ianspråkta ytterligare c:a 15 ha på Sörå kern till bostadsbyggande förefaller helt felaktigt. Ersättningsmark av god kvalitet finns inte tillgå i närområdet för det aktiva jordbruk som bedrivs och som även försvåras av den aktuella vägdragningen. Därtill kommer Umeå kommuns låga försörjningsgrad på livsmedel, c:a 24%. Den intilliggande Röbbäcksmyrans planerade bostadsområde föreslås istället kunna utökas, eftersom marken där inte har samma jordbruks- kvalitet.

Sid.8 Erbjuder lokaproducerade livsmedel. Med anledning av Umeå kommuns låga försörjningsgrad på livsmedel föreslås att ambitionsnivån höjs och att man verkar för att senast 2025 erbjuda minst 50 % lokalproducerade livsmedel. Kommunen bör gå före i sin egen upphandling och i så stor utsträckning som möjligt upphandla lokalproducerade livsmedel och verka för att skapa en

Umeås nya lokala miljömål. Samrådsredogörelse

affärsmässighet för ökad lokal och småskalig livsmedelsproduktion. Vidare arbeta för att förändra de subventioner som gör jordbruket alltför storskaligt.

Sid.18 Renare luft. Målet att minska halterna av kvävedioxid bör tidigareläggas.

Sid. 21. Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlingar. Målet bör vara att undvika upphandling av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Sid.22 Giftfri miljö - Andelen ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter. Barn och ungdomar i förskola och skola bör prioriteras och man bör höja ambitionsnivån så att dessa grupper prioriteras och senast 2025 erbjuds 60% ekologiska livsmedel. Viktigt att dessa mål förverkligas eftersom tidigare mål ej genomförts utan bortprioriterats i över 10 års tid.

Sid.11 Grundskolan ska ha möjlighet till skolskog och odlingsmöjligheter. Även Gymnasieskolorna bör ha dessa möjligheter.

Sid.17. God bebyggd miljö - Mer hållbart resande. År 2025 bör andelen resor med kollektiv trafik, cykel eller till fots tillsammans ökas och vara minst 80% av alla resor för boende inom Umeå tätort. Utöka kollektivtrafiken och minska biljettpriserna rejält samt gratis vissa tider för vissa grupper i syfte att minska koldioxidutsläpp.

Sid.25 Klimat. Den koldioxidbudget som nätverket Frydays For Future inlämnar bör utgöra del av underlaget i kommunens analys av koldioxidutsläppen och kontinuerligt följas upp med de årliga utsläppsminskningar som krävs utifrån vetenskapliga nulägesbeskrivningar för att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader

Sid.29. Med den förtätning av staden som pågår som innebär bla. minskade upptagsytor för dagvatten och ökade flöden riskeras redan i nuläget en negativ påverkan för samhället. I Länsstyrelsens rapport "Klimatstrategi och livskvalitet i Västerbottens län" 2019, beskrivs dessutom effekter av klimatförändringarna som måste beaktas, sid.41: "lokala översvänningsproblem kopplade till skyfall väntas öka generellt, eftersom de flesta klimatberäkningar pekar mot ökad risk för kraftiga regn och extrem nederbörd".

Kommentar

Målen och texterna har ändrats, rättats och förtydligats efter inspel, se sammanfattning av ändringar. Förslag på åtgärder tas med i arbetet med det kommande åtgärdsprogrammet.

